

SPRAWOZDANIE

IZBY HANDLOWEJ
W KATOWICACH

ZA ROK

1934

II

DRUK: K. MIARKA, SP. WYD. Z OGR. POR. W MIKOŁOWIE, WOJ. ŚL.

IZBA HANDLOWA W KATOWICACH

SPRAWOZDANIE

IZBY HANDLOWEJ
W KATOWICACH

ZA ROK

1934

II

289
35

2512.1934.2
11

2 grompl. Obow. Imk. Miarki
Mikolow 18.8.35.

20.000,-

X-3290	
2512/	<u>11</u>
1934.2.	

I-sza część Sprawozdania Izby Handlowej w Katowicach, obejmująca dane co do czynności Izby w 1934 roku została wydana w styczniu r. b.

Po przerwie koniecznej do zebrania pełnego materiału statystycznego Izba oddaje obecnie do użytku publicznego II-gą część Sprawozdania Izby Handlowej w Katowicach, która obejmuje sprawozdanie ze stanu gospodarczego przemysłu i handlu, jak również dane statystyczne, odnośnie Okręgu Izby.

Katowice, w sierpniu r. 1935.

Izba Handlowa w Katowicach

Uwagi wstępne

W roku 1934 zgodnie z danymi cyfrowymi ogłoszonymi w „Konjunkturze Gospodarczej“ nastąpiła dalsza poprawa w stanie produkcji. Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej, obliczony przez Instytut Badania Konj. Gosp. i Cen z usunięciem sezonowości, przy podstawie rok 1928 równej 100, wynosił w 1934 roku 62,8, gdy w roku poprzednim równał się 55,4, zaś w roku 1932 zaledwie 53,7. Był zatem wskaźnik ten wyższy, niż w dwóch latach poprzednich, chociaż nie osiągnął jeszcze wysokości wskaźnika za rok 1931, który już należał do serji lat kryzysowych, a w którym wskaźnik produkcji równał się 69,3. Dlatego stwierdzając pewną poprawę w ogólnej sytuacji gospodarczej, nie możemy jeszcze powiedzieć zupełnie otwarcie, że sytuacja gospodarcza zbliżyła się znacznie do poziomu, który poszczególne przemysły i handel mogłyby uważać za normalny. Wskaźnik produkcji dóbr wytwórczych obliczony w ten sam sposób, wynosił w roku 1934 — 54,5, gdy w roku poprzednim równał się 45,9, zaś w roku 1932 — 41,7. Wskaźnik zaś produkcji dóbr spożycia wynosił 68,8, w roku 1933 — 61,7 i w roku 1932 — 61,5.

Wskaźnik produkcji węgla kamiennego, obliczony oczywiście dla całej Polski, wynosił przeciętnie 72,0 (67,2 w roku 1933 i w roku 1932 — 72,4). Wskaźnik ten dochodził w listopadzie nawet do 78,9, w grudniu jednak obniżył się, — wskutek utraty niektórych rynków zbytu zagranicą —, do 78,1.

Wskaźnik produkcji rudy żelaznej, która wprawdzie nie była wydobywaną na Śląsku, lecz stanowi jeden z głównych surowców, zużywanych przez śląski przemysł, wynosił 36,0, gdy w roku poprzednim równał się 23,3, zaś w roku 1932 zaledwie 11,0. Jest rzeczą ciekawą, że wskaźnik ten zwiększył się nawet do 45,1 w miesiącu grudniu i wogóle, poczynawszy od czerwca, był wyższym od przeciętnej obliczonej dla całego roku.

Wskaźnik produkcji rud cynkowych i ołowianych w roku 1934 osiągnął przeciętnie 33,7, (32,0 w roku 1933, 22,0 w roku

1932), jednakże wskutek przyczyn, wpływających na spadek zbytu cynku na rynku zagranicznym, produkcja rud cynkowych w drugim półroczu, a szczególnie w okresie od października począwszy, miała tendencję zniżkową, wskutek czego wskaźnik ten w grudniu wynosił tylko 26,8.

Wskaźnik produkcji hut żelaznych wynosił średnio 59,4 (56,0 i 37,3) ¹⁾, przyczem w niektórych miesiącach wskaźnik ten był wyższy 67,6 — maj, 66,9 — kwiecień, 65,9 — grudzień, 64,2 — czerwiec, 60,6 — lipiec.

Wskaźnik produkcji hut cynku wynosił średnio 57,6 (51,4 i 52,5), przyczem podobnie jak wskaźnik rud cynkowych miał tendencję zniżkową pod koniec roku.

Wskaźniki przemysłów przetwórczych w roku 1934 również były wyższe, niż w roku poprzednim, wynosiły bowiem w przemyśle metalowym 54,8 (45,1 i 44,0), w przemyśle chemicznym 81,5 (73,2 i 74,7), w przemyśle mineralnym 57,3 (44,6 i 40,1), w drzewnym 62,0 (51,8 i 45,5), w przemyśle budowlanym 22,8 (17,3 i 20,5), w przemyśle włókienniczym 67,4 (60,0 i 57,5), w przemyśle odzieżowym 76,2 (61,1 i 53,5), w przemyśle skórny 88,6 (77,8 i 72,8), w spożywczym 62,9 (59,0 i 66,9), — byłby to więc jedyny przemysł, gdzie produkcja była niższą niż w roku 1932 —, w przemyśle papierniczym 88,9 (78,8 i 80,6), oraz w przemyśle poligraficznym 79,6 (73,8 i 74,0).

Wkłady w bankach w roku sprawozdawczym według danych z tegoż źródła wynosiły przeciętnie w końcu miesiąca 1.738,6 milj. złotych, czyli były wyższe nietylko od wkładów w roku 1933, gdy wynosiły one przeciętnie w końcu miesiąca 1.559,5 milj. zł., lecz i w roku 1932, gdy równały się 1.528,3 milj. zł., a nawet były wyższe od wkładów w roku 1931, przeciętna których wynosiła 1.704,5 milj. złotych. Największy wzrost wykazują wkłady oszczędnościowe, które wynosiły przeciętnie w końcu miesiąca 697,4 milj. zł. (593,4 milj. zł. w roku 1933 i dla porównania 304,3 milj. zł. w roku 1929) jak też wkłady natychmiast płatne, które osiągnęły przeciętnie 699,8 milj. złotych miesięcznie, w roku poprzednim zaś 625,5 milj. złotych. Najmniejszy przyrost wykazują wkłady terminowe, albowiem prze-

¹⁾ Pierwsza cyfra w nawiasie dotyczy roku 1933, druga 1932.

ciężnie w końcu miesiąca stan ich wynosił w roku 1934 — 341,4 milj. zł. (340,6 milj. zł. w roku poprzednim).

Płynność banków, o ile chodzi o gotówkę, wynosiła 6,6%, w stosunku do ogółu wkładów (6,7%). Dyskonto netto wynosiło 33,5% w stosunku do ogółu wkładów (33,1), kredyt otwarty 125,2% w stosunku do dyskonta (122,9). Płynność zatem nie wykazuje większych zmian.

Mimo zwiększonej produkcji, wywołanej przypuszczalnie zwiększonym zbytem, obieg pieniężny w końcu roku 1934 wynosił 1.312.200.000 zł., czyli o 32.500.000 zł. mniej, niż w roku poprzednim. Rzecz jasna, że wobec zmniejszonego obiegu pieniężnego, ceny produktów sprzedawanych na rynku polskim, wykazują tendencję zniżkową.

Wskaźnik ogólny cen hurtowych, obliczony przez Główny Urząd Statystyczny, obniżył się w ciągu roku sprawozdawczego z 57,8 do 53,5, przyczem wskaźnik artykułów rolnych krajowych spadł z 48,6 do 44,0, zaś wskaźnik artykułów przemysłowych z 61,9 do 57,3. Szczegółowsze dane zawarte są w tabeli, którą podajemy osobno w dziale statystycznym niniejszego sprawozdania.

Oczywiście spadek cen ze swej strony wywarł wpływ na dochodowość przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, wskutek czego w roku 1934 trzeba było liczyć się ze zmniejszonym procentem zysku netto w poszczególnych branżach.

Obwód górnośląski, który był terenem działania Izby Handlowej w Katowicach, partycypował w ogólnopolskim ożywieniu gospodarczym. Jako pierwszy dowód, iż sytuacja na Śląsku nieco się poprawiła w porównaniu z rokiem 1933, posłużyć może wzrost naładunku wagonów towarowych w Dyrekcji Kolei w Katowicach, której sieć obejmuje prawie wyłącznie miejscowości należące do terenu Izby. Naładunek ogólny w wagonach 15-to tonnowych w tej Dyrekcji w roku 1934 równał się 3.714 wagonów dziennie, podczas gdy w roku poprzednim taki sam naładunek wyrażał się cyfrą 3.294 wagony dziennie. Mamy zatem wzrost naładunku dziennego o 12,75%, w porównaniu z rokiem 1933. Jest rzeczą ciekawą, że naładunek wagonów przeznaczonych do stacyj krajowych wynosił 2.121 wagonów dziennie, czyli zwiększył się o 7,83%, podczas gdy naładunek do

przewozu do stacyj zagranicznych wzrósł do 1.593 wagonów dziennie, czyli o 20,05%.

Jak zauważymy z następnych rozdziałów, wszystkie prawie gałęzie przemysłu śląskiego wykazują wyższą produkcję, zbytu i zatrudnienia, co, oczywiście dodatnio wpłynęło również na sytuację w handlu, który mógł zwiększyć swoje obroty. Tutaj zastrzec się trzeba, iż dokładny szacunek wzrostu obrotów jest w chwili obecnej jeszcze trudny, ponieważ nie są znane ostateczne wyniki wymiarów podatku dochodowego i obrotowego, na podstawie których można byłoby oszacować obroty w handlu. Przypuszczać jednak można, opierając się na tem, iż łączna suma wypłaconych zarobków w przedsiębiorstwach górniczych i hutniczych wzrosła o ca. 4,27%, że i obroty w przedsiębiorstwach handlowych prawdopodobnie wzrosły w przybliżeniu o podobny procent.

Wskaźnik kosztów utrzymania w Katowicach, obliczony przez Komisję Parytetyczną przy Śląskim Urzędzie Wojewódzkim, obliczony przy podstawie rok 1927 = 100, obniżył się z 72,6 do 70,8, chociaż zdarzały się miesiące, w których wskaźnik ten, jak widać z tablicy na str. 9, był nawet niższy.

Wskaźniki kosztów żywności w większych miastach na Śląsku, które podajemy w części statystycznej niniejszego sprawozdania, również się obniżyły. Wskutek tego można przyjąć, że wszędzie tam, gdzie nie nastąpiła nominalna zniżka płac, nastąpił wzrost płac realnych i wzmożła się siła kupna odnośnych warstw ludności, a temsamem zwiększyła się możność oszczędzania.

Jak widzimy z zestawienia na str. 10, wkłady w kasach komunalnych oszczędności na Śląsku wzrosły z 83.206.000 zł. do 100.011.000 zł., a zatem okragło o 16.800.000 zł. w ciągu roku, podczas gdy w roku 1.933 wzrost wkładów wynosił zaledwie około 1.800.000 zł. Wprawdzie wkłady instytucyj finansowych wykazały poważny spadek, jednakże, jeżeli nawet przyjąć, że część tych wkładów została przeniesioną na książeczki oszczędnościowe, na których uzyskuje się lepsze oprocentowanie, to i tak przyrost wkładów oszczędnościowych był kilkakrotnie większy niż w roku poprzednim.

Wskaźniki kosztów utrzymania w Katowicach w roku 1934

Rok 1927 = 100

G r u p y	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ogólne koszty utrzymania .	72,6	72,5	72,7	71,1	70,8	70,6	70,7	71,3	70,1	70,8	70,8	70,8
żywność, opał, światło i mieszkanie	71,3	71,1	71,3	69,5	69,1	68,9	69,0	69,7	69,2	69,9	70,0	70,0
żywność	59,8	59,9	59,9	57,5	57,0	56,8	56,9	57,7	57,1	58,1	58,5	58,5
Opał, światło	94,8	94,8	94,8	94,8	94,8	94,8	94,8	94,8	94,8	94,8	91,5	91,5
Mieszkanie	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0
Odzież, bielizna, obuwie . .	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	75,9	75,9	75,9	75,9

Zmiany w procentach w porównaniu z poprzednim miesiącem

Ogólne koszty utrzymania .	— 0,9	— 0,2	+ 0,3	— 2,1	— 0,5	— 0,2	+ 0,1	+ 0,8	— 1,6	+ 0,9	+ 0,1	0,0
żywność, opał, światło i mieszkanie	— 1,0	— 0,3	+ 0,3	— 2,5	— 0,6	— 0,2	+ 0,1	+ 1,0	— 0,7	+ 1,1	+ 0,1	0,0
żywność	— 1,6	— 0,4	+ 0,5	— 3,9	— 0,9	— 0,4	+ 0,1	+ 1,5	— 1,1	+ 1,7	+ 0,7	0,0
Opał, światło	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	— 3,5	0,0
Mieszkanie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odzież, bielizna, obuwie . .	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	— 6,2	0,0	0,0	0,0

Wkłady w kasach oszczędn. Śląska (18 kas)

Stan na dzień	Książ. oszcz.		Wkłady instyt. finans. w tys. zł	Wkłady na rach. bież. w tys. zł
	tys. zł	% zmiany		
31. XII. 33	83.206	+ 0,9	13.663	5.400
31. I. 34	83.338	+ 0,2	13.141	5.424
28. II.	85.535	+ 2,6	12.855	5.335
31. III.	87.821	+ 1,9	11.654	5.294
30. IV.	88.400	+ 0,7	11.661	6.040
31. V.	89.278	+ 1,0	11.814	5.075
30. VI.	90.651	+ 1,5	10.768	5.273
31. VII.	91.986	+ 1,5	9.893	5.101
31. VIII.	93.857	+ 2,0	8.772	5.047
30. IX.	96.410	+ 2,7	7.171	5.067
31. X.	97.678	+ 1,3	6.026	5.462
30. XI.	98.571	+ 0,9	5.822	5.379
31. XII.	100.011	+ 1,5	5.212	5.512

Obroty czekowe w P. K. O. w roku 1934 podajemy w osobnem zestawieniu, z którego widzimy, iż ilość kont zwiększyła się o 369, gdy w roku poprzednim, ilość kont wzrosła o 565. Natomiast stan wkładów w milionach złotych na kontach czekowych był znacznie wyższy, niż stan w roku poprzednim, gdy tylko w dwóch miesiącach stan kont czekowych wykazywał więcej niż 20,5 milj. zł., podczas gdy w innych z reguły oscylował około 17—18 milj. zł. Tak samo wzrosły obroty zarówno ogólne, jak i bezgotówkowe, przyczem procentowy stosunek obrotu bezgotówkowego wzrósł, począwszy od października ub. r. dość poważnie.

Obroty czekowe P. K. O. w r. 1934

K a t o w i c e

Liczba kont	Stan w milionach złotych	Obrót ogółem w milionach złotych	Obrót bezgot. w milionach złotych	Obrót bezgot. w %
6.440	24,1	157,0	107,8	68,7
6.518	22,1	136,5	92,5	67,8
6.560	19,9	186,6	128,2	68,7
6.572	23,5	152,8	102,4	67,0
6.611	26,0	144,6	95,2	65,8
6.674	25,0	150,7	99,8	66,2
6.727	26,0	151,4	102,8	67,9
6.769	26,2	155,6	103,7	66,6
6.799	24,8	156,1	117,3	75,1
6.764	23,4	169,0	122,9	72,7
6.799	23,0	163,4	120,8	73,9
6.809	23,9	158,1	112,5	71,2

Jeżeli chodzi o wypłacalność w handlu i przemyśle na Śląsku, to pewną ilustrację daje nam tabela protestów wekslowych, którą podajemy poniżej i z której wynika, że zarówno liczba, jak i wartość kwot wekslowych zaprotestowanych weksli były niższe, w porównaniu z odnośnymi cyframi za lata 1933 i 1932. Oczywiście nie jest to wskaźnik bezwzględnie pewny, ponieważ dane te obliczone są przez Główny Urząd Statystyczny, na podstawie podatku od weksli, a więc już przy samem obliczaniu zachodzą mogą bardzo duże zaokrąglenia, jak też ze względu na to, iż, wobec spadku cen, jakościowa waga kwot wekslowych jest większa.

Protesty weksli na Śląsku

Miesiąc	Ś l ą s k		K a t o w i c e	
	Liczba weksli	Wartość weksli	Liczba weksli	Wartość weksli
I 1934	4.400	1.300.000 zł.	1.800	600.000 zł.
II "	3.900	1.000.000 "	1.600	500.000 "
III "	3.900	1.300.000 "	1.500	500.000 "
IV "	4.100	1.700.000 "	1.700	500.000 "
V "	4.500	1.900.000 "	1.800	600.000 "
VI "	4.200	1.300.000 "	1.700	500.000 "
VII "	4.100	1.300.000 "	1.600	500.000 "
VIII "	3.800	800.000 "	1.500	300.000 "
IX "	3.900	800.000 "	1.500	300.000 "
X "	4.100	900.000 "	1.700	400.000 "
XI "	4.700	1.000.000 "	2.100	400.000 "
XII "	4.700	1.000.000 "	2.000	400.000 "
I—XII "	49.900	14.300.000 "	20.100	5.500.000 "
I—XII 1933	59.900	17.900.000 "	24.000	7.300.000 "
I—XII 1932	116.200	35.900.000 "	36.200	15.900.000 "

Wreszcie pewnego rodzaju wskaźnikiem sytuacji w przemyśle i handlu jest statystyka nadzorów i upadłości, którą omówiliśmy na stronicy 209 części pierwszej niniejszego sprawozdania, z której wynika, iż ilość upadłości i nadzorów w okręgu Izby handlowej w Katowicach, spadła w roku 1934 w porównaniu z rokiem 1933.

Przemysł węglowy

Zanim przystąpimy do szczegółowego omawiania sytuacji przemysłu węglowego na Śląsku, rzucimy okiem na rozwój sytuacji w przemyśle węglowym na całym świecie, a to z tego po-

wodu, że polski przemysł węglowy jest jednym z przemysłów eksportowych, który produkcją swoją w dużym stopniu przyczynia się do wyrównywania, wzgl. aktywizacji bilansu handlowego, działalność zaś aktywizacyjna przemysłu węglowego jest skolei ściśle związana z sytuacją światową tego przemysłu.

Wydobycie światowe, według przybliżonego szacunku wzrosło do 1.073.719.000 tonn metrycznych (974.965.000), czyli o 10,12%, z czego na wydobyte europejskie przypada 568.111.000 tonn metr. (518.577.000), na wydobyte krajów azjatyckich 93.774.000 tonn metr. (84.784.000), na kraje afrykańskie 12.654.000 tonn metr. (11.200.000), na Amerykę 389.180.000 tonn metr. (350.504.000), w czym na same Stany Zjednoczone 376.380.000 (340.400.000), i na Australję około 10.000 tonn metr. (9.900). Widzimy więc, że w całym świecie przemysł węglowy zwiększył swe wydobyte.

O ile chodzi o naszych konkurentów europejskich, to Anglja zwiększyła swe wydobyte do 224.496.000 tonn metr. (210.299.000), czyli o 6.75% Niemcy, bez Zagłębia Saary, do 125.016.000 tonn metr. (109.921.000), czyli o 13,73%.

Z innych krajów, które produkują większe ilości węgla w Europie, Rosja Sowiecka zwiększyła swą produkcję do 69.950.000 tonn (56.200.000), czyli o 24,46%, Francja do 48.638.000 tonn (46.853.000 tonn), czyli o 3,80%, Polska do 29.267.000 tonn (27.351.000), czyli o 7%, Belgja do 26.364.000 tonn (25.279.000), czyli o 4.29%. Pozatem Zagłębie Saary wydobyło 11.316.000 tonn (10.622.000), Holandja 12.336.000 tonn (12.574.000) i Czechosłowacja 10.776.000 tonn (10.640.000).

Z powyższego widzimy, że wzrost wydobywania węgla w Polsce był większy, niż w Anglji, Francji i Belgji, niższy jednak niż w Niemczech. Sytuacja Rosji Sowieckiej ze względu na specyficzne stosunki gospodarcze trudną jest do porównywania.

O ile ogólna produkcja Polski, wynosząca bardziej dokładnie 29.267.377 tonn, wzrosła o 7%, to wydobyte Śląska wynoszące w roku 1934 — 21.976.385 tonn (19.952.141), zwiększyło się o 10,14%. Temsamem udział Śląska w ogólnopolskiem wydobywaniu węgla zwiększył się do 75,09% (72,95%).

Zużycie własne kopalń węgla w całej Polsce spadło do 2.733.614 tonn (2.835.944), czyli o 3,61%, zaś zużycie własne kopalń na Śląsku obniżyło się do 1.783.352 tonn (1.870.887), czyli o 4,68%. Z cyfr tych wynika, że przemysł węglowy starając się o obniżkę kosztów własnych, nie zaniedbał również obniżyć ich, zmniejszając własne zużycie, przyczem zmniejszenie to było większe na Śląsku, niż w całej Polsce.

O ile chodzi o ogólny zbyt węgla w Polsce, to zwiększył się on do 26.186.804 tonn (24.961.244), czyli o 4,90%. Natomiast zbyt węgla ze Śląska osiągnął 19.899.821 tonn, (18.429.383), to jest zwiększył się o 7,97%.

Zbyt węgla w kraju z wszystkich kopalń zwiększył się do 15.780.842 tonn (15.258.719), czyli o 3,42%. Zbyt węgla zaś kopalń śląskich na rynku wewnętrznym, osiągnął w roku sprawozdawczym 11.042.411 tonn (10.396.700), czyli zwiększył się o 6,21%. Mimo to zbyt węgla śląskiego, na rynku krajowym w procentach ogólnego zbytu, obniżył się do 55,49% (56,41%), co wobec przeprowadzonych obniżek cen na rynku wewnętrznym, a także niskich cen na rynkach eksportowych, w dużym stopniu odbiło się na rentowności kopalń śląskich, które w drodze unieruchamiania kopalń mniej rentownych, zmniejszania załogi i podnoszenia w ten sposób przeciętnego wydobywania, starały się o zmniejszenie kosztów własnych.

Eksport węgla zagranicę z całej Polski zwiększył się do 10.405.962 tonn (9.702.525), czyli o 13,79%, zaś eksport ze Śląska wzrósł do 8.857.410 tonn (8.032.683), czyli o 10,26%. Eksport węgla śląskiego w roku 1934 stanowił 44,51% ogólnego zbytu węgla (43,59% w roku poprzednim). Zapasy węgla na zwalach w całej Polsce wzrosły do 1.665.678 tonn (1.639.406), czyli o 1,60%, zaś na Śląsku do 1.136.654 tonn (1.127.497), czyli o 0,81%.

Przystępując do bardziej szczegółowego zestawienia statystyk węglowych, zaczerpniętych zarówno z danych tymczasowych Polskiej Konwencji Węglowej, jak też Unji Polskiego Przem. Gór.-Hutniczego, wskutek czego nieraz cyfry niezupełnie się ze sobą zgadzają, przedstawimy na początku rozwój wydobywania węgla na Śląsku w roku 1934 w zestawieniu z rokiem 1933, na podstawie danych miesięcznych P. K. W.

**Miesięczne cyfry wydobywania węgla na Śląsku według danych
P. K. W. w tonnach**

Miesiąc	Wydobycie ogólne r. 1934	Wydobycie ogólne r. 1933	Wydobycie śr. na dzień rob. 1934	Wydobycie śr. na dzień rob. 1933
I	1.956.940	1.727.768	78.278	69.111
II	1.643.429	1.483.168	71.453	64.486
III	1.745.783	1.558.768	64.658	57.732
IV	1.603.236	1.301.737	66.802	54.239
V	1.538.598	1.347.577	66.896	53.903
VI	1.604.707	1.420.852	64.188	61.776
VII	1.712.972	1.565.115	65.884	60.197
VIII	1.844.905	1.605.038	70.958	61.732
IX	1.949.526	1.754.193	77.981	67.469
X	2.126.454	1.992.551	78.758	76.637
XI	2.233.735	2.123.111	89.349	84.924
XII	1.964.155	2.004.102	93.531	91.096

Uwaga: Powyższe cyfry są cyframi tymczasowymi, wobec czego sumy ich nie zgadza się z sumą produkcji dla całego roku.

Z powyższego zestawienia widzimy, że zarówno ogólna produkcja miesięczna śląskich kopalń węgla, jak też średnia produkcja na dzień roboczy w roku sprawozdawczym były zawsze wyższe od produkcji w analogicznych miesiącach roku poprzedniego. Poza tem widzimy, że po niższej produkcji, obserwowanej od lutego do maja roku sprawozdawczego, nastąpiła jej stopniowa zwyżka, jedynie tylko produkcja w grudniu nieco spadła, co było wywołane, jak można się przekonać na podstawie średniego wydobywania dziennego, które wzrosło, prawdopodobnie mniejszą ilością dni roboczych w tym miesiącu.

Na str. 15. podajemy tabelę, w której przedstawiamy zatrudnienie, wydajność pracy i zarobki w górnictwie węglowym na Śląsku, opracowaną na podstawie materiałów, ogłoszonych w Wiadomościach Statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego.

Z zestawienia tego widzimy, że ilość robotników zatrudnionych w kopalniach śląskich obniżała się stopniowo do sierpnia i dopiero od października zaczęła wzrastać, jednakże w grudniu nie osiągnęła jeszcze ilości ze stycznia. Natomiast wydajność przeciętna obliczona na 1 robotnika dziennie stale wzrastała i tylko w grudniu nieznacznie się obniżyła.

Zatrudnienie, wydajność i zarobki w górnictwie węglowym na Śląsku

	Liczba rob. w k. mies.	Liczba strac. dni na 1 rob.	Przeciętna wydajność w kg na 1 rob. dzien.	Śred. zar. dzienny w zł	śred. zar. miesięczny w zł
I	48.780	4,16	1.921	8,87	194,85
II	47.342	4,79	1.899	8,85	170,32
III	46.495	6,83	1.878	8,82	186,99
IV	45.969	5,43	1.876	8,83	173,83
V	46.322	5,25	1.863	8,87	168,26
VI	46.280	6,39	1.873	8,83	173,67
VII	46.155	6,18	1.891	8,81	185,11
VIII	46.144	5,02	1.908	8,78	193,81
IX	46.858	3,65	1.969	8,78	198,39
X	47.648	4,27	1.971	8,91	215,01
XI	48.336	2,51	2.052	8,86	210,95
XII	48.554	2,85	2.027	8,90	185,03

Zbyt węgla górnośląskiego na rynku wewnętrznym według grup odbiorców podajemy w osobnej tabeli na str. 16.

Z zestawienia tego widzimy, że zbyt węgla śląskiego na rynku wewnętrznym zwiększył się w większym stopniu dla odbiorców przemysłowych, niż innych, a nawet właściwa grupa odbiorców, zakupujących węgiel na opał domowy, odebrała w roku sprawozdawczym węgla mniej, niż w roku poprzednim. Przyjąć jednak trzeba, że część węgla, który zakupili pośrednicy, poszła także na cele opału domowego. Jest rzeczą godną uwagi, że przemysł hutniczo-żelazny także pobrał nieco mniej węgla, niż w roku poprzednim, mimo zwiększonej aktywności. Obniżył się również zbyt węgla na potrzeby gazowni, przemysłu naftowego oraz solnego, tudzież szeregu zakładów przemysłu rolniczego, jak też dla przemysłu włókienniczego. Bardzo znacznie zwiększył swe zapotrzebowanie przemysł garbarski i cementowo-ceramiczny, w mniejszym zaś stopniu przemysły przetwórczo-metalowe i przemysł chemiczny, jak też przemysł papierniczy i kopalnie kruszców.

Geograficznie zbyt węgla do poszczególnych województw podajemy w zestawieniu na str. 17.

Spożycie węgla zwiększyło się przede wszystkim w województwie śląskim. Zwiększyło się także spożycie w województwach łódzkim, kieleckim, lubelskim, białostockim, poleskim i wołyńskim; natomiast spadło prawie we wszystkich

Zbyt węgla kamiennego z Górnego Śląska wewnątrz kraju w/g grup odbiorców

Rodzaje odbiorców	R o k 1 9 3 3		R o k 1 9 3 4		Różnica w %
	t	%	t	%	
Przemysł hutniczy żelazny	652.417	6,27	646.842	5,86	— 0,86
Przemysł hutniczy innych metali	357.948	3,44	385.782	3,49	+ 7,77
Koksownie	1.602.990	15,42	1.817.553	16,46	+ 13,38
Brykietniarnie	219.488	2,11	228.175	2,07	+ 3,95
Gazownie	275.084	2,65	253.133	2,29	— 8,02
Przemysł górń. bez własnego węgla	34.399	0,33	42.654	0,38	+ 23,99
Przemysł naftowy	73.462	0,71	63.803	0,58	— 13,15
Przemysł solny	21.945	0,21	8.010	0,07	— 63,50
Przemysł cementowy i ceramiczny, cegielnie i wapienniki	304.519	2,93	448.203	4,06	+ 47,18
Przemysł przetwórczy, metalowy i in.	55.704	0,54	61.448	0,56	+ 10,31
Przemysł chemiczny	185.428	1,78	235.408	2,13	+ 26,95
Przemysł garbarski	23.717	0,23	35.196	0,32	+ 52,25
Rolnictwo i przetwory rolne, browa- ry, młyny i gorzelnie	424.324	4,08	394.234	3,57	— 7,10
Przemysł cukrowniczy	262.622	2,53	279.714	2,53	+ 6,50
Przemysł papierniczy	173.079	1,66	195.372	1,77	+ 12,88
Przemysł włókienniczy	429.265	4,13	416.347	3,77	— 3,10
Inne gałęzie przemysłu	1.080.902	10,40	1.173.632	10,63	+ 8,57
Razem przemysł:	6.177.293	59,42	6.685.506	60,54	+ 8,22
Koleje żelazne	1.774.904	17,07	1.889.818	17,11	+ 6,47
Żegluga	6.506	0,06	4.630	0,04	— 28,84
Instytucje miejskie oprócz gazowni	224.632	2,16	261.089	2,37	+ 16,22
Wojskowość	202.837	1,95	188.105	1,70	— 7,27
Instytucje państwowe	47.008	0,45	54.895	0,50	+ 16,77
Opał domowy	1.112.246	10,70	867.827	7,86	— 21,98
Pośrednicy	851.274	8,19	1.090.541	9,88	+ 28,17
Razem inni odbiorcy:	4.219.407	40,58	4.356.905	39,46	+ 3,25
Razem w kraju:	10.396.700	100,00	11.042.411	100,00	+ 6,21

Zbyt węgla na rynku wewnętrznym w/g województw w tonnach

Województwa	rok 1934	rok 1933	Różnica %
Warszawskie i M. St.			
Warszawa	792.600	758.261	+ 4,52
Łódzkie	844.157	804.833	+ 4,88
Kieleckie	396.130	329.241	+ 20,31
Lubelskie	110.445	81.661	+ 35,24
Białostockie	72.892	55.546	+ 31,22
Wileńskie	36.265	40.300	— 10,02
Nowogródzkie	3.915	8.565	— 54,30
Poleskie	10.182	8.762	+ 16,20
Wołyńskie	27.030	24.063	+ 12,33
Poznańskie	1.078.000	1.130.603	— 4,66
Pomorskie	329.501	334.860	— 1,61
Śląskie	4.650.905	4.180.680	+ 11,24
Krakowskie	399.884	415.820	— 3,84
Lwowskie	257.791	277.045	— 6,95
Stanisławowskie	41.380	51.387	— 19,48
Tarnopolskie	48.896	50.499	— 3,18
Wszystkie wojew.	9.099.973	8.552.126	+ 6,40

województwach kresowych i w Małopolsce, jak też w poznańskim i na Pomorzu. Spadek zbytu węgla w tych województwach, które nie mają większych zakładów przemysłowych lub w których przemysł może częściowo tylko zużywać jako opał węgiel, zastępując go torfem lub drzewem, wskazuje na to, że zbyt węgla na rynku wewnętrznym nie mógł być zahamowany mimo obniżek cen, ponieważ lokalne środki opałowe wskutek taniej robocizny były jeszcze tańsze. W niektórych województwach małopolskich konkurencję węglowi sprawiały gazy ziemne, dostarczane gazociągami.

Eksport węgla kamiennego ze Śląska zwiększył się w roku sprawozdawczym, jak zaznaczyliśmy wyżej, o 10,26%. Szczegółowe zestawienie eksportu węgla kamiennego ze Śląska zagranicę podajemy w tabeli na str. 18.

Z zestawienia tego widzimy, że eksport węgla na najbardziej rentowne rynki, tak zwane rynki objęte statutem P. K. W., spadł blisko o 2%, przyczem spadek ten tłumaczy się jedynie znacznym spadkiem zbytu do Austrii, dokąd wysłano o 13,42% mniej. Widzimy również, że eksport na terytorjum Gdańska zwiększył się, gdy z drugiej strony import węgla do Polski, nadchodzącego głównie z Anglii, Niemiec i Czechosłowacji, i znajdującego zbyt przeważnie na terenie Gdańska i czę-

Eksport węgla kamiennego z Górnego Śląska w/g krajów

18

K r a j	R o k 1 9 3 3		R o k 1 9 3 4		Różnica w %
	t	%	t	%	
1. Rynki objęte statutem P. K. W.					
Austria	996.871	12,41	863.154	9,74	— 13,42
Czechosłowacja	224.605	2,80	294.553	3,33	+ 31,10
Gdańsk	276.819	3,45	305.213	3,40	+ 8,81
Niemcy	368	—	3.233	0,04	+ 778,53
Węgry	5.512	0,07	13.718	0,15	+ 148,87
Razem:	1.504.175	18,73	1.475.871	16,66	— 1,89
2. Rynki objęte konwencją eksportową					
Belgia	188.005	2,34	485.552	5,48	+ 158,26
Dania	574.489	7,15	387.066	4,37	— 32,63
Estonia	19.185	0,24	14.980	0,17	— 21,92
Finlandia	434.445	5,41	201.100	2,27	— 53,72
Francja	470.140	5,85	502.651	5,68	+ 6,91
Holandia	128.588	1,60	228.565	2,58	+ 77,74
Islandia	26.283	0,33	22.375	0,25	— 14,87
Kłajpeda	1.555	0,02	—	—	— 100,00
Litwa	770	0,01	—	—	— 100,00
Łotwa	91.750	1,14	9.732	0,11	— 89,40
Norwegia	777.895	9,68	406.985	4,59	— 47,69
Szwecja	1.731.273	21,55	1.679.969	18,97	— 2,97
Włochy	956.332	11,91	1.654.168	18,68	+ 72,92
Razem:	5.400.710	67,23	5.593.143	63,15	+ 3,56
3. Inne rynki europejskie					
Gibraltar	8.540	0,10	88.431	—	—
Grecja	79.590	0,99	—	1,00	+ 11,10
Irlandia	467.491	5,82	844.682	9,54	+ 80,68
Jugosławia	16.150	0,20	49.103	0,55	+ 204,04
Rumunia	6.387	0,08	12.080	0,14	+ 89,13
Szwajcaria	97.009	1,21	107.802	1,22	+ 11,12
Hiszpania	—	—	7.000	0,08	—
Portugalia	—	—	3.970	0,04	—
Razem:	675.167	8,40	1.113.068	12,57	+ 64,85
4. Rynki pozaeuropejskie					
Algier	124.998	1,56	153.034	1,73	+ 22,54
Argentyna	7.780	0,10	43.360	0,49	+ 457,32
Daleki Wschód	9.600	0,12	39.590	0,45	+ 312,08
Egipt	21.800	0,27	52.702	0,59	+ 141,75
Turcja Azjatycka	6.705	0,08	—	—	— 100,00
Afryka	—	—	14.675	0,17	—
Australja	—	—	3.780	0,04	—
Brazylja	—	—	4.530	0,05	—
Malta 1)	—	—	3.460	0,04	—
Marokko	—	—	100	—	—
Razem:	170.883	2,13	315.231	3,56	+ 184,47
5. Węgiel okrętowy	281.748	3,51	360.097	4,06	+ 27,80
Razem eksport:	8.032.683	100,00	8.857.410	100,00	+ 10,26

1) Malta została w statystykach Unji P. P. G. H. zaliczona do rynków pozaeuropejskich.

ściowo Pomorza, spadł według danych G. U. S. do 76.876 tonn (108.216).

O ile chodzi o tak zwane rynki objęte konwencją eksportową, to ogólnie biorąc eksport na nie wzrósł nieznacznie; jednakże wzrost ten wywołany jest tylko znacznem zwiększeniem wywozu do Belgji, Włoch, Holandji i częściowo Francji, a więc znowu do krajów, które położone są niezbyt korzystnie pod względem frachtowym w stosunku do Polski i z których niektóre posiadają własny przemysł węglowy, działający za pośrednictwem swych przedstawicielstw w ciałach ustawodawczych odnośnych krajów, w kierunku utrudniania przywozu węgla obcego z zagranicy, wskutek czego ceny węgla polskiego musiały być tam dosyć niskie. Natomiast w grupie rynków skandynawskich widzimy spadek eksportu, co jest wynikiem słynnych umów brytańsko-skandynawskich. Analogicznie stwierdzamy spadek zbytu na rynkach bałtyckich i zupełny zanik eksportu na Litwę i do Kłajpedy. Spadek ten jest tem silniej odczuwany przez przemysł węglowy, że rynki skandynawskie i bałtyckie są rynkami stosunkowo bliskimi, przewóz do których kalkulował się z Polski taniej, niż z Wielkiej Brytanji. Na rynkach bałtyckich zbyt węgla polskiego utrudniały ponadto trudności dewizowe.

Zbyt węgla na rynki wolne europejskie zwiększył się poważnie, przyczem największą zwyżkę ilościową notujemy do Irlandji, która w tej grupie krajów jest głównym odbiorcą węgla śląskiego w roku 1934. Niestety wzrost ten był zjawiskiem przemijającym, ponieważ Wolne Państwo Irlandzkie zawarłszy z końcem roku traktat z Wielką Brytanią, zobowiązało się do pokrywania prawie całego swego zapotrzebowania węglem angielskim.

Eksport do Jugosławji i Rumunji wskutek polityki dewizowej nieznacznie się zwiększył, i dokonywany był głównie w drodze umów kompensacyjnych.

Wzrost eksportu węgla do Szwajcarji był stosunkowo nieduży, a to spowodu 3-miesięcznego prawie okresu beztraktatowego, w ciągu którego praktycznie Szwajcarja uniemożliwiała import polskiego węgla.

W poszukiwaniu nowych rynków zbytu, któreby zastąpiły straty na pojemności innych, węgiel śląski eksportowano między innymi na Gibraltar, do Hiszpanji i Portugalji. Nadmienimy

przytem, że także Grecja wprowadziła kontyngentowanie węgla, zmniejszając udział Polski do 10.000 tonn kwartalnie.

Wywóz węgla na rynki pozaeuropejskie, pod wpływem przymusowej sytuacji kopalń, które straciły część rynków dawniejszych zbytu, wykazuje dalszy wzrost. Szczególnie zwiększył się wywóz do Argentyny i na Daleki Wschód, dokąd węgiel nasz zabierały statki linii Gdynia—Daleki Wschód. Zwiększył się także oczywiście wywóz do Algieru i Egiptu. Natomiast odpadła Turcja Azjatycka. Zbyt węgla do Afryki, Australji, Brazylii, na wyspę Maltę i do Marokka również wywołany jest temi samemi przyczynami co i na rynki poprzednio wymienione.

W związku ze zwiększonym eksportem sprzedaż węgla okrętowego także się zwiększyła.

Jak z zestawienia przedstawiającego eksport węgla śląskiego według krajów widzieliśmy, gros wywozu tego artykułu przypada na rynki dalsze, do których dostęp drogą morską jest możliwy. W związku z tem jest rzeczą zrozumiałą, że udział portów polskich w eksporcie węgla śląskiego wzrasta. Nie można powiedzieć, że wywóz węgla drogą lądową zmalał, albowiem według prowizorycznych danych miesięcznych, drogą lądową wywieziono w roku 1934 zagranicę 1.224.211 tonn węgla śląskiego (1.156.465), czyli o 5,85% więcej, niż w roku poprzednim. Jednakże wywóz morską drogą w roku 1934, na podstawie tychże danych, równał się 7.331.844 tonn (6.430.932), czyli wzrósł o 14%. Mimo to stosunkowo eksport drogą morską był większy w roku 1934, niż 1933, ponieważ wynosił 85,69% całego eksportu (82,91%), gdy eksport drogą lądową równał się 14,30% (14,91%). Eksport przez porty rzeczne spadł do 150 tonn (1.082), czyli o 86,14% i dokonywany był wyłącznie przez port dunajowy w Komarnie.

Opierając się na prowizorycznych danych statystyk P. K. W. stwierdzamy, że w roku 1934 przez Gdynię eksportowaliśmy ze Śląska 5.145.061 tonn (4.289.573), czyli o 19,94% więcej, niż w roku poprzednim. Eksport przez Gdynię w roku sprawozdawczym stanowił 70,17% całego eksportu węgla śląskiego morzem, gdy w roku poprzednim równał się 66,70% tegoż eksportu.

Eksport węgla śląskiego przez Gdańsk zwiększył się w mniejszym stopniu, niż przez Gdynię, wynosił bowiem 2.186.783 tonn (2.139.929) czyli więcej niż w roku 1933 o 2,18%. Wywóz przez

Gdańsk stanowił 29,82% całego wywozu węgla śląskiego drogą morską (w roku poprzednim 33,27%).

Wywóz przez Szczecin, notowany jeszcze w roku 1933, ustał w roku 1934 zupełnie.

W końcu roku sprawozdawczego została wprowadzoną obniżka cen węgla, która wynosiła przy węglu grubym 12%, przy gatunkach przemysłowych 15% i przy miale 3%. Jednocześnie obniżono taryfy przewozowe na P. K. P. Obniżka ta nastąpiła z dniem 1 listopada.

O ile chodzi o ceny eksportowe, to spadły one również w roku sprawozdawczym, wynosząc średnio za tonnę (obliczane na podstawie danych G. U. S.) 15,99 zł., gdy w roku poprzednim wynosiły 18,31 zł. Spadek cen na rynkach eksportowych, na których, jak widzieliśmy z poprzednich statystyk, lokowaną jest spora część produkcji śląskiej, tak też i obniżka cenników na rynku wewnętrznym, niezależnie od stosowania przez firmy węglowe rabatów, wpłynęły, że, mimo zwiększonego wydobywania i zbytu, sytuacja finansowa kopalń węgla nie wykazuje zmian na lepsze, albowiem kosztów wydobywania wskutek obowiązującego ustawodawstwa socjalnego nie można znacznie zredukować.

W końcu roku sprawozdawczego doszło do skutku zawarcie umowy węglowej Polski z Wielką Brytanią, w sprawie której toczyły się pertraktacje od roku 1928. Skutki tego układu w roku sprawozdawczym nie mogły jeszcze się objawić. Można tylko powiedzieć, że według zdania p. Antoniego Olszewskiego, Polska dzięki wspomnianemu układowi zrzekła się na rzecz W. Brytanji około 10% dotychczasowej ilości swego eksportu. Jednakże wzamian za układ ten Polska uzyskała zupełne zsolidaryzowanie swoich interesów z interesami W. Brytanji. Nie będzie ona miała w przyszłości powodu do obawiania się supremacji nieźrównanie potężniejszej W. Brytanji, w dziedzinie zdobywania nowych rynków i dalszego wypierania jej drogą kontynuowania polityki zwalczania węgla polskiego zapomocą układów handlowych. Poza tem Polska ma widoki pewnej poprawy cen w przyszłości, co jest sprawą dużej wagi, wobec stałej tendencji zniżkowej cen na rynkach światowych, jak też wobec faktu, iż dotychczasowe ceny polskie musiały być siłą rzeczy utrzymane na poziomie znacznie niższym od cen angielskich, a ceny te były tem niższe, im dalsze rynki wchodziły w rachubę. Sprawa jednak wykorzystania

układu w kierunku podwyższenia cen eksportowych komplikuje się wskutek postawy trzeciego eksportera węgla z Europy—Niemiec, które do porozumienia polsko-angielskiego się nie przyłączyły, a konkurują bardzo często na tych samych rynkach, na których lokuje się węgiel polski i angielski.

Przemysł brykietowy

Brykietownie śląskie w roku 1934 nieznacznie zwiększyły swą wydajność. Jednakże z sześciu istniejących zakładów czynnych było w ciągu roku zaledwie cztery.

Ogólna produkcja brykietów według danych Polskiej Konwencji Węglowej w roku 1934, wynosiła 194.551 tonn (188.321), a zatem wzrosła o 3,3%. Produkcja obliczona średnio na dzień roboczy wynosiła w roku sprawozdawczym 655 tonn (632), czyli zwiększyła się o 3,63%.

O ile chodzi o rozchód brykietów, to wynosił on łącznie ze zużyciem 193.773 tonn (192.959), a zatem utrzymał się prawie na niezmiennym poziomie w porównaniu z rokiem poprzednim, ponieważ zwiększył się zaledwie o 0,13%. Dodać musimy, że zużycie własne brykietowni spadło do 556 tonn (756), czyli o 26,46%.

O ile chodzi o zbyt brykietów, to wynosił on 193.217 tonn (192.203), czyli nieznacznie się zwiększył, zwyżka ta bowiem wynosiła zaledwie 0,52%.

Zbyt brykietów na rynku wewnętrznym wynosił 186.096 tonn (185.147), czyli zwiększył się o 0,49%. Głównym odbiorcą brykietów na rynku krajowym były jak zawsze P. K. P., które odebrały 177.085 tonn (175.217), t. j. o 1,06% więcej niż w roku poprzednim. Z innych odbiorców, pod względem wielkości, idą kolejno gospodarstwa domowe z ilością 5.156 tonn (5.118), czyli o 0,74% więcej, pośrednicy — 3.370 tonn (4.422), czyli o 23,8% mniej, wojsko — 175 tonn (145), to jest o 20,68% więcej, instytucje miejskie — 105 tonn (70), czyli o 50% więcej, różne przemysły — 59 tonn (55), czyli o 7,27% więcej i przemysły rolnicze 30 tonn (120), czyli 75% mniej. Poza tymi odbiorcami w statystykach P. K. W. figurują przemysł żelazno-hutniczy — 60 tonn (0), przemysły cementowy, ceramiczny, cegielnie i wapienniki —

15 tonn (0), przemysł cukrowniczy — 15 tonn (0), oraz zakłady górnicze, nieposiadające własnego węgla — 53 tonn (0).

Geograficznie zbyt węgla w formie brykietów, bez dostaw dla P. K. P., wynosił: do miasta stoł. Warszawy — 10 tonn (45), czyli spadł o 77,78%, do woj. Warszawskiego — 4 tonny (2), czyli zwiększył się o 100%, do woj. Kieleckiego — 75 tonn (12), czyli zwiększył się o 525%, do woj. Poznańskiego — 3.451 tonn (5.089), t. j. obniżył się o 32,19%, do woj. Pomorskiego — 1.116 tonn (950), czyli zwiększył się o 17,47% i na Śląsk 4.382 tonn (3.782), czyli zwiększył się o 15,86%. Zważywszy, iż łączna suma zbytu brykietów na rynku wewnętrznym w roku 1934, po potrąceniu zbytu dla P. K. P., wynosiła 9.038 tonn (9.930) musimy stwierdzić, że sprzedaż węgla w tej formie na rynku prywatnym spadła o 8,99%. Rynek ten, jak widać, przekłada węgiel w formie surowej nad węgiel brykietowany, być może spowodu tego, że cena brykietów jest stosunkowo wysoką, ponieważ równa się cenie wyższych gatunków węgla, gdy konsument zakupując węgiel zawsze ma do dyspozycji kilka jego gatunków różnych w cenie. Pozatem odgrywa tu rolę także pewnego rodzaju uprzedzenie do brykietów jako środka opałowego.

Rynek gdański pobrał w roku sprawozdawczym 3.459 tonn brykietów, gdy w roku poprzednim wysłano nań 2.914 tonn, czyli w roku 1934 zbyt brykietów do Gdańska zwiększył się o 18,7%.

Eksport brykietów węglowych zagranicę w roku 1934 niestety spadł, wynosząc 3.662 tonn, gdy w roku poprzednim równał się jeszcze 4.142 tonnom. Spadek ten wynosił w procentach 11,59%. Z poszczególnych krajów odebrały: Austria — 3.407 tonn (3.773), czyli 9,71% mniej, Czechosłowacja — 10 tonn (76), czyli 86,85% mniej, Rumunja — 15 tonn (180), czyli 92,67% mniej, Włochy — 20 tonn (13), czyli 53,84% więcej i Algier 10 tonn (100), czyli o 90% mniej. Jako nowy rynek wystąpił w roku 1934 Egipt, który pobrał 200 tonn. Jak widzimy, Austria pozostała nadal głównym rynkiem eksportowym brykietów wysyłanych ze Śląska i podobnie jak przy węglu ograniczenia dewizowe austriackie wpłynęły ujemnie na rozwój eksportu brykietów do tego kraju. Temi samymi przyczynami tłumaczy się spadek eksportu brykietów do Czechosłowacji i Rumunji, zbyt zaś brykietów w Egipcie i Algierze jest wywołany szukaniem rynków zastępczych przez przemysł węglowy. Tranzakcje brykie-

tami na tych rynkach noszą więc raczej charakter transakcyjny próbnych i wskutek tego ilości wysyłanych na te rynki brykietów nie są zbyt duże. Zapasy brykietów na zwałach zwiększyły się w końcu roku do 883 tonn (105), czyli o 740,95%. W brykietowniach zatrudnionych było przeciętnie 154 robotników miesięcznie, przyczem największe zatrudnienie 213 robotników — przypada na miesiąc styczeń, najmniejsze zaś 110 robotników na miesiąc maj 1934.

Przemysł koksowy w roku 1934

Pomyślny rozwój produkcji w hutach żelaznych w roku 1934 wpłynął dodatnio na zatrudnienie i produkcję w koksowniach śląskich. Wskutek tego, produkcja tych zakładów w roku sprawozdawczym osiągnęła 1.333.492 tonn (1.170.990), czyli zwiększyła się o 13,87%. Produkcja obliczona średnio na dzień roboczy wzrosła o 3.653 tonn, czyli również o 13,87%.

Zbyt koksu w kraju w roku 1934 i 1933 w/g rodzaju odbiorców

Rodzaje przemysłu wzgl. odbiorców	Zbyt w r. 1934 w t.	Zbyt w r. 1933 w t.	Różnica % w porówn. z r. 1933
Przemysł żelazny	416.085	345.115	+ 20,56
Przemysł innych met.	92.544	42.320	+ 118,67
Koksownie	620	—	—
Gazownie	6.358	4.437	+ 43,29
Przem. górniczy bez wł. węgla	502	1.212	— 58,59
Przem. naftowy	204	292	— 30,14
Przem. solny	205	65	+ 215,38
Przem. cementowy, ceram., cegiel- nie i wapienniki	12.004	6.872	+ 74,67
Przem. obróbczy (met. i inny)	17.912	17.320	+ 3,41
Przem. chemiczny	76.340	65.007	+ 17,43
Przem. garbarski	83	120	— 30,84
Przemysły rolnicze (przetw. rol- ne, młyny i browary)	35.127	26.982	+ 30,18
Przem. cukrowniczy	14.704	12.924	+ 13,78
Przem. papierniczy	368	186	+ 97,84
Przem. włókienniczy	2.116	2.287	— 7,48
Przem. innych rodz.	12.096	19.523	— 38,05
Razem przemysły:	687.268	544.662	+ 26,18
Koleje żelazne	22.636	20.564	+ 10,07
Inst. miejskie oprócz gazowni	16.563	14.911	+ 11,07
Inst. państw. i wojsko	42.427	43.518	— 2,51
Opał domowy	179.497	187.990	— 4,52
Pośrednicy	78.523	90.063	— 12,82
Razem inni odb.:	339.646	357.046	— 4,88

Ogólnie rozchód koksu w roku sprawozdawczym wynosił 1.432.851 tonn (1.122.523 tonn), czyli zwiększył się o 27,64%, przyczem zużycie własne koksowni łącznie z deputatami pracowników tych zakładów obniżyło się do 1.381 tonn, t. j. o 34,09%.

Zbyt koksu zarówno w kraju, jak i zagranicą zwiększył się, wynosząc w roku 1934 — 1.431.470 tonn (1.120.428), czyli wzrósł o 27,76%. Zbyt koksu na rynku wewnętrznym wynosił 1.026.814 tonn (901.708), czyli zwiększył się o 13,88%. Zwrócić trzeba tu uwagę, że zbyt do zakładów własnych wynosił 357.127 tonn, czyli o 20,19% więcej niż w roku poprzednim, zaś zbyt dla innych odbiorców osiągnął 669.787 tonn, czyli wzrósł o 10,78%.

Zbyt w kraju według rodzaju odbiorców podajemy w zestawieniu tabelarycznem na str. 25.

Z zestawienia tego widzimy przedewszystkiem, że nastąpił wzrost konsumpcji koksu tylko w zakładach przemysłowych oraz na kolejach i w instytucjach miejskich. Natomiast w wypadkach, gdzie koks zużywany był dla celów opału domowego (opalenie kotłów ogrzewań centralnych), zbyt koksu wykazuje poważną stosunkowo niżkę.

Zbyt koksu pod względem geograficznym na rynku wewnętrznym przedstawiamy w poniższej tabeli:

Zbyt koksu w kraju w/g województw
(bez dostawy dla kolei żel.)

W o j e w ó d z t w a	Rok 1934 (365 dni robocz.) t.	Rok 1933 (365 dni robocz.) t.	Różnica %
M. st. Warszawa . . .	70.773	68.820	+ 2,83
Warszawskie	36.627	39.169	— 6,49
Łódzkie	53.640	58.161	— 7,78
Kieleckie	98.211	84.727	+ 15,91
Lubelskie	10.758	10.803	— 0,42
Białostockie	5.005	4.221	+ 18,57
Wileńskie	2.517	2.082	+ 20,89
Nowogrodzkie	599	514	+ 16,53
Poleskie	1.790	1.582	+ 13,14
Wołyńskie	2.607	2.394	+ 8,89
Poznańskie	74.966	77.874	— 3,74
Pomorskie	29.513	30.195	— 2,26
śląskie	513.934	397.131	+ 29,41
Krakowskie	70.551	70.865	— 0,45
Lwowskie	25.261	25.154	+ 0,42
Stanisławowskie	3.946	3.984	— 0,96
Tarnopolskie	3.580	3.468	+ 3,22
Razem województwa:	1.004.278	881.144	+ 13,97

Z powyższego zestawienia widać, że zwiększyło się zapotrzebowanie województw dotąd najmniej uprzemysłowionych, które mimo to są nadal słabymi konsumentami koksu. Z województw przemysłowych zwiększyły zapotrzebowanie swe właściwie tylko Woj. śląskie i kieleckie, w których granicach położony jest przemysł hutniczo-żelazny. Duży ośrodek przemysłu metalowo-przetwórczego, jakim jest m. st. Warszawa, zwiększył odbiór koksu stosunkowo nieznacznie.

Jeżeli zajmiemy się analizą zbytu koksu poza granice Rzeczypospolitej, to stwierdzimy, że wykazuje on poważny wzrost, wynosząc w roku 1934 — 404.556 tonn (218.720), czyli więcej niż w roku poprzednim o 84,96%. Z tego do Wolnego Miasta Gdańska eksportowano 31.567 tonn (34.909), czyli o 9,58% mniej, niż w roku poprzednim, natomiast do wszystkich innych krajów 372.989 tonn (183.811), czyli o 102,91% więcej. Eksport koksu umożliwiał przemysłowi węglowemu częściowo pokrywanie strat na tych rynkach zagranicznych, dokąd eksport węgla w stanie naturalnym wskutek czyto zarządzeń dewizowych, czy innych rodzajów ograniczeń importu, był niemożliwy. O ile cho-

Eksport koksu za granice celne Rzeczypospolitej

K r a j	rok 1934 t	rok 1933 t	Różnica % w porównaniu z r. 1933
Austria	52.880	48.728	+ 8,52
Niemcy	145	100	+ 45,0
Czechosłowacja	40	—	—
Węgry	4.485	8.140	— 44,91
Dania	40	410	— 90,25
Islandja	530	400	+ 32,50
Norwegja	3.745	2.490	+ 50,40
Szwecja	117.273	35.247	+ 232,71
Finlandja	3.076	2.089	+ 47,24
Belgia	1	—	—
Francja	1.670	2.191	— 23,78
Łotwa	—	345	— 100,0
Holandja	2.500	2.600	— 3,85
Włochy	144.347	48.183	+ 199,58
Jugosławja	9.225	6.057	+ 52,79
Szwajcaria	15	15	0
Rumunja	16.236	16.032	+ 1,27
Grecja	15.656	8.750	+ 78,92
Irlandja	610	70	+ 771,42
Argentyna	300	—	—
Turcja	—	884	— 100,0
Algier	15	500	— 97,00
Egipt	200	580	— 65,52

dzi o eksport koksu według poszczególnych krajów, to przedstawiamy go w specjalnej tablicy na str. 27.

Z zestawienia tego wynika, iż, za wyjątkiem kilku tylko rynków zbytu, na wszystkich innych zagranicą przemysł śląski potrafił zwiększyć zbyt koksu, przyczem największe zwwyżki przypadają na Irlandję, Szwecję i Włochy. O ile chodzi o rynek irlandzki, to zwyczajka ta była również zwyczajką chwilową, gdyż zawarty następnie traktat irlandzko-brytański położył kres eksportowi zarówno węgla, jak i koksu do Irlandji. Eksport do Włoch zwiększył się podobnie, jak eksport węgla w surowym stanie, dzięki zamówieniom okrętów w stocznjach włoskich. Jedynie tylko zwyczajka eksportu koksu do Szwecji może być uważaną za zwyczajkę zbytu osiągniętą dzięki normalniejszym tranzakcjom handlowym. Do szeregu krajów, które importowały koks polski, eksport koksu dokonywany był w drodze kompensat prywatnych, ponieważ w inny sposób koksownie śląskie nie mogłyby uzyskać zapłaty.

Podobnie jak przy eksporcie węgla musimy nadmienić, że eksport koksu w dużym stopniu możliwym był dzięki posiadaniu naszego własnego portu morskiego, albowiem na ogólną ilość 372.989 tonn eksportowanego koksu poza granice celne R. P. wysłano drogą lądową 77.683 tonn, czyli 20,82%. Natomiast przez porty morskie wyszło 293.101 tonn, czyli 78,58%, przyczem przez Gdynię eksportowano 199.585 tonn, t. j. 53,51% ogólnej ilości eksportowanego koksu, przez Gdańsk zaś 93.516 tonn, t. j. 25,07% ogólnej ilości eksportowanego koksu. Nieznaczną ilość koksu wywieziono zagranicę, przez porty rzeczne. Ilość ta wynosiła 2.205 tonn, czyli 0,6% całego wywozu koksu.

Zapasy koksu na zwałach w roku 1934 spadły do 222.439 tonn (322.074) czyli o 31%.

Nadmienić wypada, że podobnie jak i w roku poprzednim na rynku polskim konkurencję koksowi czynił antracyt importowany z Rosji Sowieckiej, którego przywóz nawet nieco się zwiększył w porównaniu z rokiem poprzednim, wynosząc 13.266 tonn (12.582), wartości 392.000 zł. (476.000 zł.). Pozatem ze względu na właściwości hutnicze dowieziono na potrzeby hutnictwa polskiego i częściowo do Gdańska 53.536 tonn (45.778) koksu za-

granicznego, przeważnie karwińskiego, wartości 2.027.000 zł. (1.851.000 zł.).

Koksownie zatrudniały przeciętnie 1932 robotników miesięcznie, przyczem maximum zatrudnienia przypada na miesiąc marzec — 1987 robotników, minimum zaś na miesiąc grudzień — 1887 robotników.

Produkty węglopochodne

Podobnie jak przemysł węglowy, brykietownie i koksownie, wytwórczość produktów ubocznych koksowni i ich zbył w roku sprawozdawczym wykazują zwyżkę.

Produkcja smoły surowej wynosiła 69.341 tonn (60.770), czyli wzrosła o 14,10%. Zbył zaś tego artykułu zwiększył się do 69.302 tonn (60.751), to jest o 14,07%. Smoła surowa była odstępowana wyłącznie przedsiębiorstwom krajowym celem dalszej destylacji.

Produkcja paku wzrosła do 468 tonn (424), czyli o 10,37%; zbył zaś tego artykułu zwiększył się do 469 tonn (430), czyli o 9,06%. Część paku sprzedano na rynku wewnętrznym — 65 tonn, — czyli o 32,65% więcej, niż w roku poprzednim, resztę zaś — 404 tonn — eksportowano zagranicę. Eksport zwiększył się o 6,03%.

Produkcja surowego benzolu w koksowniach zwiększyła się do 21.686 tonn (19.465 tonn), czyli o 11,41%; zbył zaś tego artykułu wzrósł do 21.693 tonn (19.367 tonn), czyli o 12,01%. Benzol z koksowni sprzedawano zarówno na rynku krajowym, gdzie ulokowano 14.438 tonn (12.605), czyli o 14,54% więcej, jak też eksportowano zagranicę, dokąd wysłano 7.255 tonn (6.762), czyli o 7,29% więcej niż w r. 1933.

Produkcja siarczanu amonu również wzrosła do 18.088 tonn (16.502), czyli o 9,61%; zbył zaś niestety spadł do 15.313 tonn (16.271), czyli o 5,89%. Nawóz ten w małym tylko stopniu sprzedaje się na rynku wewnętrznym, który odebrał 2.081 tonn, czyli o 1,61% więcej niż w roku poprzednim, gros zaś wysyła się zagranicę po cenach rynku światowego, które również są niskie, i gdzie ulokowano 13.232 tonn, czyli o 6,97% mniej, niż w roku poprzednim. Nadmienić musimy, że głównym odbiorcą siarczanu

amonu jest Hiszpanja, pozatem wchodzą w rachubę Finlandja, Danja, Szwecja oraz kraje, których nazwy są znane tylko firmom pośredniczącym.

Produkcja surowej naftaliny zwiększyła się do 924 tonn (695), czyli o 32,94%; zbył zaś tego artykułu wynosił 908 tonn (717), czyli wzrósł o 26,63%. Naftalinę surową sprzedawano wyłącznie na rynku wewnętrznym.

Zapasy produktów ubocznych na koksowniach w końcu roku sprawozdawczego nie wykazują w porównaniu z końcem roku poprzedniego większych zmian, za wyjątkiem zapasów siarczanu amonu, które wskutek mniejszego zbytu, wzrosły.

Oprócz zakładów produkcji ubocznej na koksowniach, którą podaliśmy wyżej, istnieją na Śląsku destylarnie smoły i fabryki benzolu, które przerabiają smołę surową z koksowni śląskich oraz skupują smoły w gazowniach. Produkcja tych zakładów częściowo w nomenklaturze pokrywa się z produkcją koksowni, częściowo zaś mamy towary bardziej uszlachetnione i odpowiednio droższe.

Według danych Unji P. P. G. H. produkcja smoły preparowanej i zgęszczonej w destylarniach smoły w roku 1934 zwiększyła się do 18.425.9 tonn (14.785.6), czyli o 24,60%. Zbył tego artykułu wynosił 18.664.4 tonn (15.512.8), czyli wzrósł o 19,08%. Zbył krajowy zwiększył się o 19,99%, eksport zaś o 63,39%.

Produkcja olejów smołowych wszelkiego rodzaju, za wyjątkiem benzolu, w destylarniach smoły wzrosła do 15.707.8 tonn (13.229.5), czyli o 18,73%. Zbył zaś ich osiągnął 22.827.4 tonn (9.441.7), czyli wzrósł o 30,09%, przyczem zbył na rynku wewnętrznym zwiększył się o 21,82%, eksport zaś wzrósł o 328,28%.

Produkcja paku w destylarniach wynosiła 32.299.0 tonn (31.378.5), czyli wzrosła o 2,93%, zbył zaś równał się 27.049.7 tonnom (30.866.5), czyli spadł o 12,37%. Zbył na rynku wewnętrznym zwiększył się o 6,43%, eksport zaś spadł o 95,06%, a zatem cały spadek zbytu przypisać należy wyłącznie zmniejszonemu eksportowi.

Produkcja naftaliny surowej handlowej wynosiła 2.599.0 tonn (1.728.1), czyli wzrosła o 50,39%, zbył zaś jej zwiększył się do 4.735.0 tonn (1.546.4), czyli o 206,20%. Z tego zbył na rynku

wewnętrznym wzrósł o 56,20%, eksport zaś zwiększył się o 241,21%.

Produkcja naftaliny czystej wynosiła 956.5 tonn (504.7) czyli wzrosła o 89,54%, zbyt zaś jej zwiększył się do 805.7 tonn (508.2), czyli o 58,54%. Zbyt naftaliny czystej na rynku wewnętrznym wzrósł o 48,24%, zaś eksport zwiększył się o 77,5%.

Produkcja zasad pirydynowych wzrosła do 93.2 tonn (73.7), czyli o 26,45%, zbyt zaś równał się 75,7 tonn (74,2), czyli wzrósł o 2,02%. Zbyt na rynku wewnętrznym tego artykułu obniżył się o 14,57%, zaś eksport wzrósł o 13,86%.

Produkcja fenoli (kwasu karbolowego, krystalicznego i krezolu) cokolwiek się obniżyła, wynosząc 932,5 tonn (975,6), czyli wykazała spadek 4,42%. Zbyt tych artykułów również był niższy, wynosił bowiem 925,8 tonn (960,1), obniżył się zatem o 3,56%. Zbyt na rynku wewnętrznym zwiększył się o 33,41%, jednakże zbyt na rynku zagranicznym spadł o 6,97%.

Produkcja benzoli gotowych wszelkiego rodzaju osiągnęła 12.984.4 tonn (11.257.0), czyli zwiększyła się o 15,34%, zbyt zaś jej równał się 12.923.1 tonn (11.256.9), czyli wzrósł o 14,80%. Zbyt benzoli tych na rynku wewnętrznym zwiększył się o 3,03%, eksportowano zaś o 33,10% więcej.

Produkcja siarczanu amonu w destylarniach wynosiła 202.4 tonn (160.3), czyli wzrosła o 26,20%, zbyt zaś tego artykułu równał się 180.1 tonn (168.6), czyli zwiększył się o 6,82%. Destylarnie sprzedawały siarczan amonu wyłącznie na rynku krajowym.

Produkcja innych wyrobów gotowych destylarni smoły surowej równała się 708.2 tonn (379.5), czyli wzrosła o 86,61%, zbyt zaś ich osiągnął 754.8 tonn (394.6), czyli wzrósł o 91,28%. Zbyt na rynku wewnętrznym zwiększył się o 98,37%, eksportowano zaś o 61,12% więcej.

Przeciętna liczba zatrudnionych robotników w destylarniach smoły wynosiła 341 ludzi (338), czyli zwiększyła się o 0,89%.

Przemysł hutniczo-żelazny

Przed omówieniem szczegółowem sytuacji przemysłu żelaznego na Śląsku stwierdzimy, że w roku 1934 produkcja prze-

mysłu żelaznego w większości krajów go posiadających wykazuje mniejsze lub większe zwyczki. W szczególności produkcja surówki żelaznej w Niemczech wzrosła do 8.743 tys. t (5.267 tys. t) zaś produkcja stali surowej do 111.886 tys. t (7.587 tys. t). Produkcja austriacka surówki zwiększyła się do 134 tys. t (88 tys. t), stali surowej zaś do 308 tys. t (226 tys. t). Produkcja belgijska surówki wzrosła do 2.907 tys. t (2.745 tys. t), stali surowej zaś do 2.900 tys. t (2.689 tys. t). Produkcja surówki żelaznej w Kanadzie zwiększyła się do 413 tys. t (232 tys. t), stali surowej zaś do 772 tys. t (407 tys. t). Produkcja surówki w Stanach Zjedn. Ameryki Płn. zwiększyła się do 15.912 tys. t (13.211 tys. t), stali surowej zaś do 25.261 tys. t (22.593 tys. t). Produkcja surówki we Francji osiągnęła 6.155 tys. t (w roku poprzednim zaś równała się 6.324 tys. t). Jest to jedyny bodaj większy producent żelaza, który w roku sprawozdawczym zmniejszył swą produkcję, albowiem również produkcja stali surowej we Francji spadła do 6.148 tys. t (6.531 tys. t). Produkcja surówki w Japonii podniosła się do 2.402 tys. t (2.019 tys. t), stali surowej zaś do 3.742 tys. t (3.201 tys. t). Luksemburg wyprodukował 1.955 tys. t surówki (1.885 tys. t) i 1.932 tys. t stali surowej (1.845 tys. t). Produkcja surówki w Polsce wzrosła okrągło do 381 tys. t (307 tys. t), stali surowej zaś do 856 tys. t (835 tys. t). Produkcja surówki w W. Brytanii osiągnęła 5.978 tys. t (4.136 tys. t), stali surowej zaś 8.860 tys. t (7.024 tys. t). Produkcja surówki w Zagłębiu Saary osiągnęła 1.826 tys. t (1.592 tys. t), stali surowej zaś 1.430 tys. t (1.220 tys. t). Produkcja surówki w Szwecji wzrosła do 523 tys. t (320 tys. t), stali surowej zaś do 863 tys. t (630 tys. t). Produkcja surówki w Czechosłowacji podniosła się do 600 tys. t (499 tys. t), stali surowej zaś do 953 tys. t (747 tys. t). Produkcja surówki w ZSSR osiągnęła 10.425 tys. t (7.166 tys. t), stali surowej zaś 9.543 tys. t (6.847 tys. t).

Dane powyższe cytujemy na podstawie statystyk Międzynarodowego Instytutu Handlowego w Brukseli.

Według danych Związku Polskich Hut Żelaznych, produkcja wielkich pieców na Śląsku wynosiła w roku 1934 — 306.199 t (239.103 t), czyli wzrosła o 28,06%, stanowiąc 80,11% produkcji ogólnopolskiej surówki żelaznej. W roku poprzednim procent ten wynosił 78,23.

Produkcja stalowni (bloki, odlewy stalowe i t. d.) według tychże danych na Śląsku wynosiła 578.359 t (585.727 t), czyli obniżyła się o 1,36%, stanowiąc 68,48% produkcji ogólnopolskiej (71,68%). Wytwórczość walcowni równała się 413.373 t (404.094 t), czyli wzrosła o 2,29%, stanowiąc 68,56% produkcji ogólnopolskiej (69,15%).

Produkcja rur spawanych i ciągnionych bez szwu w roku 1934 równała się 35.151 t (29.186 t), czyli wzrosła o 20,46%, wynosząc 64,88% produkcji rur w całej Polsce (62,92%).

W związku z tem import rud żelaznych wykazuje wzrost, wynosząc 209.139 t (198.636 t). Rud manganowych zaś dowieziono 38.312 t (38.265 t).

Oprócz tego dowieziono surówkę specjalną — 1.897 t (1.863 t), surówkę krzemionkową, żelazokrzem i t. p. 131 t (59.1 t), surówkę żelazomanganową 279 t (539 t)¹⁾, żelazofosforu i żelazoglinu 213 t, żelazochromu 305 t (302 t), różnych stopów żelaza 312 t, starego żelastwa 307.986 t (312.986 t).

Przerób rud żelaznych na Górnym Śląsku w roku 1934

M i e s i ą c	Brykiety z rudy prażonej w t	Aglomeraty w t
Styczeń	1.300	1.627
Luty	1.200	1.554
Marzec	430	2.877
Kwiecień	910	3.336
Maj	1.185	4.262
Czerwiec	1.250	5.392
Lipiec	1.365	7.088
Sierpień	1.300	7.416
Wrzesień	1.265	7.927
Październik	1.390	6.928
Listopad	1.315	6.574
Grudzień	1.325	5.693
R a z e m:	14.235	60.674
Rok 1933	14.175	32.157
Różnica % w porównaniu z ro- kiem 1933	+ 0,42	+ 88,68

Źródło: Dane Związku Polskich Hut żelaznych.

Jak w latach poprzednich, tak i w roku sprawozdawczym przemysł górnośląski nie wydobywał rud żelaznych biednych

¹⁾ Zwracamy uwagę, że Polska sama eksportowała w roku sprawozdawczym 11.841 t (2.449 t) żelazomanganu zagranicę, pozatem eksportowano 346 t (54.2 t), żelazochromu.

w żelazo w okręgu Izby, jedynie tylko zajmował się ich uszlachetnianiem. Odnosne dane cyfrowe za rok 1934 podajemy w specjalnej tablicy na stronicy 33-ciej.

Według statystyk ogłoszonych w czasopiśmie „Hutnik“ w większości miesięcy roku sprawozdawczego na Śląsku czynnych było 6 wielkich pieców. Jedynie tylko w okresie od marca do lipca czynnych było 7 wielkich pieców, w sierpniu zaś nawet uruchomiono 8-my.

Pieców martinowskich według tegoż źródła czynnych było 12 w styczniu i październiku, 11 w lutym, sierpniu i wrześniu, 10 w marcu i lipcu, 14 w kwietniu, maju i grudniu, 15 w czerwcu i 13 w listopadzie, przyczem w liczbie tej mieści się jeden piec do odlewów.

Liczba czynnych pieców elektrycznych na Śląsku w styczniu wynosiła 3, w lutym 6, i w październiku 6, w pozostałych zaś miesiącach czynnych było tylko 5 pieców elektrycznych.

Przeciętna wydajność wielkiego pieca na Śląsku w roku sprawozdawczym wahała się od 119,6 t dziennie (wrzesień) do 139,1 t (lipiec sierpień). Przeciętna dzienna wydajność jednego pieca martinowskiego wahała się od 96,5 t dziennie (listopad) do 197,5 t dziennie (sierpień).

Szczegółowszą tabelę produkcji hut żelaznych na Śląsku na podstawie danych Związku Polskich Hut Żelaznych podajemy na stronicy 35.

Zbyt wyrobów żelaznych z Górnego Śląska z podziałem na zbyt w kraju i zbyt zagranicę przedstawiamy również w osobnym zestawieniu tabelarycznym na stronicy 36.

Już z cyfr powyższych widzimy, że sytuacja hutnictwa śląskiego, jak zresztą wogóle hutnictwa żelaznego całej Polski, wykazała w porównaniu z rokiem poprzednim poprawę i według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych zbyt wyrobów walcowanych zwiększył się o 28,75%.

Ogólna ilość zamówień rynku wewnętrznego dla wszystkich hut Polski wynosiła w roku 1934 — 243.149 t, z czego na zlecenia prywatne przypadało 172.609 t.

Z przyczyn, które w roku sprawozdawczym wpłynęły dodatkowo na kształtowanie się napływu zleceń, wymienić trzeba: wyczerpanie zapasów składowych kupiectwa branży żelaznej, ela-

Wytwórczość hut żelaznych woj. śląskiego w r. 1934 (w tonnach)

M i e s i a c e	Surówka odlew. w gęsiach	Sur. martin. i bessemer.	Bloki martin.	Bloki z pieców elektr.	Odlewy stalowe nieobrobione	Inne odlewy żeliwne	Półwytwór walc. razem	Żelazo i stal walc. razem	Blachy żelazne i stalowe	Materiał na- wierzchni kolej.	Działy dalszej obróbki	Wyroby walc. ciągn. na zimno
Styczeń	3.917	18.495	43.966	1.624	237	818	3.053	30.290	8.567	5.620	6.133	932
Luty	1.435	16.401	41.957	1.363	261	673	3.205	30.401	7.358	6.020	5.074	982
Marzec	2.165	19.657	46.158	1.726	285	1.108	6.135	33.510	9.004	6.662	8.774	1.174
Kwiecień	3.737	20.234	50.176	1.495	399	903	4.984	35 429	8.348	8.866	7.652	1.178
Maj	5.462	22.768	51.766	1.565	358	846	3.256	38.589	8.677	9.516	5.701	1.189
Czerwiec	2.046	21.385	53.698	1.113	380	1.173	4.463	39.950	9.778	10.263	8.647	1 278
Lipiec	4.830	22.744	48.928	1.232	358	1.167	4.462	36.895	9.244	7.669	8.296	1.355
Sierpień	7.785	19.518	43.592	1.571	360	957	2.855	34.004	8.422	6.835	8.409	1.365
Wrzesień	3.913	13.882	38.846	1.248	351	553	2.525	29.520	7.971	4.580	7.859	1.321
Październik	5.828	19.876	48.443	1.596	396	803	2.623	38.596	8.323	9.304	8.525	1.521
Listopad	2.673	20.114	48.115	1.282	347	962	3 245	34.729	7.422	9.951	7.514	1.371
Grudzień	1.708	16.786	41.722	1.129	316	1.139	4.077	32.260	8.062	8.288	6.397	1.251
1934 r.	45.499	231.860	557.367	16.944	4.048	11.102	45.883	413.373	101.176	93.574	88.982	14.917
1933 r. ¹⁾	26.133	193.611	567.419	15.255	3.053	10.255	45.168	404.090	107.953	79,069	76.273	8.993
Różnica %	+74,11	+19,76	—1,77	+11,07	+32,59	+8,26	—0,63	+2,30	—6,28	+18,34	+16,66	+65,87

1) Liczby poprawione.

Źródło: Dane Związku Polskich Hut Żelaznych.

Zużycie i zbyty wyrobów żelaznych w hutach żelaznych woj. śląskiego w r. 1934 (w tonnach)

	Zużycie własne hut			Wysyłka w kraju (łącznie z wysyłką do innych hut)			Zbyt w kraju (bez wysyłki do innych hut)			Wywóz zagranicę		
	r. 1934	Różnica w po- równaniu z r. 1933		r. 1934	Różnica w po- równaniu z r. 1933		r. 1934	Różnica w po- równaniu z r. 1933		r. 1934	Różnica w po- równaniu z r. 1933	
	t	t	%	t	t	%	t	t	%	t	t	%
1. Żelazo surowe	237.797	+36.952	+18,40	62.879	+10.982	+21,16	47.055	+12.117	+ 34,68	12.475	+ 9.471	+315,28
2. Bloki i odlewy stalowe	593.178	— 5.952	— 0,99	133.391	+ 5.144	+ 4,01	318	— 285	— 47,26	—	—	—
3. Półwytwór walcowni	4.115	— 1.721	—29,49	43.354	+10.569	+32,24	10.330	+ 5.806	+128,34	167	—10.076	— 98,37
4. Wyroby gotowe wal- cown.	57.362 ¹⁾	+16.671	+40,97	188.576	+43.324	+29,83	158.519	+28.162	+ 21,60	189.096	—36.091	— 16,03
5. Wyroby gotowe dzia- łów dalszej obróbki .	8.100	+ 1.644	+25,46	55.370	+ 8.027	+16,95	54.748	+ 7.606	+ 16,13	27.650	+ 5.677	+ 25,84
							Razem z wysyłką do innych hut krajowych			Bez wysyłki do in- nych hut krajowych		
							r. 1934	Różnica w po- równaniu z r. 1933		r. 1934	Różnica w po- równaniu z r. 1933	
							t	t	%	t	t	%
6. Ogólny zbyt gotowych wyrobów żelaznych												
a) łącznie z półwytworem							504.213	+21 430	+ 4,44	440.510	+ 1.084	+ 0,25
b) bez półwytworu							460.692	+20.937	+ 4,76	430.013	+ 5.354	+ 1,26

Zródło: Dane Związku Polskich Hut Żelaznych

¹⁾ Liczba poprawiona za r. 1933 (zamiast 40.820 t winno być 40.691 t).

styczność polityki zbytu ze strony hutnictwa oraz ogólną poprawę konjunktury.

Na tempo poprawy w hutnictwie żelaznem wpływały hamująco głównie: niepomyślna sytuacja w rolnictwie, niedostateczny dopływ kapitałów na cele inwestycyjne oraz katastrofalna powódź, która dotknęła zwłaszcza Małopolskę zachodnią.

Jeżeli rozpatrzymy dane zbytu żelaza według rejonów zbytu, przedstawione w poniższej tabeli, to stwierdzimy, że za wyjątkiem woj. białostockiego wszystkie rejon-y sprzedaży wykazują znaczne zwwyżki zbytu żelaza walcowanego, którego sprzedaż dokonuje się za pośrednictwem Syndykatu Hut Żelaznych, przy czem w niektórych wypadkach zwwyżki te przekraczają nawet 80%.

**Zbyt żelaza w Polsce z uwzględnieniem przeznaczenia
do poszczególnych rejonów**

R e j o n y	r. 1933	r. 1934	Różnica %
Górny Śląsk	10.752	17.669	+ 64,33
Śląsk Cieszyński	5.766	6.254	+ 8,46
Rejon dąbrowski	22.054	28.679	+ 30,03
Kraków miasto	6.368	10.353	+ 62,57
Woj. krakowskie	5.589	8.111	+ 45,12
Lwów miasto	2.906	5.280	+ 81,69
Woj. lwowskie	2.546	3.231	+ 26,90
Woj. stanisławowskie	1.413	1.791	+ 26,75
Woj. tarnopolskie	1.137	1.442	+ 26,82
Poznań miasto	6.214	8.035	+ 29,30
Bydgoszcz miasto	1.888	2.338	+ 23,83
Woj. poznańskie	1.557	1.628	+ 4,56
Woj. pomorskie	1.465	2.411	+ 64,57
Gdańsk	5.059	8.927	+ 76,45
Warszawa miasto	21.844	31.374	+ 43,62
Woj. warszawskie	3.279	6.001	+ 83,01
Łódź miasto	5.037	6.851	+ 36,01
Woj. łódzkie	2.423	2.471	+ 1,98
Woj. lubelskie	3.056	4.270	+ 39,72
Rejon radomski	2.843	3.011	+ 5,90
Woj. białostockie	2.574	2.422	— 5,91
Woj. wileńskie	1.776	2.321	+ 30,68
Woj. nowogrodzkie	1.670	2.773	+ 66,04
Woj. poleskie	1.115	1.442	+ 29,32
Woj. wołyńskie	1.592	2.710	+ 70,22
Razem zamówienia prywatne:	121.923	171.795	+ 41,05

Jeżeli znów zwrócimy uwagę na dane co do rodzaju odbiorców żelaza, sprzedawanego za pośrednictwem Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, które zawarte są w tabeli na str. 38, to zauważymy, że za wyjątkiem cynkowni blach i prywatnych

przedsiębiorstw komunikacyjnych oraz przemysłu drzewnego, wszystkie kategorie odbiorców zwiększyły swe zapotrzebowanie na żelazo, przyczem szczególnie duży wzrost wykazuje zbyt żelaza dla fabryk drutu, cukrowni, bliżej nieokreślonych gałęzi przemysłu, hut oraz instytucyj rządowych i handlu.

Udział poszczególnych kategorii odbiorców w ogólnej ilości zleceń przydzielonych hutom

Kategoria odbiorców	r. 1933	r. 1934	Różnica %
Kupcy I-szej kategorii	71.772	100.862	+ 40,53
Kupcy II-giej kategorii			
Kupcy III-ciej kategorii			
Górnictwo	1.547	1.993	+ 28,82
Przemysł metalowy	15.872	20.905	+ 32,27
Fabryki śrub	4.070	5.156	+ 26,68
Druciarnie	8.244	23.765	+ 188,27
Cynkownie blachy	13.469	9.970	— 25,98
Prywatne przedsiębior. komunik.	513	340	— 33,73
Przemysł budowlany	5.785	7.361	+ 27,24
Przemysł drzewny	115	54	— 53,05
Cukrownie	36	200	92'69 +
Pozostałe gałęzie przemysłu	500	1.251	02'091 +
Różni	—	62	99'997 +
Samorządy	685	814	—
Ministerstwo Komunikacji	61.833	63.118	+ 18,83
Pozostałe instytucje rządowe . .	3.535	5.630	+ 2,06
Huty	872	1.792	+ 105,50
Ogółem:	188.848	243.149	+ 28,75

Podział zbytu według kategorii odbiorców na terenie Górnego Śląska przedstawiamy w poniższem zestawieniu.

Podział zamówień pomiędzy odbiorców z terenu Górnego Śląska

O d b i o r c a	r. 1933	r. 1934	Różnica %
Handel	6.100 t	11.398 t	+ 86,83
Górnictwo	1.072 „	1.426 „	+ 33,02
Przemysł metalowy	1.398 „	3.853 „	+ 175,60
Huty cynkowe	39 „	36 „	— 7,70
Fabryki śrub	—	1 „	—
Druciarnie	34 „	—	— 100,0
Cynkownie blachy	1.710 „	288 „	— 83,16
Prywatne przedsiębior. komunik. .	32 „	32 „	—
Przemysł budowlany	267 „	458 „	+ 71,53
Pozostałe gałęzie przemysłu . .	100 „	177 „	+ 77,0
Razem przemysł:	4.652 t	6.271 t	+ 34,80
Ogółem:	10.752 t	17.669 t	+ 64,33

Z zestawienia powyższego widzimy, że na Górnym Śląsku najwięcej zwiększył zapotrzebowanie przemysł metalowy, za nim zaś idą przedsiębiorstwa handlowe, przemysły różnych rodzajów i przemysł budowlany oraz górnictwo. Jednakże ogółem biorąc zwyczajka zapotrzebowania w przemyśle jest znacznie niższa, niż zwyczajka zapotrzebowania przedsiębiorstw handlowych, przy czem cały szereg przemysłów w roku sprawozdawczym nawet zmniejszył swe zapotrzebowanie na żelazo. Nie jest wykluczo- nem, że część dostaw na potrzeby niektórych przemysłów usku- teczniono za pośrednictwem przedsiębiorstw handlowych, które wykorzystując reformę zbytu żelaza, przeprowadzoną przez Syn- dykat w roku sprawozdawczym, potrafiły nieraz dostarczać że- lazo na dogodniejszych warunkach, niżby je mogli zakupić bez- pośrednio w hutach mniejsi przemysłowcy. Spadek zamówień cynkowni blach pozostaje w związku z przerzuceniem zapotrze- bowania tych przedsiębiorstw na produkcję niezsyndykowaną.

Cena jednej tonny żelaza prętowego loko stacja Chebzie wynosiła do 15 kwietnia r. 1934 280 zł. Po tym terminie do 31 lipca obniżono ją o 5%. Od 1-go sierpnia zaś do końca okresu sprawozdawczego cena ta wynosiła 258 zł. Niezależnie od gene- ralnej zniżki zasadniczych cen żelaza z dniem 16 kwietnia roku sprawozdawczego, przeprowadził Syndykat reorganizację syste- mu sprzedaży żelaza swoim odbiorcom, znosząc podział rynku wewnętrznego na zamknięte rejony i odbiorców na odrębne ka- tegorie. W związku z tą reorganizacją zmieniono także system dopłat i rabatów, wskutek czego, niezależnie od zniżki cen za- sadniczych, składowe ceny żelaza uległy dalszej obniżce o 2 do 3%.

W okresie sprawozdawczym działalność Syndykatu została rozszerzona również na eksport do Niemiec, przeprowadzany w ramach porozumienia hutniczego polsko-niemieckiego z dnia 21 lutego r. 1934, które zaczęło obowiązywać z dniem wejścia w życie prowizorium handlowego między Polską a Rzeszą Nie- miecką.

Eksport żelaza zagranicę z okręgu śląskiego podajemy w specjalnem zestawieniu tabelarycznem według krajów. Wi- dzimy z niego, iż eksport żelaza surowego zwiększył się w roku sprawozdawczym bardzo poważnie, ponieważ wywieziono go zgórą cztery razy tyle co w roku poprzednim. Częściowo były

Eksport żelaza górnośląskiego w r. 1934 w tonnach

40

	Żelazo surowe		Odlewy stalowe		Półwytwór wal- cowni		Wyroby gotowe walcowni		Wyroby gotowe działów dalszej obróbki	
	1933	1934	1933	1934	1933	1934	1933	1934	1933	1934
Afryka	—	—	—	—	—	—	—	873	1.001,4	2.827,1
Albania	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Ameryka	102	941	—	—	—	—	—	—	0,9	57,7
Anglia	—	—	—	—	—	—	—	—	71,8	12,2
Antyle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,8
Argentyna	—	—	—	—	—	—	28	310	6.848,8	3.885,5
Australia	203	254	—	—	—	—	—	—	73,5	0,4
Austria	60	250	—	—	—	—	—	—	129	108
Belgia	976	3.516	—	—	—	—	—	—	82	140
Boliwia	—	—	—	—	—	—	—	—	5,6	1
Brazylia	—	—	—	—	—	—	14.913	33.378	87,7	384,3
Bulgaria	—	—	—	—	—	—	766	2.988	—	—
Chile	—	—	—	—	—	—	—	53	7,2	17,5
Chiny	—	—	—	—	—	—	222	16.999	336	337
Cypr	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60,9
Czechosłowacja	35	—	—	—	—	—	—	—	16	—
Dania	—	—	—	—	—	—	234	215	157	325
Egipt	—	—	—	—	—	—	—	158	297,4	398,2
Ekwador	—	—	—	—	—	—	—	—	63	93
Estonia	—	—	—	—	—	—	5	51	59,1	102,3
Filipiny	—	—	—	—	—	—	—	177	—	—
Finlandia	—	20	—	—	—	—	54	18	303	787,3
Grecja	—	—	—	—	—	—	6	543	5	27,5
Hiszpania	—	—	—	—	—	—	—	—	80	13
Holandia	—	—	—	—	—	—	11.420	18.724	1.215	328
Honduras	—	—	—	—	—	—	—	—	1,9	1,2
Indje Bryt.	—	—	—	—	—	—	—	3.078	2.067	2.286,5
Indje Hol.	—	—	—	—	—	—	—	268	192,7	91,3
Indje niewym.	—	—	—	—	—	—	—	259	—	—
Irak	—	—	—	—	—	—	10	79	68	28
Iran (Persja)	—	—	—	—	—	—	67	807	—	—
Irlandia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,5
Jamajka	—	—	—	—	—	—	—	—	0,8	37,4

Japonia	—	—	—	—	—	—	165	960	963	823
Jawa	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—
Jugosławia	—	145	—	—	—	—	291*)	2.754	190	1.469
Kolumbia	—	—	—	—	—	—	8	562	162,8	8,8
Kostaryka	—	—	—	—	—	—	—	53	31,2	—
Kuba	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Libja	—	—	—	—	—	—	—	—	43	—
Litwa	—	—	—	—	—	—	—	227	—	—
Luksemburg	—	6.115	—	—	—	—	—	—	—	—
Łotwa	—	—	—	—	—	—	—	6.747	—	—
Malta	—	—	—	—	—	—	—	—	0,2	—
Mandżuria	—	—	—	—	—	—	—	3.140	5	27
Meksyk	—	—	—	—	—	—	—	—	19,6	28,7
Niemcy	—	—	—	—	—	—	11.790	39.071	567	849
Nikaragua	—	—	—	—	—	—	—	—	53	99
Norwegia	—	—	—	—	—	—	63	56	97	63
Palestyna	—	—	—	—	—	—	92	1.454	1.329,1	1.092,3
Paragwaj	—	—	—	—	—	—	—	—	3	9,7
Peru	—	—	—	—	—	—	—	—	13,3	7,5
Portugalia	—	—	—	—	—	—	—	233	2	178
Rodos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,6
Rumunia	—	—	—	—	—	—	46	206	429	451
San Salvador	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0,6
Syjam	—	—	—	—	—	—	—	219	34	—
Syria	—	—	—	—	—	—	—	12	125	198,9
Szwajcaria	50	—	—	—	17	15	283	164	684	244
Szwecja	10	644	—	—	—	—	—	—	576,6	851,4
Trynidad	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1	2,7
Trypolitania	—	—	—	—	—	—	—	—	51	92
Turcja	—	—	—	—	—	—	—	258	37	—
Urugwaj	—	—	—	—	—	—	—	332	57	—
Wenezuela	—	—	—	—	—	—	—	303	44,2	25,2
Węgry	755	590	—	—	—	—	—	—	—	1
Włochy	—	—	—	—	—	—	141	964	106	122,3
Wyspy Kanar.	—	—	—	—	—	—	—	31	8,8	44,3
Z. S. S. R.	—	—	—	—	10.226	152	184.583	52.356	3.148	8.498
Kraje niewym.	813	—	—	—	—	—	—	—	19,2*)	37,6
Cały eksport:	3.004	12.475	—	—	10.243	167	225.187	189.096	21.973,9	27.593,1

*) Liczba poprawiona.

41

to gatunki surowca szlachetnego, jak np. żelazomangan. Podobnie jak i w poprzednim roku nie eksportowano zupełnie odlewów żelaznych. Eksport półwytworów walcowni spadł do minimum. Spadek również, chociaż nie tak duży, wykazał eksport wyrobów gotowych walcowni, przyczem jest rzeczą charakterystyczną, że o ile w roku poprzednim znaczna część żelaza walcowanego wysłaną została do ZSSR, to eksport ten w roku sprawozdawczym skurczył się bardzo poważnie, natomiast przemysł żelazny, jak widać z zestawienia, zwiększył wysyłkę tych artykułów zarówno na inne rynki dawniejsze, jak też częściowo na szereg nowych rynków, przeważnie zamorskich. Zwiększył się również eksport wyrobów gotowych, przyczem i tutaj zbyt tych wyrobów był rozrzucony na wiele krajów, chociaż część rynków dawniejszych także została straconą. Słabą stroną eksportu wyrobów hutnictwa żelaznego była jego stosunkowo nieznaczna popłatność wskutek konkurencji przemysłów żelaznych państw, posiadających dogodniejsze połączenia morskie.

W końcu niniejszego przeglądu podajemy zestawienie zatrudnienia i zarobków w hutach żelaznych na Śląsku.

Przeciętne zarobki i zatrudnienie w hutach żelaznych na Śląsku

Miesiąc	Liczba zatrudnionych	Przec. zar. dzien. w zł.	Przec. zarob. mies. w zł.
I	17.032	11,12	244,27
II	17.030	10,96	227,75
III	17.502	10,96	270,54
IV	18.211	11,04	253,55
V	18.241	11,18	248,25
VI	18.636	11,04	266,11
VII	18.932	10,88	270,04
VIII	18.815	10,83	259,58
IX	18.473	10,94	238,84
X	18.057	10,80	259,38
XI	18.076	10,96	251,37
XII	18.471	11,12	238,01

Dane: Wiadomości Statystyczne G. U. S.

Widzimy z powyższego zestawienia, że liczba zatrudnionych w hutach żelaznych, która na początku roku sprawozdawczego nieznacznie przewyższała 17.000, począwszy od marca zaczyna wzrastać i nigdy nie jest niższą od 18.057, w niektórych miesiącach zaś przekracza 18.500, dochodząc w lipcu do 18.932.

O ile chodzi o zarobki dzienne, to naogół zbliżone one są do 11 zł., a zatem utrzymują się nominalnie na poziomie z roku poprzedniego. Natomiast zważywszy, że przeciętne zarobki miesięczne w złotych, w roku poprzednim sięgały najwyżej do 255,95 zł. miesięcznie, a w niektórych miesiącach nie sięgały 190 zł., ogólny poziom zarobków w przemyśle żelaznym podwyższył się, co zresztą potwierdzają dane, dotyczące wypłaconych zarobków posiadane przez Związek Pracodawców Przemysłu Górniczo-Hutniczego, według których na hutach żelaza wypłacono 59.127.000 zł. w roku 1934, czyli o 15,99% więcej niż w roku 1933. Można zatem powiedzieć, że w hutnictwie żelaznym jako źródle zarobków ludności nastąpiła stosunkowo duża poprawa.

Przemysł cynku i ołowiu

Omawiana obecnie gałąź przemysłu śląskiego jest jedną z najbardziej związanych z międzynarodowym rynkiem. Przemysł cynkowy śląski nie tylko bowiem należy wzgl. należał do międzynarodowego kartelu cynkowego, ale wobec stosunkowo niezbyt rozbudowanej konsumpcji cynku na rynku wewnętrznym, zmuszonym jest bardzo poważną część swojej produkcji lokować na rynkach zagranicznych. Wskutek tego każda zmiana ceny światowej, notowanej na Giełdzie Londyńskiej, wywiera swój wpływ na sytuację hut śląskich, które w dodatku nie tylko zmuszone są wysyłać produkt gotowy zagranicę, lecz również, wobec małych zasobów rud cynkowych w Polsce, produkcję swą opierają częściowo na rudach importowanych z zagranicy. Produkcja surowych rud cynkowych i ołowianych w roku 1934 zwiększyła się do 369.000 t (351.000 t). Mimo to jednak importowano do Polski rud cynkowych 100.847 t (112.981 t), rud ołowianych zaś dowieziono 6.016 kw (37.676 kw).

Jeżeli się zważy, iż według danych firmy Minerais & Métaux w Paryżu produkcja światowa cynku zawartego w rudzie w roku 1934 wzrosła do 1.300.000 t m, przyczem produkcja cynku surowego w stanie metalicznym osiągnęła 1.182.120 t (1.002.900 t), konsumpcja zaś wynosiła łącznie 1.127.000 t (1.003.400 t), to

jasnem się stanie, że około 55.000 t cynku zwiększyło istniejące dotąd a niesprzedane zapasy tego metalu. Zapasy cynku w Stanach Zjedn. Ameryki Półn. w roku 1934 szacuje Instytut Międzynarodowy Handlu w Brukseli na 108.000 t (95.000 t), zaś w innych krajach na 110.000 t (134.000 t). Wskutek tego cena cynku na Giełdzie Londyńskiej obniżyła się, jak to widzimy z poniższego zestawienia, z 7 f. 3 sh. i 5,3144 pensów w styczniu do 4.13.5,2498 w grudniu ub. r. Po przeliczeniu tych cen, które podaliśmy w funtach złotych na walutę polską, otrzymamy, że ceny cynku spadły z 311,13 zł. za tonnę do 202,67 za tonnę. Jest to ogromny spadek w przeciągu okresu 12-to miesięcznego.

Ceny cynku
według notowań giełdy londyńskiej rok 1934

M i e s i ą c	Za 1 tonnę angielską w funtach złotych	Przeliczone na zł.
Styczeń	7 Ł 3 s 5.3144 d	311,13
Luty	6 „ 15 „ 10.4631 „	294,71
Marzec	6 „ 15 „ 4.2412 „	293,58
Kwiecień	6 „ 19 „ 4.4714 „	302,30
Maj	6 „ 15 „ 0.7938 „	292,96
Czerwiec	6 „ 7 „ 0.8426 „	275,62
Lipiec	5 „ 17 „ 4.0241 „	254,50
Sierpień	5 „ 18 „ 1.9264 „	256,29
Wrzesień	5 „ 3 „ 9.3757 „	225,11
Październik	4 „ 17 „ 4.8200 „	211,27
Listopad	4 „ 17 „ 11.1231 „	212,41
Grudzień	4 „ 13 „ 5.2498 „	202,67

Ceny cynku na rynku wewnętrznym były wprawdzie znacznie wyższe (podajemy je w tabeli umieszczonej w części statystycznej niniejszego sprawozdania), jednakże wobec stosunkowo małej pojemności rynku krajowego, nie mogły one decydująco wpłynąć na ogólne położenie finansowe hutnictwa śląskiego.

Na podstawie danych Unji Polskiego Przemysłu Górno-Hutniczego obliczyliśmy produkcję hut cynku i ołowiu za rok sprawozdawczy i poprzedni, którą podajemy w poniższej tabeli, uwzględniając w niej również produkcję szeregu artykułów, które są bądź produktami ubocznymi, bądź wstępными, lub też produktem uszlachetnionym.

Produkcja pralalni rud cynkowych i hut cynkowych

Przedmiot produkcji	Rok 1934 t.	Rok 1933 t.	Stosunek % w porówn. z rokiem 1933
Blenda prażona	128.988	119.258	+ 8,15
Kwas siarkowy 15° b	150.077	135.292	+ 10,93
Kwas siarkawy	4.552	3.793	+ 20,01
Cynk sur. i elektrol.	92.922	82.902	+ 12,09
Pył cynkowy	5.132	5.389	— 4,77
Blacha cynkowa	10.956	7.821	+ 40,08
Kadm	143	52	+175,54

Widzimy więc, że, za wyjątkiem pyłu cynkowego, wszystkie produkty przemysłu cynkowego wykazują wyższą produkcję w porównaniu z rokiem poprzednim ¹⁾.

Według danych, ogłoszonych w Śląskich Wiadomościach Statystycznych, zbył cynku surowego i elektrolitycznego na rynku wewnętrznym w roku 1934 osiągnął 16.400 t, czyli zwiększył się o 59,21% w porównaniu z rokiem poprzednim. Takież zbył na eksport osiągnął 51.100 t, czyli wzrósł o 4,7%. Zbył cynku rafinowanego na rynku wewnętrznym wynosił 1.300 t, czyli o 1,6% więcej, eksportowano zaś 12.700 t, czyli o 13,01% więcej niż w roku poprzednim.

Zbył blachy cynkowej na rynku wewnętrznym w roku sprawozdawczym zwiększył się do 6.000 t, czyli o 53,85%, zaś w eksporcie notujemy wyższą do 5.100 t, czyli 34,21%. Zbył pyłu cynkowego na rynku wewn. wynosił zaledwie 200 t i praktycznie nie wykazuje żadnych zmian w porównaniu z rokiem poprzednim, eksportowano zaś 4.600 t, czyli o 2,22% więcej.

Według obliczeń własnych na podstawie danych tymczasowych ogłoszonych w miesięcznikach „Handel Zagraniczny R. P. i W. M. Gdańska“ eksport cynku do Anglii obniżył się do 13.006 kwintali (16.914 kw). Eksport do Austrii osiągnął 39.211 kw (27.142 kw), do Czechosłowacji wywieziono 60.819 kw (43.313

¹⁾ Dla porównania podajemy, że produkcja cynku w Europie zwiększyła się do 578.920 t (505.100 t), czyli o 14,6%, przyczem w Niemczech wzrosła do 72.800 t (50.900 t), w Anglii do 47.000 t (42.000 t), w Belgii do 175.000 t (138.000 t), w Norwegii do 50.000 t (45.000 t). Produkcja spadła we Francji i Szwecji. W Ameryce produkcja cynku wzrosła do 489.900 t (388.900 t) przyczem produkcja Stanów Zjedn. doszła do 332.600 t (278.700 t), Kanady zaś do 122.300 t (83.200 t). Produkcja azjatycka utrzymała się mniej więcej na poziomie 35.500 t (35.500 t), afrykańska wynosiła 19.800 t (19.000 t), i australijska 58.000 t (54.400 t).

kw), do Niemiec 403.840 kw (360.968), do Rumunji 7.002 kw (7.348 kw), do Szwecji 34.633 kw (21.125 kw), na Węgry 23.380 kw (16.652 kw) i do ZSSR. 6.556 kw (45.828 kw). Ogółem eksport cynku według danych Głównego Urzędu Statystycznego wynosił w roku sprawozdawczym 627.115 kw (628.060 kw), jednakowoż wartość jego, wskutek zniżek ceny, spadła w roku sprawozdawczym do 25.041.000 zł. (29.861.000 zł.).

Według tegoż źródła eksport pyłu cynkowego wynosił ogółem 37.751 kw (47.176 kw) wartości 1.622.000 zł. (2.353.000 zł.), przyczem z większych odbiorców odebrały: Anglja 7.806 kw (6.539 kw), Czechosłowacja 5.095 kw (6.787 kw), Francja 2.628 kw (4.924 kw), Holandia 657 kw (4.565 kw) i Niemcy 18.897 kw (20.976 kw). Z drobniejszych odbiorców, którzy sporadycznie figurują w danych miesięcznych dotyczących eksportu pyłu cynkowego, największym odbiorcą była Rosja Sowiecka, która odebrała 1.068 kw (300 kw). Pozatem do Szwajcarii eksportowano 160 kw (1.802 kw), do Włoch 160 kw (689 kw) i do Hiszpanji 185 kw (356 kw).

Eksport blachy cynkowej w stanie naturalnym według tegoż źródła równał się 49.046 kw (45.819 kw), wartość jej jednak obniżyła się do 2.321.000 zł. (2.757.000 zł.). Prócz tego wysłano 549 kw (137 kw) blachy cynkowej obrobionej wartości 38.000 zł. (9.000 zł.). Z większych odbiorców tego artykułu odebrali: Anglja 4.138 kw (7.340 kw), Danja 5.716 kw (4.816 kw), Japonja 16.515 kw (9.178 kw), Niemcy 2.656 kw (7.754 kw), Norwegja 67 kw (1.503 kw), Szwajcarya 1.277 kw (2.001 kw), Szwecja 937 kw (2.443 kw), Włochy 3.951 kw (4.439 kw). Pozatem kilkakrotnie w poszczególnych miesiącach wymieniane są mniejsze ilości eksportu do Francji, Afryki Francuskiej, Rumunji, Chin, Argentyny i Palestyny.

Eksport kadmu wynosił 1.268 kw wartości 407.000 zł. (159 kw. wartości 64.000 zł.). Większość kadmu eksportowano do Niemiec.

Eksport kwasu siarkowego osiągnął 136.721 kw wartości 601.000 zł. (100.750 kw wartości 459.000 zł.).

Nadmienić wypada, że rynek niemiecki, aczkolwiek cyfra wywozu do Niemiec jest, za wyjątkiem pyłu cynkowego i blachy cynkowej, wyższą, niż w roku poprzednim, stał się już rynkiem znacznie mniej pojemnym dla cynku polskiego, ponieważ kon-

kurencja belgijska i norweska dostarcza do Niemiec coraz więcej tego metalu. W szczególności zaś, według danych niemieckich, import Niemiec z Belgji w roku 1934 wynosił 22.999 t, czyli 21,45%, z Norwegji zaś 16.516 t, czyli 15,40%, gdy w roku poprzednim z Belgji importowano 15.813 t, czyli 15,7%, z Norwegji zaś 16.719 t, czyli 16,6% zapotrzebowania niemieckiego pokrywanego zagranicą, podczas gdy import z Polski w roku 1934 stanowił 40.121 t, czyli 37,41% importu niemieckiego, gdy w roku 1933 równał się 40,2% tegoż importu. Pozatem Niemcy, niezależnie od uruchomienia huty elektrolitycznej w Magdeburgu, wszelkimi sposobami popierają huty cynku, położone w innych miejscowościach na terenie Rzeszy.

✦ Eksport cynku z każdym dniem staje się dziedziną coraz bardziej skomplikowaną i coraz trudniejszą, ponieważ, poza niskimi cenami, liczne przepisy dewizowe, kontyngenty importowe, przymus kompensaty, zmiany w stawkach przewozowych do szeregu krajów, każą eksporterom polskim zawierać transakcje eksportowe z większą dozą ostrożności, niż poprzednio. Pozatem niejednokrotnie nagle wprowadzenie ograniczeń dewizowych utrudnia wydobycie należności za towar dostarczony i, jak wiadomo, przemysł cynkowy szczególnie dotkliwie ucierpiał pod względem finansowym wskutek wyeksportowania większych ilości cynku do Niemiec. Wobec tego, że rynek niemiecki coraz bardziej się kurczy, polski przemysł cynkowy poszukuje stale coraz nowych rynków, niestety coraz odleglejszych.

O ile chodzi o ołów, to według danych francuskich produkcja jego w hutach osiągnęła w roku sprawozdawczym w całym świecie 1.361.700 t (1.160.100 t), czyli wzrosła o 17,37% ¹⁾. Konsumcja zaś światowa osiągnęła 1.321.000 t (1.189.100 t). Wskutek tego również na rynku światowym zapasy ołowiu były dość duże, i ceny ołowiu pod ich wpływem miały tendencję zniżkową. Dla informacji podamy, że według danych Międzynarodowego Instytutu Handlowego zapasy ołowiu w Stanach Zjedn.

¹⁾ Produkcja ołowiu w Europie wzrosła do 388.200 t (369.900 t) z czego produkcja niemiecka osiągnęła 121.000 t (117.000 t), hiszpańska 74.000 t (83.490 t), belgijska 70.000 t (63.000 t), włoska 41.800 t (24.300 t), francuska 30.460 t (19.270 t). Produkcja krajów azjatyckich doszła do 79.000 t (79.200 t), afrykańska osiągnęła 26.000 t (15.000 t), amerykańska 659.500 t (45.000 t), przyczem w Stanach Zjedn. wyprodukowano 323.000 t (250.000 t), w Meksyku 168.000 t (120.000 t) i w Kanadzie 156.500 t (115.000 t). Produkcja australijska osiągnęła 209.000 t (210.000 t).

w roku 1934 szacowano na 235.457 t (203.061 t), natomiast w Meksyku spadły one do 31.166 t (50.899 t). Ruch cen ołowiu podajemy w poniższej tablicy.

**Ceny ołowiu
według notowań giełdy londyńskiej rok 1934**

Miesiąc	Za 1 tonnę angielską w funtach złotych	Przeliczone na zł.
Styczeń	7 Ł 8 s 11.4805 d	323,09
Luty	7 „ 6 „ 0.5203 „	316,77
Marzec	7 „ 5 „ 7.4100 „	315,85
Kwiecień	7 „ 6 „ 5.6704 „	317,70
Maj	6 „ 19 „ 7.0560 „	302,77
Czerwiec	6 „ 17 „ 6.9458 „	298,41
Lipiec	6 „ 14 „ 8.0554 „	292,11
Wrzesień	6 „ 13 „ 11.0543 „	290,48
Październik	6 „ 6 „ 8.2635 „	274,79
Sierpień	6 „ 5 „ 5.3810 „	272,10
Listopad	6 „ 8 „ 1.3182 „	277,88
Grudzień	6 „ 5 „ 8.3252 „	272,63

Widzimy z niej, że cena ołowiu spadła w grudniu w porównaniu ze styczniem o ca 50 zł. na tonnie na rynku światowym. Wprawdzie ceny na rynku wewnętrznym, podobnie jak ceny cynku, były wyższe i gros ołowiu sprzedano na rynku wewnętrznym, to jednak niski poziom cen zagranicznych nie pozwalał na podniesienie ich do takiego poziomu, by produkcja ołowiu stała się opłacalną. W związku z tem, huta ołowiu Giesche'go, która, po unieruchomieniu huty w Strzybnicy, była jedyną czynną na terenie Rzplitej, była zamkniętą w ciągu lipca, sierpnia i września roku sprawozdawczego.

Na podstawie danych miesięcznych Unji Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego podajemy poniżej zestawienie produkcji wstępnej, właściwej oraz ubocznej hut ołowiu.

Produkcja hut ołowiu w latach 1934 i 1933

Przedmiot produkcji	Rok 1934 t	Rok 1933 t	Stosunek % w porównaniu z 1933 r.
Rudy ołowiane prażone	15.375	18.272	— 15,85
Ołów surowy	10.128	12.084	— 16,19
Ołów rafinowany	7.650	8.186	— 6,55
Blacha ołowiana	533	337	+ 58,16
Inne wyroby z ołowiu	570	104	+448,08
Glejta	1.214	2.353	— 48,41
Minja	408	882	— 53,74
Srebro	0,656	1,287	— 49,03

Z powyższego zestawienia widzimy, że, za wyjątkiem blach ołowianych i różnych drobniejszych wyrobów z ołowiu, m. in. rur i śrutu, produkcja hut ołowiu spadła w porównaniu z rokiem poprzednim.

O ile chodzi o zbyt ołowiu, to według danych ogłoszonych w Śląskich Wiadomościach Statystycznych, zbyt jego w kraju zwiększył się do 5.300 t (4.200 t), czyli o 26,19%, eksport zaś do 1.000 t (100 t), czyli o 900%.

Według statystyk G. U. S. eksport ołowiu w prętach w roku sprawozdawczym wynosił 8.495 kw wartości 275.000 zł (1.491 kw wartości 60.000 zł.). Eksport ołowiu w blachach wynosił 247 kw wartości 13.000 zł. (229 kw wartości 11.000 zł.). Eksport ołowiu w łomie, odpadkach, proszku i pyłe równał się 227 kw wartości 10.000 zł. (284 kw wartości 15.000 zł.). Pozatem eksportowano różnych wyrobów ołowianych 152 kw wartości 12.000 zł. oraz minji i glejty ołowianej 2.863 kw wartości 182.000 zł.

Zatrudnienie w hutach cynku i ołowiu na podstawie danych Unji P. P. G. H. podajemy w poniższem zestawieniu.

Załoga i dniówki robotnicze w 1934 r. w hutach cynku i ołowiu

Miesiąc	Ogólna liczba robotników w końcu mies.	Ilość dniówek pracowanych	Ogólna ilość dniówek przepracowanych
Styczeń	4.535	107.508	17.102
Luty	4.535	97.689	15.771
Marzec	4.562	113.490	15.788
Kwiecień	4.680	108.468	14.248
Maj	4.804	110.346	15.438
Czerwiec	4.686	112.632	16.058
Lipiec	4.647	117.588	15.934
Sierpień	4.335	116.276	16.322
Wrzesień	4.656	111.681	15.541
Październik	4.686	118.869	15.282
Listopad	4.676	111.711	14.268
Grudzień	4.620	109.132	18.696

Widzimy z niego, że liczba robotników nie wykazuje większych zmian w poszczególnych miesiącach, jedynie tylko dość dużym wzrostem ilości zatrudnionych odznacza się miesiąc maj. O ile porównamy cyfry zatrudnionych w hutach cynku i ołowiu z cyframi z roku poprzedniego, to stwierdzimy, że były one w ro-

ku sprawozdawczym o 200 do 300 robotników wyższe. Stosownie do danych Związku Pracodawców Górniczo-Hutniczych zarobki wypłacone na hutach cynku i ołowiu w roku sprawozdawczym zwiększyły się do 12.673.000 zł., czyli o 6,54% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Przemysły przetwórcze

Podobnie jak w poprzednich rozdziałach, traktujących o położeniu t. zw. ciężkich przemysłów na Górnym Śląsku, tak i w niniejszym możemy stwierdzić zwiększenie stanu zatrudnienia i produkcji, przyczem, biorąc ogólnie, przemysły przetwórcze, objęte statystykami zatrudnienia opracowywanymi miesięcznie przez Główny Urząd Statystyczny, zatrudniały w roku sprawozdawczym około 12—15% więcej robotników, niż w roku poprzednim.

W przemyśle mineralnym, który według statystyk G. U. S. w okręgu Izby reprezentowały maksymalnie 103 zakłady, minimalnie zaś 99 zakładów, ilość zatrudnionych robotników wynosiła minimalnie 1.279 (944), maksymalnie zaś pracowało 3.770 robotników (2.794). Największe zatrudnienie w tym przemyśle przypada na miesiące sezonu wiosenno-letniego, co jest zrozumiałe z tego powodu, że w grupie tej gros zakładów stanowią cegielnie i wapienniki, których produkcja idzie na pokrycie potrzeb przemysłu budowlanego. Minimalna ilość robotniko-godzin przepracowanych w przemyśle mineralnym wynosiła 198.893 (w lutym), maksymalna zaś 806.675 (we wrześniu). Maksymalna ilość robotniko-godzin w roku poprzednim wynosiła 604.329.

W 4-ch wapiennikach, objętych statystykami G. U. S., liczba robotników zatrudnionych przy produkcji wahała się od 76 (grudzień) do 178 (wrzesień), przyczem z powyższej ilości wapienników przez pół roku czynnych było tylko 3. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w wapiennikach wynosiła minimalnie 14.988, maksymalnie zaś 38.524 (we wrześniu). W porównaniu z cyframi z roku poprzedniego zarówno ilość ludzi, zatrudnionych w wapiennikach, jak też i ilość godzin, zwiększyła się, ponieważ maksymalne zatrudnienie w roku 1933 wynosiło 89

robotników, zaś liczba przepracowanych robotniko-godzin wynosiła maksymalnie 23.338.

Z 78 cegielń, objętych statystykami G. U. S., przez cały rok było nieczynnych, zależnie od miesiąca, od 17 do 66 cegielń. Najmniejszy stosunkowo procent nieczynnych cegielń przypada na okres od czerwca do września. Ilość zatrudnionych w cegielniach robotników waha się od 319 (w lutym) do 2.359 (w czerwcu). Są to również cyfry wyższe od cyfr maksymalnych z roku poprzedniego. Liczba przepracowanych robotniko-godzin waha się od 54.116 (luty) do 515.038 (wrzesień), gdy w poprzednim roku maksymalnie pracowało 2.119 robotników, zaś maksymalna ilość przepracowanych robotniko-godzin równała się 407.323. W związku z tem produkcja cegieł była wyższą, jednakże wartość tej produkcji, wskutek obniżki cen, które spadły w niektórych wypadkach o około 12%, niezawsze była wyższą niż w roku poprzednim. Część produkcji cegielnie śląskie wywoziły poza obszar Śląska, przeważnie na teren stolicy, jednakże, wskutek zbyt wysokich taryf przewozowych, zbyt ten częściowo był uniemożliwiony, po wygaśnięciu terminu taryfy specjalnej.

Eksport cegły na niemiecki Śląsk odbywał się tylko w minimalnych ilościach.

Z hut szkła w ciągu pierwszych czterech miesięcy czynny był tylko jeden zakład i dopiero w maju w statystykach zatrudnienia objęte są dwa zakłady, w których pracowało od 207 (lipiec) do 247 (grudzień) robotników. Zaznaczyć musimy, że praca w hutach szkła odbywała się nieregularnie i na przykład we wrześniu ilość zatrudnionych robotników wskutek unieruchomienia jednego z zakładów spadła nawet do 91. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w przemyśle szklanym w okręgu Izby waha się od 30.440 (październik) do 54.228 (grudzień). W porównaniu z maksymalną liczbą robotniko-godzin przepracowaną w roku poprzednim — 14.216, liczba przepracowanych robotniko-godzin w roku sprawozdawczym jest bardzo wysoka.

Z fabryk porcelany, objętych statystykami G. U. S. trzech zakładów, w ciągu roku sprawozdawczego czynne były wszystkie, zatrudniając minimalnie 409 robotników (grudzień), maksymalnie zaś 684 (w lipcu). Liczba przepracowa-

nych robotniko-godzin w tych zakładach wynosiła minimalnie 90.712 (w maju), maksymalnie zaś osiągnęła 145.330 (we wrześniu). W roku 1933 maksymalne zatrudnienie wynosiło 562 robotników, liczba przepracowanych robotniko-godzin zaś doszła do 110.082.

Produkcja fabryk porcelany wzrosła w roku 1934 zarówno ilościowo, jak i wartościowo. Niektóre zakłady były wykorzystane nawet w 100% swych zdolności wytwórczych.

Eksportowano porcelanę stołową do Estonji i elektrotechniczną do Austrii.

Zaznaczyć trzeba, że dwa przedsiębiorstwa przeprowadziły w roku sprawozdawczym pewne inwestycje, zmierzające bądź do ulepszenia, bądź do powiększenia produkcji.

Ceny porcelany miały tendencję zniżkową, przyczem ceny niektórych wyrobów obniżono o ca 10%.

Dokładną statystykę produkcji i zbytu fabryk porcelany na Śląsku (ew. w formie wskaźnika) podajemy w części statystycznej niniejszego sprawozdania.

Z innych zakładów przemysłu mineralnego w ogólnej liczbie 16, czynnych było w ciągu roku sprawozdawczego od 10 do 15 zakładów, które zatrudniały od 196 (luty) do 387 (czerwiec—lipiec) robotników. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w tych zakładach wahała się od 31.590 (w lutym) do 85.410 (w czerwcu).

Produkcja kafli w roku sprawozdawczym cokolwiek się obniżyła, natomiast zwiększyła się produkcja wyrobów cementowych, chociaż w wielu wypadkach, wskutek zniżki cen cementu, firmy poniosły straty na towarze wyprodukowanym z droższego surowca. Wytwórczość figur gipsowych zwiększyła się.

W przemyśle metalowym na 68 zakładów, czynnych było przeważnie od 54 do 56 zakładów, przyczem liczba zatrudnionych robotników w tych zakładach wahała się od 2.967 (styczeń) do 4.067 (listopad). Liczba przepracowanych robotniko-godzin w przemyśle metalowym wahała się od 456.583 (styczeń) do 837.239 (wrzesień). Zarówno liczba zatrudnionych jak też liczba przepracowanych robotniko-godzin w przemyśle metalowym na Śląsku jest wyższą od analogicznych danych za

rok 1933, gdy liczba robotników wynosiła 2.892, liczba zaś robotniko-godzin 537.856.

W przemyśle ściśle metalowym z 44 zakładów, czynnych było od 34 do 36. Liczba zatrudnionych robotników wynosiła w tym dziale przemysłu od 1.969 (styczeń) do 2.781 (listopad). Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 303.005 robotniko-godzin do 577.873 robotniko-godzin, gdy w roku poprzednim zatrudnionych było maksymalnie 1.952 ludzi, przepracowanych robotniko-godzin zaś maksymalnie było 378.002.

Zwiększyło się zatrudnienie i produkcja w odlewniach żelaza i metali, produkcja armatur i produkcja śrub i nitów, przyczem o ile chodzi o śruby i nity, to wprawdzie zmniejszyły się zamówienia rządowe, ale zato zwiększyły się zamówienia prywatne, toteż ogólnie biorąc, zbyt śrub i nitów zwiększył się ilościowo a także i wartościowo. Ceny tych artykułów, w związku ze spadkiem cen żelaza, uległy 6%-wejniżce. Mimo poprawy zbytu, produkcja fabryk śrub i nitów stanowiła zaledwie 32% faktycznych możliwości produkcji. Eksport tych wyrobów, wskutek zbyt wysokich cen surowca i półfabrykatu, oraz oddalenia fabryk od portów wywozowych, i dewaluacji funta ang. i dolara był niemożliwy. Wypłacalność odbiorców uległa poprawie, a nawet w wielu wypadkach należność regulowano, dzięki przyznanemu skontu, gotówką.

Jedna z fabryk gwoździ w okręgu Izby została w roku sprawozdawczym unieruchomiona z dniem 1 września, wskutek czego produkcja gwoździ na Śląsku wykazuje spadek.

Produkcja opakowań blaszanych wzrosła.

Obroty w fabrykach wag były nieco wyższe, jednakże przedsiębiorstwa te uskarżają się na dużą konkurencję przedsiębiorstw drobnych.

W przemyśle elektrotechnicznym, objętych statystykami zatrudnienia było od 10 do 15 zakładów, przyczem pracowało w nich od 451 (czerwiec) do 644 (listopad) robotników, którzy przepracowali od 75.784 (maj) do 130.953 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie. W roku poprzednim liczba zatrudnionych robotników wynosiła maksymalnie 594, liczba przepracowanych robotniko-godzin 123.536, a zatem, za-

trudnienie w przemyśle elektrotechnicznym w okręgu Izby cokolwiek się zwiększyło. W szczególności zwiększyła się produkcja i stan zatrudnienia fabryki telefonów, która wykorzystywała 70% (50%) swej zdolności produkcyjnej. Również zwiększyła się produkcja rur izolacyjnych, stalowo-pancernych i Peszla. Wartość produkcji jednak tych artykułów, spowodu spadku cen, wywołanego zlikwidowaniem w kwietniu 1934 roku Syndykatu Sprzedaży Rur Izolacyjnych wzrosła tylko minimalnie. Przedsiębiorstwo, wyrabiające rury izolacyjne, przeprowadziło w roku sprawozdawczym budowę oddziału przewodników elektrycznych. Tak samo polepszyła się produkcja szczotek do motorów.

Natomiast, jak wynika ze sprawozdań największych elektrowni śląskich, produkcja i zbyty prądu elektrycznego, a także osiągnięte z tego zbytu przychody, w roku 1934 obniżyły się w porównaniu z rokiem poprzednim.

Z fabryk maszyn rolniczych na Śląsku, właściwie niema żadnej, mającej większe znaczenie. Są to raczej drobne warsztaty, przeważnie reparacyjne, jednak według danych G. U. S. w jednym z takich zakładów, który zatrudniał od 7 do 12 ludzi, liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 1.154 (listopad) do 2.572 (marzec). Są to cyfry niższe, niż w roku poprzednim.

W przemyśle chemicznym, objętych statystykami zatrudnienia G. U. S. było 34 zakłady, z których mniej więcej 2 zakłady były stale nieczynne. W przemyśle tym przy produkcji zatrudnionych było miesięcznie od 4.487 (maj) do 5.089 (październik) robotników, liczba przepracowanych robotniko-godzin zaś wahała się od 806.019 (maj) do 1.151.627 (marzec). W roku poprzednim maksymalna liczba zatrudnionych wynosiła 5.001, przepracowanych zaś robotniko-godzin 1.060.994, a zatem i tutaj mamy nieznaczną poprawę zatrudnienia.

O ile chodzi o przemysł chemiczny, to poza przemysłem produktów węglpochodnych, które omówiliśmy w osobnym dziale, możemy zanotować wyżkę produkcji litoponów, siarczanu glinu, boraksu, aluinów, chlorku baru, siarczano-miedzi i farb ziemnych. Zmniejszyła się produkcja kwasu borskiego, tlenku cyny i azotanu-baru. Zbyt poszczególnych artykułów w roku sprawozdawczym na rynku wewnętrznym zwięks-

szyl się zarówno ilościowo, jak też wartościowo, za wyjątkiem kilku artykułów. Eksportowano litopony do Austrii, Palestyny i Niemiec.

Ceny surowców, używanych w przemyśle chemicznym, nieznacznie spadły; ceny gotowych wyrobów również zostały obniżone. Część produkcji przemysłu chemicznego jest skartelizowana.

Produkcja superfosfatu w okręgu Izby obniżyła się, natomiast ceny surowców i gotowego produktu w roku sprawozdawczym wzrosły. Wskutek tego wartość sprzedanego superfosfatu w roku sprawozdawczym była wyższa niż w roku poprzednim, mimo zmniejszonego zbytu.

W przemyśle elektrochemicznym zatrudnienie także wzrosło, przyczem uruchomiono produkcję szeregu artykułów dotąd niewytwarzanych. Między innymi rozpoczęto produkcję pyro-cementu, wapnomentu, alunu potasowego i chromowego. Sprzedawano część produkcji na rynku wewnętrznym, część zaś, w szczególności karbid i żelazochrom, eksportowano.

Również nastąpiła poprawa w przemyśle mydlarskim, w wytwórniach kwasu solnego, soli glauberskiej, antychloru, dwusiarczynu sodowego i siarczku cynku.

Zwiększyła się także produkcja fabryk materiałów w y b u c h o w y c h i ich zbyt. Jednakże fabryki tych materiałów, wskutek obniżek cen gotowego produktu, przy utrzymaniu zarobków i innych kosztów handlowych prawie na niezmiennym poziomie, były mniej zyskownymi. O ile chodzi o eksport, to eksportowano przeważnie zapalniki i spłonki do Anglii, Estonii, Finlandji, Indji Brytańskich, Jugosławji, Łotwy i Rumunii. Eksport tych artykułów natrafia jednak na coraz większe trudności nietylko spowodu konkurencyjnych przedsiębiorstw zagranicznych, operujących cenami dumpingowymi, lecz także wskutek reglamentacji importu, oraz utrudnień dewizowych i trudności w frachtowaniu okrętów. Przemysł chemiczny rozpoczął w roku 1934 produkcję mas plastycznych, podobnych do produkowanego zagranicą bakelitu.

W 5-ciu g a z o w n i a c h śląskich objętych statystykami zatrudnienia G. U. S. pracowało od 165 (wrzesień) do 194 (październik) robotników miesięcznie. Liczba przepracowanych ro-

botniko-godzin w tych zakładach wahała się od 31.964 (styczeń) do 43.695 robotniko-godzin (marzec). Liczba zatrudnionych i liczba przepracowanych robotniko-godzin w roku sprawozdawczym w tej gałęzi przemysłu prawie się nie różni od analogicznych danych cyfrowych za rok poprzedni, co jest do pewnego stopnia zrozumiałe ze względu na konieczność utrzymywania pogotowia zakładu w jednakowym stanie, niezależnie od ilości wyprodukowanych i zbytych ilości gazu.

Jedyna rafinerja nafty na Górnym Śląsku czynną była tylko do kwietnia roku sprawozdawczego i liczba zatrudnianych w niej 40 robotników spadła wkońcu do 5-ju. W związku z tem liczba robotniko-godzin obniżyła się 4.913 (styczeń) do 964 robotniko-godzin (kwiecień).

Z innych zakładów przemysłu chemicznego objęto statystykami zatrudnienia łącznie 28 zakładów, z których bywało nieczynnych 1—2 zakładów miesięcznie. Zatrudniały one od 4.297 robotników (maj) do 4.895 robotników (październik). Liczba przepracowanych robotniko-godzin w tych zakładach wahała się od 829.535 (luty) do 1.106.440 (marzec) miesięcznie. Są to cyfry nieco wyższe niż w roku poprzednim.

Z przemysłu włókienniczego na terenie Izby w roku sprawozdawczym Główny Urząd Stat. opracowywał tylko dane o jednym zakładzie, który zatrudniał od 244 (czerwiec) do 286 (listopad) robotników. W grudniu zakład ten zwolnił znaczną część załogi na urlop. Wobec powyższego ograniczamy się do podania cyfr z 11 miesięcy, nadmienając, że ilość przepracowanych robotniko-godzin w tym przemyśle wynosiła minimalnie 41.576 (czerwiec) maksymalnie zaś 64.200 (wrzesień). Można więc przypuszczać, porównując te cyfry z danymi za rok 1933, że zakłady te prosperowały w roku sprawozdawczym gorzej, chociaż z drugiej strony zbyt ich na rynku wewnętrznym, jak również eksport, zwiększył się.

Z siedmiu zakładów przemysłu papierniczego i celulozowego żaden w ciągu roku nie był nieczynnym. Pracowało w nich przy produkcji od 1.117 (styczeń) do 1.366 (listopad) robotników miesięcznie. Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 193.742 (styczeń) do 300.759 (marzec). Są to cyfry naogół wyższe niż w roku poprzednim,

przyczem, o ile wziąć właściwe papiernie, to w sześciu zakładach pracowało od 1.704 do 1.321 robotników miesięcznie, którzy przepracowywali od 186.876 (styczeń) do 290.679 (marzec) robotniko-godzin miesięcznie. Są to również cyfry wyższe niż w roku poprzednim.

Zbyt wytworów fabryk papieru i tektury dokonywał się za pośrednictwem biur sprzedaży (syndykatów: Centropapier i Centrotektura, wzgl. Centroceluloza); eksportowano celulozę sodową do Stanów Zjednoczonych Ameryki Półn. i papier pakowy do kilku krajów, jak też białą tekturę do Anglii. Ceny papieru były w ciągu roku obniżone, natomiast ceny tektury w grudniu zwiększały się.

O ile chodzi o sytuację przetwórci papieru, to jest fabryk opakowań i torebek, to w roku sprawozdawczym była ona dość trudną ze względu na poważną konkurencję przedsiębiorstw, położonych w innych dzielnicach, korzystających z tańszej robotnicy i płacących mniejsze podatki.

Pozatem firmy te cierpiały spowodu konkurencji niektórych przedsiębiorstw, które, posiadając duże warsztaty, przeznaczone normalnie na wyrób opakowań na własne potrzeby, w martwym sezonie zatrudniały je, aby nie zwalniać robotników i sprzedawały towar nieraz po cenie kosztów własnych.

Mimo to produkcja ich i zbyt były naogół większe niż w roku 1933.

W przemyśle skórzanym statystyki G. U. S. obejmują od 3 do 5 czynnych zakładów, w tem jedynie 2 garbarnie, aczkolwiek w okręgu Izby w roku sprawozdawczym było 5 garbarń. W zakładach przemysłu skórzanego pracowało od 169 (styczeń) do 341 (sierpień) robotników, liczba przepracowanych robotniko-godzin zaś wynosiła od 25.787 (luty) do 80.449 (wrzesień) robotniko-godzin miesięcznie. Są to cyfry blisko dwa razy większe od tychże z roku poprzedniego. W garbarniach pracowało od 133 (marzec) do 150 (listopad) ludzi miesięcznie, liczba przepracowanych robotniko-godzin zaś wahała się od 25.123 (kwiecień) do 34.707 (wrzesień) robotniko-godzin miesięcznie.

Ilość i wartość produkcji zarówno skór twardych jak i wierzchnich zwiększyła się. Produkcja innych wyrobów skórzanych i ich wartość również wykazują wzrost, przyczem jedna z fabryk przystąpiła do rozszerzenia gmachu fabrycznego.

W przemyśle drzewnym Główny Urząd Stat. statystykami zatrudnienia obejmował 33 do 34 zakładów, które zatrudniały przy produkcji od 537 (grudzień) do 712 (styczeń) robotników miesięcznie. Ilość przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 93.845 (luty) do 133.705 (wrzesień) robotniko-godzin miesięcznie. W porównaniu ze sprawozdaniem za rok poprzedni zarówno ilość zakładów, jak też ilość robotników i robotniko-godzin obniżyła się.

W liczbie przedsiębiorstw przemysłu drzewnego statystykami objęto 29 tartaków, z których jednak było w poszczególnych miesiącach roku czynnych zaledwie od 8 do 13 miesięcznie i które zatrudniały przeciętnie miesięcznie 446 robotników; liczba przepracowanych robotniko-godzin zaś w tych zakładach wahała się od 34.453 (styczeń) do 75.378 (wrzesień) robotniko-godzin miesięcznie.

Z innych przedsiębiorstw przemysłu drzewnego statystyki zatrudnienia rejestrują czynnych przedsiębiorstw od 10—12 miesięcznie. Zatrudniały one od 215 (kwiecień) do 421 robotników miesięcznie (styczeń), liczba przepracowanych zaś robotniko-godzin waha się od 33.720 (maj) do 70.522 robotniko-godzin (styczeń) miesięcznie.

Cyfry te są niższe niż w roku 1933.

Ankieta Izby Handlowej coprawda dała wyniki niepokrywające się z wnioskami, jakie można wysnuć na podstawie statystyk zatrudnienia, w szczególności zaś większość wytwórni mebli wykazała zwiększone obroty. Zwiększyły się również obroty w niektórych innych zakładach, przetwarzających drzewo, a nawet i w niektórych tartakach. Dane, dotyczące produkcji i zbytu, w tartakach oraz w przemyśle przetwarzających drzewo, na podstawie opracowań G. U. S., podajemy osobno w części statystycznej.

Przemysł spożywczy, według danych statystyk zatrudnienia G. U. S., reprezentowało 31 zakładów, z tych przeważnie 2 zakłady były nieczynne. Liczba zatrudnionych robotników w przemyśle spożywczym jako całości wahała się od 1.483 (styczeń) do 1.673 (listopad) miesięcznie, zaś ilość przepracowanych robotniko-godzin wynosiła od 221.515 (styczeń) do 335.944 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie. Są to cyfry wyższe od cyfr z roku 1933.

O ile chodzi o browary, to w 4-ch czynnych zakładach pracowało w roku sprawozdawczym od 389 (luty) do 489 (grudzień) robotników miesięcznie. Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 66.608 (styczeń) do 108.640 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie, a zatem częściowo była wyższą, niż w roku poprzednim. Jednakże, ogólnie biorąc, wobec zwwyżki cen jęczmienia i słodu i niezmiennych, a nawet wkońcu roku obniżonych, cen piwa, wpływy za sprzedane piwo w niektórych wypadkach były niższe od wpływów z roku poprzedniego. Stan wykorzystania urządzeń w stosunku do możliwości produkcyjnych wahał się od 30—39%.

W 4-ch większych młynach pracowało miesięcznie od 106 (luty-marzec) do 132 (lipiec) robotników. Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 19.376 (luty) do 30.571 (wrzesień). Z cyfr tych wynikałoby, że sytuacja młynów była lepszą niż w roku 1933, jednakże, wobec znizowanych cen zboża, zarobki młynarskie obniżyły się. Młyny śląskie odczuwają bardzo silnie konkurencję młynów poznańskich i z Kongresówki, tem bardziej, iż taryfa przewozowa na zboże jest stosunkowo do jego ceny bardzo wysoka, a młyny śląskie nie mogą pokrywać całego zapotrzebowania na miejscu.

Jedyna, państwowa zresztą, fabryka tytoniu zatrudniała od 391 (styczeń) do 414 (marzec) robotników miesięcznie, liczba przepracowanych robotniko-godzin zaś wahała się od 38.052 (w styczniu) do 63.572 (w grudniu) robotniko-godzin. Liczba przepracowanych robotniko-godzin jest wyższa, niż analogiczna liczba w roku poprzednim.

W innych przedsiębiorstwach przemysłu spożywczego, w których statystyki zatrudnienia G. U. S. podają 20, w tem jeden zakład nieczynny, liczba zatrudnionych wynosiła od 518 (kwiecień) do 644 (listopad) robotników miesięcznie. Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 54.001 (kwiecień) do 133.260 (grudzień) miesięcznie. Przemysły te zatem były lepiej zatrudnione, niż w roku poprzednim.

Na podstawie własnych dochodzeń ankietowych Izba stwierdza, że wzrosła produkcja i zbyt pieczywa (pierników, keksów i t. p.) oraz świec. Zwiększyła się produkcja octu i soków, konserw rybnych, natomiast, o ile chodzi o fabryki wódek i likierów,

to większość z nich obniżyła swą produkcję i stopień wykorzystania zakładów był bardzo mały, w najlepszym bowiem wypadku wykorzystano 50% zdolności wytwórczej, a były wypadki, gdy wykorzystano zaledwie 5%.

W p r z e m y ś l e o d z i e ż o w y m liczba czynnych zakładów, objętych statystykami zatrudnienia w roku 1934, wahała się od 3 do 7 miesięcznie. Liczba zatrudnionych robotników wynosiła od 71 (lipiec) do 260 (listopad), liczba zaś przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 13.860 (lipiec) do 52.758 (wrzesień) robotniko-godzin miesięcznie.

W f a b r y k a c h o b u w i a pracowało od 53 (luty) do 68 (listopad) robotników miesięcznie, liczba zaś przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 2.396 (luty) do 14.272 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie, przyczem w lipcu i sierpniu żadna z fabryk obuwia nie była czynną.

Z i n n y c h p r z e m y ś ł ó w o d z i e ż o w y c h (szwalnie bielizny i ubrań) czynnych było miesięcznie od 3 do 5 zakładów, w których pracowało od 70 (styczeń) do 192 (listopad) robotników miesięcznie. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w tych przemysłach waha się od 9.275 (styczeń) do 41.204 (wrzesień) robotniko-godzin miesięcznie. Cyfry te są naogół wyższe, niż analogiczne cyfry z roku poprzedniego.

W p r z e m y ś l e b u d o w l a n y m ze 106 zakładów czynnych było miesięcznie od 25 (styczeń) do 54 (październik). Zatrudniano w nich od 536 (luty) do 2.040 (październik) robotników, liczba przepracowanych robotniko-godzin zaś wynosiła od 81.659 (styczeń) do 357.691 (wrzesień) robotniko-godzin. Cyfry te są dość znacznie wyższe od cyfr za rok poprzedni.

W p r z e m y ś l e p o l i g r a f i c z n y m statystykami zatrudnienia, za wyjątkiem grudnia, w którym czynnych było 14 zakładów, objęto 15 zakładów miesięcznie. Zatrudniały one od 444 (kwiecień) do 552 (listopad) robotników miesięcznie, liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 78.700 (luty) do 119.739 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie. Są to również cyfry wyższe niż w roku poprzednim. Dane, uzyskane w drodze ankiety Izby, wskazują, iż naogół obroty przedsiębiorstw graficznych, wskutek konkurencji drobnych zakładów, w niektórych wypadkach się obniżyły, chociaż niektóre przedsiębiorstwa w roku sprawozdawczym wykazują wzrost obrotów.

Sytuacja w handlu

Jak już zauważyliśmy w uwagach wstępnych, zwyczajka zatrudnienia i zarobków w przemysłach śląskich nie mogła nie wpłynąć na ogólny poziom dochodów ludności i zwiększenie siły jej kupna. Oczywiście dokładne określenie o ile wzrosły te obroty, jest trudnem, dlatego, że w szeregu gałęzi handlu obroty wzrosły bardzo poważnie ilościowo ale, wobec zniżki cen artykułów podstawowych dla ich przedsiębiorstw, wartościowe obroty wzrosły w mniejszym stopniu, a może nawet w niektórych wypadkach wogóle pozostały na poprzednim poziomie. Przyjawszy, iż w przemysłach górniczo-hutniczych poziom wypłaconych zarobków był wyższy o 4,27% i biorąc pod uwagę, że wskutek kryzysu znaczna część zwiększonego przychodu ludności zarobkującej musiała być obróconą na zakup artykułów, których dotąd nie można było zakupić w dostatecznych do zaspokojenia rzeczywistych potrzeb ilościach, możnaby przyjąć, że wartościowo obroty w handlu jako całości wzrosły mniejwięcej o takiż procent. Oczywiście nie dotyczy to poszczególnych branż, w których wzrost mógł być większy lub mniejszy.

O ile chodzi o sytuację branży węglowej, to, jak już widzieliśmy ze statystyk zbytu węgla ze Śląska, zbyt tego artykułu przez pośredników zwiększył się o 28,17% ilościowo. Przyjając jednak trzeba, że wartość obrotów przedsiębiorstw, prowadzących handel węglem, wzrosła w znacznie mniejszym stopniu, ponieważ musiały one zarówno zwiększyć rabaty swoim odbiorcom, jak też po wprowadzeniu zniżki oficjalnej cennika węglowego automatycznie musiały zmniejszyć swe zarobki.

W handlu żelaznym rok 1934 był rokiem do pewnego stopnia przełomowym, albowiem, pomijając dwukrotną obniżkę cennika Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, kupiectwo w tej gałęzi handlu musiało przystosować się do zmienionych warunków sprzedaży żelaza przez Syndykat, który zniósł rejony sprzedaży hurtowników. Wskutek tej reorganizacji sposobu sprzedaży kupcy bardziej zasobni w gotówkę, jak też posiadający bardziej sprężystą organizację sprzedaży, mogli wkroczyć ze swoim towarem do dawniej chronionych rejonów hurtowniczych, natomiast firmy biedniejsze i mniej rzutkie automatycznie zostały przez to pozbawione tych odbiorców, którzy mogli uzyskać lepsze

warunki zakupu w przedsiębiorstwach konkurencyjnych. Zyskowność w handlu żelazem, wskutek ostrej konkurencji między hurtownikami, spadła do minimum i wiele firm prawdopodobnie poniosło mniej lub bardziej dotkliwe straty. Natomiast konkurencja ta przyczyniła się w dużym stopniu do potaniaenia żelaza i poważnego zwiększenia jego zbytu. Według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych handel górnośląski zwiększył swe zamówienia o 86,83%.

W handlu artykułami kanalizacyjnymi i artykułami budowlanymi, szczególnie w przedsiębiorstwach prowincjonalnych, obroty wzrosły w porównaniu z rokiem 1933.

W handlu starym żelastwem obroty obniżyły się pod względem wartości zarówno wobec obniżenia ceny żelaza, jak też zwiększonej konkurencji między firmami. Zyskowność w tej branży w roku sprawozdawczym obniżyła się blisko dwukrotnie w porównaniu z rokiem poprzednim.

W handlu naczyniami emaljowanymi obroty wagowo wzrosły o kilka procent, co było możliwem dzięki ciągłym zniżkom cen, które w niektórych wypadkach dochodziły do 20%. Zwrócić trzeba uwagę na to, iż w dalszym ciągu zwiększyło się zapotrzebowanie na towar tańszy, co wskazuje na stosunkowo jeszcze słabą siłę nabywczą klienteli.

W handlu armaturami i łóżyškami obroty wzrosły, przyczem po założeniu Związku Fabryk Armatur, ceny armatur cięższych żeliwnych zostały podwyższone.

W handlu narzędziami obroty wzrosły dość znacznie, jednakże obroty te nie osiągają jeszcze stanu z roku 1931. Szereg przedsiębiorstw odczuł bardzo ujemnie wprowadzenie nadzoru sądowego nad przedsiębiorstwami Wspólnoty Interesów i zachodziła obawa, że wpłynie to na ujemność bilansów tych firm.

Obroty maszynami górniczymi obniżyły się wskutek tego, iż na rynku powstała silna konkurencja między przedsiębiorstwami angielskimi i amerykańskimi i wskutek spadku wartości walut zagranicznych, w których fakturowano te maszyny. Można więc przyjąć, że raczej nastąpiła zniżka wartości obrotów, chociaż w niektórych przedsiębiorstwach i ilościowo obroty nieco spadły.

W branży samochodowej obroty zmniejszyły się w porównaniu z rokiem 1933 wobec tego, iż zbyt wysokie cła uniemożliwiały nieraz zbyt samochodów. Natomiast, o ile chodzi o części samochodowe, to wskutek ceł na rynku pojawiła się większa ilość części i przyborów wyrobu krajowego, które nieraz wprawdzie jakościowo były gorsze, lecz kosztowały taniej. Wskutek tego ceny części zapasowych do samochodów spadły o blisko 20%. Ceny innych artykułów samochodowych (opon, olejów, przyborów) pozostawały bez zmian.

W handlu drzewem obroty w roku 1934 naogół wzrosły wartościowo i ilościowo. Wzrost ten był różny w poszczególnych przedsiębiorstwach i dlatego, nie dysponując dostatecznie dużą ilością sprawozdań firmowych, nie możemy nawet w przybliżeniu określić średniej zwwyżki procentowej. Ceny drzewa poszły w początkach roku sprawozdawczego nieco w górę, następnie jednak miały tendencję zniżkową. Handel drzewny odczuwał bardzo ujemnie brak rynku niemieckiego, na innych zaś rynkach eksportowych musiał walczyć z konkurencją rosyjską.

W handlu meblami drewnianymi obroty wartościowo zwiększyły się, co jest prawdopodobnie związane ze zwiększonym dochodem ludności, która część jego zużyła na uzupełnienie braków w umeblowaniu, tembardziej, iż w roku ubiegłym ruch budowlany był głównie rozwinięty na prowincji i budowano przeważnie domy mieszkalne.

W handlu towarami krótkimi obroty nieznacznie wzrosły, ale mogłyby zwiększyć się jeszcze bardziej, gdyby był dozwolony przywóz szeregu towarów z zagranicy. Branża pracowała z zyskiem ca. 20% brutto.

W handlu towarami włókienniczymi obroty zwiększyły się w znikomym stopniu, ponieważ ceny szeregu artykułów, cieszących się większym popytem, były bardzo niskie. Branża pracowała z zyskiem 15—20% brutto. W niektórych wypadkach zysk ten był nawet trochę wyższy.

W handlu konfekcją obroty się zwiększyły. Jedynie tylko ceny sprzedawanych artykułów były niższe przeważnie niż w roku poprzednim. Branża pracowała przeważnie z zyskiem brutto 15—20%.

W handlu dywanami i firankami obroty również wzrosły, chociaż ujemnie wpływał na nie handel dywanami i kilimami, uprawiany przez domokrażców. Podwyższenie stawek celnych odbiło się na zbycie firanek bawełnianych szwajcarskich. Branża pracowała przeważnie z zyskiem około 20% brutto.

W handlu kapeluszami, czapkami i futrami obroty w roku 1934 były niejednolite, w niektórych przedsiębiorstwach bowiem ankietą Izby wykazała wyżkę obrotów, w innych zaś ich spadek. Jedno jest powszechnie stwierdzone, że zyskowość w handlu futrami była bardzo mała i w najlepszych wypadkach zysk wynosił 1½% netto.

W handlu artykułami sportowymi obroty wskutek zwiększonej konkurencji i zniżek cen spadły w porównaniu z rokiem 1933. W dużym stopniu wpływała ujemnie na sytuację przedsiębiorstw prywatnych produkcja przyrządów sportowych przez instytucje wojskowe i państwowe.

W handlu porcelaną, szkłem, sprzętami domowymi i zabawkami itp. mimo konkurencji świeżo powstałych domów towarowych, o nazwie „jednolitych cen“, obroty zwiększyły się w niektórych wypadkach bardzo poważnie. W niektórych przedsiębiorstwach tej branży, prowadzących przeważnie towar średnich i tańszych gatunków, obroty wzrosły o blisko 30%, natomiast obroty w składach sprzedających lepsze gatunki, wprawdzie się zwiększyły, lecz w znacznie mniejszym stopniu. Również zysk brutto był większy w sklepach, prowadzących towar tańszy.

W handlu szczerbami i pendzlami obroty wartościowo spadły. Zysk netto w przedsiębiorstwach tego rodzaju wynosił około 5%.

W handlu skórami również nastąpiła pewna wyżka obrotów, chociaż niektóre przedsiębiorstwa wykazały obroty mniejsze, niż w roku poprzednim.

W handlu obuwem obroty ilościowo były wyższe, niż w roku 1933, ale wartościowo w szeregu przedsiębiorstw obroty nie tylko nie zwiększyły się, lecz wskutek sprzedaży tańszego obuwia nawet wykazały spadek.

Obroty w handlu aptecznodrogeryjnym wzrosły nieco w dziale drogeryjnym, natomiast obroty towarami

aptecznemi cokolwiek się zmniejszyły. Zwrócić trzeba uwagę, że obroty zasadniczo wzrosły znacznie więcej pod względem ilościowym, niż pod względem wartości, ponieważ ceny szeregu artykułów były niższe, niż w roku poprzednim. Firmy hurtowe odczuwały dość silną konkurencję gdańską i firm Zagłębia Dąbrowskiego.

W handlu z b o ż o w y m obroty spadły wartościowo wskutek wstrzymania eksportu zboża do Niemiec, które dotąd odbierały poważne ilości zboża górnośląskiego bez cła na podstawie Konwencji Genewskiej. Na spadek eksportu wpłynęły niemieckie zarządzenia dewizowe.

W handlu m ą c z n y m jak też w h a n d l u t o w a r ó w k o l o n j a l n y c h obroty były również cokolwiek niższe niż w roku 1933, co się tłumaczy częściowem zmniejszeniem konsumpcji niektórych artykułów, częściowo zaś związane jest ze spadkiem cen. Zyskowność tej branży poważnie się obniżyła.

W handlu r y b a m i i ś l e d z i a m i obroty utrzymały się mniejwięcej utrzymały się na poziomie obrotów z roku 1933, czuwało się jednak brak dostaw ryb morskich w dostatecznej ilości. Zyskowność w tej branży obniżyła się o ca. 20%.

W handlu n a b i a ł e m obroty w roku sprawozdawczym mniejwięcej utrzymały się na poziomie obrotów z roku 1933, jednakże, wskutek niższych cen, wartość ich obniżyła się w porównaniu z rokiem poprzednim.

W handlu j e l i t a m i obroty zwiększyły się w porównaniu z rokiem 1933 o ca. 28%. Zysk brutto w tej branży wynosił około 19%, zysk netto zaś około 2%. Spowoduje taniości mięsa i kiełbas w Polsce w roku sprawozdawczym popyt na droższe gatunki jelit zmniejszył się. W roku ubiegłym odczuwano konkurencję jelit chińskich i amerykańskich, wskutek czego zbyt jelit krajowych był nieco utrudniony.

W handlu w y r o b a m i t y t o n i o w e m i obroty zwiększyły się w niektórych wypadkach blisko o 30%, przyczem jednak kupcy tej branży uskarżają się na rozdrobnienie handlu detalicznego, co wpływa ujemnie na sytuację finansową tych przedsiębiorstw i zakupywanie przez nie w hurtowniach bardzo małych ilości towaru.

W handlu instrumentami muzycznymi i rowerami obroty w roku 1934 bądź nie wykazały żadnych zmian, bądź też się zwiększyły. W niektórych wypadkach obroty zwiększyły się tylko ilościowo, gdyż wskutek obniżki cen, na przykład gramofonów i rowerów, wartość obrotów handlowych w poszczególnych przedsiębiorstwach była nieraz nawet niższą niż w roku poprzednim.

W handlu tapetami, wskutek obniżki cen tego artykułu o 15—20%, obroty w roku 1934 obniżyły się. Częściowo na spadek obrotów wpłynęły mniejsze zakupy tego artykułu przez zubożałą ludność.

W handlu papierem i artykułami biurowymi obroty w roku sprawozdawczym wykazały zwyżkę. Większość artykułów sprzedawanych w składach papierów i materiałów biurowych nie wykazuje zmian w cenach, ponieważ są to wyroby bądź przemysłów skartelizowanych, bądź faktycznie zmonopolizowanych.

W handlu artykułami używanymi przez duchowieństwo, jak też artykułami służącymi do użytku kościelnego, względnie dla celów kultu religijnego, obroty również nieznacznie się polepszyły. Jedynie tylko zakaz przywozu obrazków religijnych papierowych z zagranicy wpłynął na spadek obrotów tym artykułem, który nie jest dotąd masowo produkowany w kraju.

W handlu artykułami drukarskimi obroty wykazują nieznaczną poprawę. Zyskowność w branży wynosiła przeciętnie 10%. Pewnem utrudnieniem w pracy tego działu handlu jest zakaz przywozu drobnych artykułów na użytek przemysłu graficznego, których się w Polsce nie wyrabia.

W handlu branży elektrotechnicznej obroty również się zwiększyły, jednakże trzeba przyznać, że wzrost w wielu wypadkach był bardzo duży ilościowo, mniejszy zaś wartościowo, ponieważ cały szereg artykułów był sprzedawany po cenach niższych niż w roku poprzednim. W szczególności, wskutek konkurencji firm pozakartelowych, obniżone zostały ceny żarówek elektrycznych. O ile chodzi o sprzęt radiowy, to zbyt artykułów radiowych również wykazuje zwyżkę, przyczem na rynku śląskim powstało wiele nowych przedsiębiorstw tej bran-

ży, częściowo zaś przedsiębiorstwa branży muzycznej przerzuciły się na sprzedaż radjoodbiorników i ich części.

W branży zegarmistrzowskiej obroty utrzymują się mniej więcej na poziomie jednakowym, jednakże zauważyć się daje coraz bardziej zwiększanie podaży i zbytu artykułów tańszych. To samo dotyczy handlu branży optycznej i artykułami fotograficznymi. W ostatniej branży konkurencja znacznie się zwiększyła wskutek pojawienia się na rynku polskim zarówno produktów nowych fabryk krajowych, które produkują płyty, błony i papier fotograficzny, jak też wkroczenie na rynek tych artykułów fotograficznych pochodzenia niemieckiego, które dotąd były objęte zakazami przywozu.

Branża spedycyjna wykazuje niejednorodną sytuację. Biorąc ogólnie, lepiej prosperowały w roku sprawozdawczym większe przedsiębiorstwa spedycyjne. Wzmoczona konkurencja między poszczególnymi przedsiębiorstwami wpłynęła częściowo na obniżenie stawek przewozowych. Mimo to spedycytorzy uskarżali się na konkurencję zwykłych furmanów, którzy, opłacając mniejsze podatki i mając mniejsze koszta handlowe, mogli skutecznie konkurować w niejednym wypadku z właściwymi przedsiębiorstwami spedycyjnymi.

W branży naftowej i olejów mineralnych obroty w roku sprawozdawczym nie wykazują większych odchyleń, ponieważ w związku z ubytkiem samochodów, rozwój tej branży jest niemożliwy.

Tabele statystyczne

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII.
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Cegła maszynowa	1934	78	1000 szt.	178.843	4.394.172	158.584	3.897.353	37.004
	1933	74	„	130.703	4.580.000	134.739	3.694.000	23.397
„ dziurawka	1934	9	„	2.789	84.395	2.814	85.165	223
	1933	7	„	—	—	—	—	—
„ pustaki	1934	11	„	1.489	61.645	1.264	52.333	708
	1933	—	„	1.532	53.000	2.004	70.000	547
„ sufitowa	1934	6	„	269	20.223	301	22.632	192
	1933	7	„	268	31.000	259	30.000	254
„ licowa	1934	4	„	350	17.098	329	16.066	61
	1933	4	„	404	31.000	455	35.000	420
„ studniowa	1934	4	„	219	6.774	188	5.815	54
	1933	4	„	176	6.200	205	7.200	24
Sączki z gliny zwykłej	1934	11	„	1.647	91.326	1.641	91.001	469
	1933	12	„	1.015	48.000	1.004	4.800	512
Cegła ogniotrwała zwykła	1934	3	„	531	278.324	244	127.893	11
	1933	3	„	283	145.000	162	83.000	22
„ szamotowa	1934	7	tonny	6.323	858.474	3.657	496.535	1.356
	1933	7	„	4.391	486.000	2.599	288.000	1.651
Zaprawa szamotowa	1934	5	„	1.773	128.259	567	41.021	65
	1933	6	„	1.082	93.000	479	41.000	46
Wapno budowlane	1934	3	„	16.177	279.894	16.177	279.894	—
	1933	—	„	18.902	360.000	18.810	358.000	167
„ nawozowe	1934	7	„	5.885	50.905	5.778	50.007	257
	1933	7	„	2.020	30.000	2.007	30.000	13
Rury cement. o średn.	1934	3	„	4.732	11.546	4.429	10.830	1.856
	1933	3	„	416	1.600	884	3.300	436

Tabela wskaźnikowa 1933 = 100

Przemysł mineralny (Ciąg dalszy)								
Cegła kominowa	1934	2	1000 szt.	—	—	536,66	473,84	52,64
	1933	4	"	—	—	—	—	—
Kafle	1934	2	"	85,00	75,79	85,32	75,78	50,00
	1933	4	"	—	—	—	—	—
Porcelana stołowa	1934	2	tonny	120,80	120,06	129,28	129,20	85,33
	1933	2	"	—	—	—	—	—
Porcelana stołowa dekorowana . . .	1934	2	"	100,00	96,23	123,50	114,58	40,65
	1933	2	"	—	—	—	—	—
Porcelana elektrotechniczna	1934	3	"	156,07	132,93	156,81	133,63	73,95
	1933	2	"	—	—	—	—	—
Dachówka cementowa	1934	2	1000 szt.	131,57	92,30	126,45	88,52	127,60
	1933	3	"	—	—	—	—	—
Gąsiorzy cementowe	1934	2	"	92,10	25,00	73,62	27,01	37,50
	1933	3	"	—	—	—	—	—
Płytki posadzkowe	1934	2	"	45,83	288,75	130,43	78,75	152,77
	1933	2	"	—	—	—	—	—
Dachówka z gliny zwykłej	1934	3	"	—	—	281,25	389,46	71,85
	1933	2	"	—	—	—	—	—

Produkcja, sprzedaż i zapasy

Przemysł chemiczny								
Gaz świetlny	1934	7	1000 m³	7.857	2.467.124	6.236	1.962.518	22
	1933	7	"	7.844	2.693.000	6.093	2.068.000	25
Koks	1934	16	tonny	1.349.607	29.038.144	1.094.300	23.545.003	224.076
	1933	16	"	1.186.831	27.297.000	843.654	19.907.000	323.727
Smoła węglowa surowa	1934	17	"	80.210	6.657.398	54.991	4.569.157	1.681
	1933	18	"	71.820	6.464.000	52.692	4.790.000	1.838
Oleje smołowcowe frakcyj średnich i ciężkich (kreozotowy, impregno- wany, opałowy, pędny i t. p.) . . .	1934	3	"	20.382	2.629.218	22.163	2.871.347	9.835
	1933	3	"	16.979	2.869.000	9.089	1.541.000	17.006
Benzol surowy	1934	9	"	20.262	8.509.861	12.704	5.348.458	394
	1933	9	"	16.970	7.382.000	11.215	4.886.000	393

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII.
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Naftalin surowy	1934	9	1000 m ³	3.466	360.502	5.563	582.777	1.025
	1933	9	"	2.491	324.000	2.153	281.000	3.147
Pak węglowy	1934	3	"	32.923	2.469.203	26.971	2.029.214	13.284
	1933	3	"	30.530	2.331.000	31.021	2.396.000	7.332
Lepnik smołowy	1934	5	"	657	102.484	670	104.822	26
	1933	2	"	267	42.000	261	41.000	37
Lakiery asfaltowe i do żelaza	1934	3	"	206	65.328	202	64.075	20
	1933	3	"	145	46.000	138	43.000	24
Siarczan amonowy	1934	12	"	29.716	3.625.367	26.809	3.285.893	8.068
	1933	12	"	27.479	3.891.000	30.092	3.998.000	5.249
Tlen	1934	5	"	886	1.179.744	817	1.087.846	15
	1933	5	"	740	934.000	574	725.000	34
Kwas siarkowy w przelicz. na 50 Bé	1934	16	tonny	154.394	4.940.606	138.074	4.473.684	20.855
	1933	5	"	135.282	4.735.000	121.076	4.307.000	16.066
Mydła toaletowe i lecznicze twarde i w stanie płynnym	1934	3	"	136	342.669	134	339.059	15
	1933	3	"	134	382.000	137	390.000	14
Środki do prania zaw. mydło	1934	4	"	1.244	596.107	1.257	602.234	41
	1933	5	"	1.417	1.095.000	1.469	1.089.000	59
Papa dachowa	1934	8	"	—	827.001	—	785.950	.
	1933	6	"	—	495.000	—	469.000	.
Papa izolacyjna	1934	7	"	—	52.093	—	53.475	.
	1933	5	"	—	24.000	—	24.000	.

Tabela wskaźnikowa

Podstawa rok 1933 = 100

Przemysł chemiczny (Ciąg dalszy)

Smoła węglowa preparowana	1934 1933	2 2	tonny	142,09	144,27	136,89	138,08	71,01
Benzol oczyszczony	1934 1933	2 2	"	129,22	95,46	85,15	97,75	115,46
Tolnol surowy	1934 1933	2 2	"	106,88	106,52	104,10	103,88	109,09
Azotan amonowy	1934 1933	1 1	"	128,12	136,65	671,30	108,67	99,64
Saletra sodowa	1934 1933	1 1	"	84,16	82,17	97,14	94,68	91,77
Azotniak	1934 1933	1 1	"	322,20	274,16	117,40	100	102,81
Saletrzak	1934 1933	1 1	"	85,80	79,31	106,64	98,83	98,22
Nitrofos	1934 1933	1 1	"	138,99	128,84	103,37	111,63	341,34
Wapnamon	1934 1933	1 1	"	95,60	132,46	153,09	109,92	65,55
Tomasyna azotniakowa	1934 1933	1 1	"	16,45	14,71	16,01	14,32	6,70
Supertomasyna	1934 1933	1 1	"	262,40	262,43	187,76	186,64	729,46
Superfosfat mineralny	1934 1933	2 2	"	98,57	76,23	136,76	105,93	109,32
Superfosfat amonjakalny	1934 1933	2 2	"	45,11	50	—	—	35
Saletra potasowa	1934 1933	1 1	"	193,41	154,09	189,97	151,33	151,26
Litopon	1834 1933	1 2	"	—	—	114,08	105,70	86,35
Acetylen	1934 1933	2 2	"	131,40	123,80	128,81	121,55	154,16

Przemysł chemiczny (Ciąg dalszy)

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII.
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Kwas węglowy	1934	2	tonny	94,56	92,34	83,26	81,32	160
	1933	2						
Kwas azotowy w przelicz. na 42 Be	1934	2		91,53	91,11	110	109,41	109,69
	1933	2	"					
Soda kalcyonowana	1934	1		273,70	286,66	—	—	200
	1933	1	"					
Siarczan magnezowy	1934	2		344,64	241,66	259,29	200	213,03
	1933	1	"					
Siarczan miedziowy	1934	2		97,85	86,09	100,68	88,69	90,42
	1933	1	"					
Siarczan glinowy	1934	2		244,57	196,46	240,81	194,17	127,01
	1933	2	"					
Azotyn sodowy	1934	1		304,16	315,94	270,66	280,55	92,15
	1933	1	"					
Chlorek amonowy (salmiak) surowy	1934	1		109,45	115,49	40,81	41,17	208,64
	1933	1	"					
Chlorek amonowy (salmiak) rafino- wany	1934	1		71,41	65,50	77,40	71,04	50,97
	1933	1	"					
Chlorek amonowy (salmiak) subli- mowany	1934	1		313,54	114	109,04	399,38	75
	1933	1	"					
Karbid	1934	2		221,25	253,25	126,66	149,15	48,20
	1933	2	"					
Gliceryna	1934	2		90,14	92,10	68,27	68,37	238,09
	1933	2	"					
Lepnik smołowy	1934	5		246,06	242,85	256,70	253,65	70,27
	1933	2	"					

Produkcja, sprzedaż i zapasy

Przemysł metalowy

Żelazo: płynne, w gąskach, blokach,
odlewach, wyrobach walcowych,
ciągnionych i kutych (krytych
i surowych)

surowiec odlewniczy	1934	4	tonny	45.742	5.580.524	34.336	4.203 563	14.387
	1933	3	"	26.133	3.438.000	26.158	3.441.000	6.035
surowiec martinowski	1934	3	"	231.860	24.999.145	14.611	1.575.304	23.243
	1933	3	"	193.621	23.470.000	14.239	1.726.000	22.107

Stal ogółem, w tem:

bloki martinowskie zwykłe . .	1934	5	"	557.172	85.247.316	2.750	421.830	5.896
	1933	4	"	567.314	77.644.000	12.321	1.686.000	5.872
odlewy ze stali zwykłej	1934	4	"	3.706	3.853.758	1.799	1.860.326	217
	1933	2	"	484	496.000	478	490.000	35

Żeliwo ogółem, w tem:

odlewy budowlane	1934	2	"	67	38.015	67	38.015	—
	1933	3	"	169	72.000	109	72.000	—
odlewy piecowe	1934	8	"	1.318	495.462	1.176	442.087	106
	1933	7	"	1.497	506.000	1.522	515.000	—
odlewy maszynowe	1934	12	"	1.918	1.001.675	1.297	677.349	11
	1933	9	"	3.282	2.320.000	1.858	1.313.000	84
klocki hamulcowe	1934	5	"	1.360	224.260	1.360	224.260	—
	1933	4	"	1.665	281.000	1.665	281.000	—
odlewy niewymienione	1934	5	"	760	339.606	744	332.459	5
	1933	4	"	284	116.000	274	114.000	16

Wyroby gorąco walcowane niepokryte

Półwytwór na sprzedaż	1934	5	"	56.647	10.236.679	40.220	7.268.513	8.374
	1933	5	"	175.522	27.711.000	40.965	7.839.000	5.684

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII.
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Wyroby gotowe ogółem w tem:								
blacha o grubości 1 mm i więcej	1934	4	tonny	49.134	14.912.169	44.767	13.586.780	2.554
	1933	3	"	65.506	23.994.000	59.637	21.844.000	3.647
szyny kol. wąskot. 115 mm i mniej	1934	3	"	1.297	271.123	1.003	209.357	50
	1933	3	"	304	76.000	93	23.000	228
złącza, podkładki do szyn i t. p.	1934	4	"	11.240	4.713.606	10.414	4.367.317	1.690
	1933	4	"	7.374	3.133.000	6.606	2.807.000	1.268
Wyroby zimno walcowane, ciągnio- ne, spawane i t. p. niepokryte								
rury ciągnione o osi prostej . .	1934	5	"	26.327	18.848.072	25.673	18.477.299	2.007
	1933	3	"	24.847	14.821.000	23.855	14.230.000	1.283
rury spawane o osi prostej . .	1934	5	"	8.313	4.178.363	8.309	4.176.361	593
	1933	4	"	3.985	2.066.000	3.667	1.901.000	602
żelazo i stal zimno walcowane . .	1934	3	"	14.688	7.744.688	13.398	7.063.454	263
	1933	3	"	8.898	5.000.000	8.415	4.728.000	170
Inne metale: odlewy, wyroby walco- wane, ciągnione surowe Metale w blokach, płytach i t. p.								
Cynk ogółem	1934	6	"	99.513	39.709.220	53.566	21.731.362	7.736
	1933	6	"	88.184	41.525.000	62.033	29.431.000	4.028

Produkcja, sprzedaż i zapasy

				Przemysł metalowy (Ciąg dalszy)				
w tem: cynk surowy	1934	5	"	73 708	28.955.451	29.671	11.658.117	5.094
	1933	5	"	64.917	30.079.000	39.756	18.420.000	2.721
pył cynkowy	1934	4	"	6.999	2.530.469	4.937	1.783.430	2.399
	1933	4	"	5.479	2.305.000	4.691	1.973.000	815
cynk rafinowany	1934	4	"	14.983	6.063.093	14.210	5.731.404	1.045
	1933	4	"	14.926	6.879.000	12.005	5.533.000	323
ołów	1934	5	"	7.794	3.721.245	6.522	3.091.974	587
	1933	3	"	8.238	4.071.000	4.395	2.187.000	1.449
biały metal	1934	4	kg	100.414	310.279	96.746	300.334	2.015
	1933	3	"	33.000	47.000	34.000	48.000	1.800
inne metale i stopy	1934	3	"	176.571	522.650	175.118	519.836	40.602
	1933	4	"	135.000	651.000	29.000	142.000	41.000
Odlewy surowe ogółem								
w tem: z miedzi	1934	6	"	48.442	68.301	18.462	26.128	—
	1933	3	"	21.000	37.000	6.000	11.000	—
z miedzi i jej stopów	1934	5	"	262.661	416.816	52.861	103.783	7.000
	1933	5	"	251.000	637.000	58 000	147.000	10.000
Odlewy, wyroby walcowane, kute obrobione (części maszyn, apar- atów i t. p.)								
Odlewy maszynowe ogółem								
łożyska kulkowe i rolkowe	1934	5	kg	47.434	82.060	35.562	61.739	11.872
	1933	4	tonny	6.725	20.000	6.725	20.000	—
pierścienie włokowe	1934	3	kg	2.226	12.104	2.226	12.104	—
	1933	4	tonny	1.940	14.000	1.940	14.000	—
części pomp	1934	3	kg	5.875	29.966	5.875	29.966	—
	1933	4	tonny	5.579	34 000	5.579	34.000	—
części innych maszyn	1934	9	kg	478.402	598.002	483.617	606.042	245
	1933	7	tonny	58.230	147.000	53.187	135.000	5.043

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII.
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Armatura								
armatura, parowa, wodna, gazowa, żel.	1934	5	kg	228.465	424.944	230.045	428.641	6.420
	1933	4	tonny	85.640	266.000	67.640	211.000	8.000
Wyroby kute, walcowane obrobione								
Wały wszelkie	1934	4	kg	60.000	129.414	60.000	129.414	—
	1933	6		39.813	58.000	39.813	67.000	—
Osie wozów konnych	1934	3	"	299.000	195.080	299.900	195.080	18.000
	1933	3		534.000	89.000	713.000	119.000	1.415
Wytwory innej obróbki								
Części innych maszyn	1934	3	"	12.319	33.042	12.319	33.042	—
	1933	3		4.267	14.000	4.288	15.000	47
Masowe wyroby kute, szlancowane, toczzone, prasowane, plecione, tkane i t. p. z prętów, drutu i blachy								
Wyroby z drutu i prętów (prócz galanterji)								
Gwoździe druciane, żelazne, sztyfty	1934	3	"	87.000	42.690	224.000	109.918	178.000
	1933	3		28.000	151.000	507.000	274.000	326.000
Haki kolejowe	1934	3	"	171.000	123.120	165.000	118.705	28.000
	1933	4		152.000	118.000	180.000	139.000	22.000
Łańcuchy kute i prasowane	1934	5	"	763.081	564.679	742.598	551.178	65.327
	1933	5		655.000	524.000	601.000	484.000	128.000

Produkcja, sprzedaż i zapasy

Przemysł metalowy (Ciąg dalszy)

Wyroby z blachy (prócz galant.) .								
Rury żelazne i kolana do nich . .	1934	5	kg	58.474	62.492	58.474	62.492	—
	1933	5		32.000	30.000	32.000	30.000	—
Naczynia żelazne cynkowane, cyno-	1934	6		611.522	917.283	553.147	820.395	560.000
wane	1933	4	"	277.000	532.000	270.000	521.000	420
Wytwory produkcji rzemieślniczej (piece, kotły, kraty i t. p.)								
Kraty, bramy, drzwi, okna, balustra-	1934	14		198.580	219.159	198.580	219.159	—
dy żel.	1933	20	"	180.000	192.000	188.000	202.000	4.500
Pudła z blachy żelaznej (wyrób	1934	3		1.508	2.533	1.682	2.842	—
ręczny)	1933	4	"	4.258.000	7.000	4.485.000	7.000	787.000
Narzędzia i wyroby nożawnicze								
Narzędzia i przybory do wierceń	1934	3		185.941	221.270	180.271	215.656	5.670
ziemnych	1933	3	"	99.000	155.000	115.000	180.000	—
Konstrukcje i urządzenia			kg					
Czynności mechaniczne (montaż) .	1934	19		—	1.206.581	—	1.206.581	—
	1933	19		—	—	—	108.000	—
Hale żelazne i wiązania dachowe .	1934	4		1.149.000	658.710	1.210.000	693.694	—
	1933	4	"	1.445.000	818.000	1.723.000	976.000	—
Konstrukcje nitowane niewymien. .	1934	10		2.984.798	1.910.271	2.703.798	1.726.970	—
	1933	16	"	2.107.000	1.475.000	1.475.000	1.126.000	—
Krzyżownice, zwrotnice kolejowe .	1934	5		3.185.938	2.931.062	3.178.938	2.931.053	—
	1933	5	"	338.000	372.000	338.000	382.000	300
Skrzynki sekcyjne, rury kotłowe i in-	1934	4		94.180	205.312	92.550	202.465	6.890
ne części kotłów	1933	3	"	66.000	104.000	65.000	102.000	5.300
Paleniska mechaniczne i ich części	1934	5		153.633	126.359	153.633	126.359	—
	1933	—	"	47.000	101.000	47.000	101.000	—
Inne urządzenia dla górnictwa i kop.	1934	9		4.165.972	4.624.228	4.185.284	4.722.354	49.380
	1933	6	"	368.000	592.000	320.000	517.000	47.000

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII.
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Żeliwo ogółem								
w tem: odlewy budowlane	1934	2	tonny	39,64	52,79	39,64	52,79	—
	1933	3						
wlewnice	1934	2	„	121,35	115,52	117,96	112,26	52,83
	1933	2						
Walce hutnicze	1934	2	„	94,77	81,92	8,15	7,03	—
	1933	2						
Bednarka	1934	2	„	131,95	122,87	115,94	64,58	275,94
	1933	2						
Szyny kolejowe normalnotorowe pow. 115 mm	1934	2	„	113,16	102,49	117,22	106,18	205,55
	1933	—						
Rury fasonowe	1934	2	„	83,33	115,68	105	147,77	25,00
	1933	2						
Łączniki do rur	1934	3	„	132,88	138,55	75	75,86	138,54
	1933	2						
Drut ciągniony	1934	2	„	143,25	138,12	182,10	176,35	123,07
	1933	2						
Blacha o grub. poniżej 1 mm cynkow.	1934	2	„	186,81	199,40	87,52	93,42	281,72
	1933	2						
Bronz	1934	2	kg	350,96	225,02	334,40	248,64	66,66
	1933	3						
Stopy o zawart. ołowiu 50% i więcej	1934	3	kg	95,29	166,66	32,29	53,96	276,05
	1933	2						

Tabela wskaźnikowa

Podstawa rok 1933 = 100

Przemysł metalowy (Ciąg dalszy)

Stopy cyny łożyskowe i lut. . . .	1934 1933	3 2	tonny	59,81	159,25	56,65	144,06	264,50
Plomby ołowiane	1934 1933	2 2	kg	194,85	172,72	180,86	163,63	113,92
Wyroby walcowane i ciągnione								
z cynku: pręty	1934 1933	2 2	"	66,13	54,54	66,13	60	50
„ blacha	1934 1933	3 2	"	198,60	175,24	203,38	179,24	83,83
z ołowiu: drut	1934 1933	2 3	"	130,61	62,78	144,87	67,30	346,85
„ blacha	1934 1933	2 2	"	143,21	152,35	146,37	156,76	382,35
Wyroby kute, walcowane obrobione								
Części samochodów, samolotów i t. p.	1934 1933	2 4	"	304,80	17,64	315,89	18,57	—
Wyroby z drutu i prętów								
Haki i uchwyty do rynien	1934 1933	2 3	"	120	249	120	249	—
Nity i sworznie bez gwintu żelazne	1934 1933	2 2	"	147,35	134,40	157,23	86,72	—
Wyroby śrubowe żelazne	1934 1933	2 5	"	183,35	197,64	176,38	190,05	135
Wyroby z blachy								
Naczynia żelazne surowe	1934 1933	3 2	"	149,57	143,38	123,58	119,24	133,33

Tabela wskaźnikowa

Podstawa rok 1933 = 100

Przemysł metalowy (Ciąg dalszy)

83

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Wyroby niewymienione szlancowane z blachy	1934 1933	5 2	tonny	201,19	97,35	184,34	89,16	145,95
Wytwory produkcji								
Galanterja budowlana i mieszk. .	1934 1933	2 2	„	90,25	42,12	90,25	42,12	—
Kotły miedziane	1934 1933	2 2	„	83,96	84,61	83,96	84,61	—
Narzędzia								
Przecinaki (messle) przebijaki . .	1934 1933	2 2	„	185,51	30	185,51	30	—
Siekiery, topory	1934 1933	2 2	„	172,89	118,51	172,89	118,51	—
Nacinanie pilników	1934 1933	2 2	„	130,32	101,04	130,32	101,04	—
Kilofy i oskardy	1934 1933	2 2	„	253,88	158,77	253,88	158,77	—
Konstrukcje i urządzenia								
Urządzenia dla zabezpieczenia ruchu pociągów	1934 1933	2 5	„	38,06	47,16	38,06	47,16	—

Tabela wskaźnikowa

Podstawa rok 1933 = 100

Przemysł metalowy (Ciąg dalszy)

Transporty taśmowe	1934 1933	2 2	tonny	301,25	417,79	260,16	364,16	—
Środki przewozowe								
Wagonetki przyczepne ręczne . .	1934 1933	2 2	"	311,45	378	307,44	373,05	55,88
Wozy konne: specjalne	1934 1933	3 2	"	46,66	50	175	210	54,54
„ beczkowozy	1934 1933	2 2	"	16	36,33	80	18,16	133,33
Przyrządy pomiarowe								
Wagi przenośne: pomostowe . .	1934 1933	2 2	"	82,60	138,70	80	125	54,54
„ „ osobowe	1934 1933	2 2	"	157,14	314	100	188,40	100
„ „ stołowe	1934 1933	2 2	"	510	0	192,30	326	112,50

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII.
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Żarówki elektryczne próżniowe	1934	3	szt.	1.972.769	1.375.020	1.954.742	1.362.678	79.825
	1933	3	„	1.319.947	944.000	1.289.741	922.000	60.127
Żarówki elektryczne gazowe	1934	3	„	195.953	241.022	200.317	246.298	10.158
	1933	3	„	434.643	435.000	428.083	428.000	22.645
Żarówki elektryczne opalowe	1934	3	„	156.323	171.955	151.806	167.307	13.951
	1933	—	„	226.117	297.000	215.073	280.000	23.734
Żyrandole mosiężne	1934	2	„	4.226	69.420	4.234	69.620	7
	1933	2	„	3.684	63.000	3.854	66.000	15
Kinkiety, ramiona i kandelabry ściennie mosiężne	1934	2	„	1.117	8.686	1.117	8.688	—
	1933	2	„	486	3.200	535	3.400	10
Lampy różnego rodzaju	1934	2	„	4.672	21.890	4.672	22.890	—
	1933	2	„	2.324	9.100	3.024	20.000	2.550
Oprawki mosiężne do żarówek elektrycznych	1934	2	kg	88.465	34 } 23.680	88.465	34 } 23.680	35
	1933	2	„	68.619		68.842		350
	1934	2	szt.	4.179	33 } 20.000	4.179	33 } 20.000	2
	1933	2	„	3.227		3.228		25
Brzęczyki	1934	2	kg	86	34 } 3.740	86	34 } 3.740	—
	1933	2	„	52		52		—
	1934	2	szt.	98	33 } 3.800	98	33 } 3.800	—
	1933	2	„	98		84		—
Przyciski do dzwonków	1934	2	kg	2.020	34 } 4.871	2.020	34 } 4.871	—
	1933	2	„	195		195		—
	1934	2	kg	95	33 } 800	95	33 } 800	—
	1933	2	„	9		9		—
Rury izolacyjne, druty dzwonkowe i nawojowe, wyłączniki i przyciski, aparaty radiowe przyłączniki do sieci elektrycznej . . .	1934	2	szt.	307.621	978.047	321.514	1.019.740	42.164
	1933	8	„	481.767	759.000	511.833	781.000	77.778
Ogniwa drobne (do kieszonkowych latarni) .	1934	2	„	207.556	34 } 82.171	207.109	34 } 81.206	532
	1933	4	„	221.276		234.452		604
	1934			18.258	33 } 77.500	18.067	33 } 81.400	203
	1933			25.711		27.645		83

Produkcja, sprzedaż i zapasy

Przemysł papierniczy

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII.
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Celuloza ogółem	1933	2	tonny	23.042	6.129.261	23.532	6.231.065	124
	1934	2		15.955	4.901.000	17.399	5.360.000	615
pakowy razem	1933	4	"	18.639	9.071.089	19.110	9.337.960	347
	1934	4		12.878	8.639.000	13.280	8.961.000	895
Papier ogółem	1934	4	"	26.690	15.348.911	27.709	15.705.396	848
	1933	4		19.448	13.567.000	20.311	14.304.000	1.415
w tem z niebielonej celulozy . .	1934	3	"	12.655	7.083.310	13.126	7.350.181	347
	1933	3		10.466	7.811.000*)	10.867	8.133.000	895

Tabela wskaźnikowa

Podstawa 1933 r. = 100

Masa drzewna	1934	3	tonny	203,57	204,39	204,38	206,18	151,61
	1933	2						
Celuloza								
siarczynowa razem	1934	1	„	123,84	111,73	121,98	110,11	123,33
	1933	1						
siarczynowa niebielona o zawart. wody pow. 50%	1934	1	„	155,55	139,37	153,22	137,20	123,33
	1933	1						
siarczynowa niebielona o zawart. wody 50% i mniej	1934	1	„	109,56	53,49	101,04	49,33	—
	1933	1						
siarczynowa bielona o zawart. wo- dy pow. 50%	1934	1	„	132,13	120,52	132,13	120,52	—
	1933	1						
Sodowa razem	1934	1	„	154,29	130,99	141,10	116,09	14,21
	1933	1						

*) Cyfry zaokrąglone.

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII
				Ilość	Wartość w tys. zł.	Ilość	Wartość w tys. zł.	Ilość
Sodowa niebielona o zawart. wody pow. 50%	1934 1933	1 1	tonny	171,30	163,98	157,39	150,64	31,75
Sodowa niebielona o zawart. wody 50% i mniej	1934 1933	1 1	"	109,56	53,46	101,04	49,33	—
Lignina	1934 1933	1 1	"	110,86	103,25	103,08	95,76	400
Tektura ogółem								
w tem: drzewna biała	1934 1933	1 1	"	117,24	138,93	112,09	132,09	92,03
Papier pergaminowy	1934 1933	1 2	"	—	—	537,66	503,29	—
Papier drukowy razem	1934 1933	1 2	"	76	76,49	74	74,24	72,13
drzewny	1934 1933	1 2	"	69,18	69,59	67,51	67,44	54,05
bezdrzewny	1934 1933	1 1	"	104,45	94,89	100,95	92,53	100
piśmienny razem	1934 1933	1 1	"	94,81	94,16	82,18	81,12	101,78
drzewny	1934 1933	1 1	"	79,06	80,06	70,55	71,42	96,26

Tabela wskaźnikowa

Podstawa r. 1933 = 100

Przemysł papierniczy (Ciąg dalszy)

bezdrzewny	1934	1	„	114,90	106,87	96,40	89,53	109,60
	1933	1	„					
obiciowy razem	1934	1	„	99,37	94,69	115,54	109,83	—
	1933	2	„					
drzewny	1934	1	„	106,25	100,85	125	119,62	—
	1933	2	„					
bezdrzewny	1934	1	„	37,50	40,87	37,50	40,87	—
	1933	1	„					

Produkcja, sprzedaż i zapasy

Przemysł spożywczy

Piwo	1934	5	tonny	171.837	10.222	168.118	10.001	51.429
	1933	5		137.289	8.395	161.409	9.836	55.142
Słód	1934	4	„	16.349	—	—	—	12.688
	1933	5	„	11.338	—	—	—	24.622
Kapusta kiszona i ogórki kiszone .	1934	4	„	8.059	121	10.144	151.—	760
	1933	5	„	6.345	110	6.693	116	1.254

Produkcja, sprzedaż i zapasy

Przemiał zboża na G. Śląsku

Wyszczególnienie	Rok	Ogółem przemielono kwintali	w t e m			
			Pszenicy	Żyta	Jęczmienia	Innego zboża
Młyny I—VII kat. . .	1934	677.520	140.205	514.666	10.941	11.708
	1933	717.926	201.611	497.752	7.005	11.558
w tem I—V kat. . .	1934	598.692	131.316	456.974	7.825	2.577

Produkcja, sprzedaż i zapasy

Przemysł drzewny (tartaki)

88

A R T Y K U Ł Y	Rok	Liczba zładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	Ilość
Tartaki								
Przetarto surowca	1934	29	m ³	96.602	2.278.274			5.777
	1933	27	"	98.085	1.582.716			
Produkcja ogółem	1934	29	"	59.774	3.027.283	54.839	2.781.694	11.236
w tem:								
bale		26	"	13.434	774.259	12.022	684.107	1.971
deski		29	"	26.521	1 320.857	25.096	1.248.634	7.125
kantówka		25	"	10.720	585.001	10.243	560.178	613
deszczułki do opakowania		2	"	—	—	51	1.535	1
łaty		13	"	1.594	90.396	1.507	85.477	208
inne sortymenty tarte		10	"	7.505	255.770	5.920	201.763	1.294

Produkcja, sprzedaż i zapasy

Przemysł skórzaný

Garbarnie								
Skóry podeszwowe	1934	4	kg	1.505.706	5.134.458	1.280.617	4.362.620	232.844
	1933	4	"	1.166.000	4.623.000	817.000	3.228.000	29.000
w tem na rk. obcy			"	189.155	645.019			
Obuwie mechaniczne								
Obuwie chromowe	1934	4	pary	37.701	495.014	37.520	492.510	6.053
	1933	4	"	34.000	406.000	34.000	409.000	5.900
Obuwie gemzowe	1934	2	"	5.873	82.271	5.696	85.618	199
	1933	2	"	4.100	61.000	4.100	60.000	600
Obuwie lakierowane	1934	3	"	5.717	77.580	5.665	76.897	1.125
	1933	3	"	8.300	122.000	8.300	122.000	1.300

Eksploatacja tramwajów śląskich

	1934 r.	1933 r.
Liczba przejechanych wozoklm. silnikowych (S)	4.367.948	4.408.259
Liczba przejechanych wozoklm. przyczepnych (P)	700.328	763.124
Liczba przejechanych wozoklm. rzeczyiw. ogółem (S + P)	5.068.276	5.171.386
Liczba przejechanych wozoklm. rachunk. ogółem (S + P)	4.718.112	4.789.821
$\frac{2}{}$		
Liczba przewiezionych pasażerów	17.256.898	18.016.379
Liczba przewiezionych pasażerów na 1 wozoklm. rzeczyiw.	3,4	3,47
Średnia dzienna liczba wozów silnikowych w ruchu	50	51,2
Średnia dzienna liczba wozów przyczepnych w ruchu	10	13,7
Największa dzienna liczba wozów silnikowych w ruchu	52	52
Największa dzienna liczba wozów przyczepnych w ruchu	13	14
Średni dzienny przebieg wozu klm	238	235,2
Ilość prądu zużytego na sieć kWh	5.266.388	5.534.803
Ilość prądu zużytego na 1 wozoklm. rachunk. kWh	1,12	1,155
Ilość węgla zużytego na wyprodukowanie 1 kWh — kg	—	—
Cena 1 kWh (jeżeli przedsiębior. otrzymuje prąd od obcej elektrowni w groszach)	7,88	6,729
Długość sieci eksploatacyjnej m	76,580	76,580
Długość torów eksploatacyjnych m	106,015	106,015

Taryfa strefowa

w dzień w groszach	w nocy w groszach
20 — 90	40 — 180

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle mineralnym

06

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Liczba robotniko-dni	Robotnicy								Prac. own. umysłowi	Wypłaty						Dopłaty przedsiębiorstw na ubezpieczenia społeczne fundusz pracy i bezrob.			
				Przebiegła roczna	Stan w końcu czerwca	Stan w końcu grudnia							Ogółem	W tem najemni	Ogółem brutto	Robotnikom				Prac. umysłowym		
						Ogółem	Dorośli		Młodoc.	Chłopcy	Dziewczęta					Brutto	Poträcenie	Netto		Brutto	Poträcenie	Netto
							Mężczyźni	Kobiety														
z ł o t y c h																						
Cegielnie	1934	76	505.164	1.838	2.762	516	356	125	11	24	101	66	2.249.468	1.909.528	188.207	1.721.321	239.940	26.976	212.964	208.695		
	1933	76	416.371	1.522	2.202	774	572	192	5	5	102	68	1.834.000	1.603.000	152.000	1.451.000	231.000	27.000	204.000			
Wapienniki	1934	7	33.295	126	151	59	36	23	—	—	5	4	185.055	160.293	17.363	142.930	24.762	3.567	21.195	20.979		
	1933	8	26.664	96	105	69	58	11	—	—	6	4	172.000	147.000	14.000	133.000	25.000	4.000	21.000			
Huty szkła	1934	3	61.548	230	230	326	208	75	26	17	18	16	258.662	232.726	20.409	212.317	25.936	3.242	22.694	21.338		
	1933	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Fabryki porcelany	1934	3	171.335	615	611	661	238	313	28	82	38	38	896.270	753.100	65.241	687.859	143.170	19.871	123.299	72.661		
	1933	3	139.477	511	476	574	217	301	25	31	34	34	979.000	624.000	51.000	573	155.000	19.000	136.000			
Fabr. wyrob. szamot.	1934	6	56.645	196	199	204	118	86	—	—	20	20	425.280	319.949	34.009	285.940	105.331	15.053	90.278	38.671		
	1933	6	46.576	159	276	171	103	68	—	—	21	16	346.000	252.000	26.000	226.000	94.000	14.000	80.000			
Kafłarnie	1934	2	1.230	5	5	5	5	—	—	—	—	—	20.569	19.062	1.516	17.546	1.507	26	1.481	1.344		
	1933	4	8.079	28	19	30	16	12	2	—	2	2	36.700	33.000	4.000	29.000	3.700	—	3.700			
Betoniarnie	1934	3	10.709	42	55	39	36	2	1	—	2	—	45.945	45.945	3.685	42.260	—	—	—	2.921		
	1933	4	7.863	31	44	26	24	1	1	—	—	—	56.800	54.000	4.000	50.000	2.800	—	2.800			
Kamieniołomy	1934	12	87.905	345	419	269	233	34	2	—	17	15	635.659	549.069	60.589	488.480	86.590	13.078	73.512	95.319		
	1933	9	47.116	194	219	215	183	32	—	—	16	12	387.000	317.000	34.000	283.000	70.000	11.000	59.000			
Kamieniarstwo	1934	4	15.262	60	109	49	36	11	1	1	18	14	111.032	80.506	7.447	73.059	30.526	2.822	27.704	10.636		
	1933	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Szlifiernie szkła i fabryki luster	1934	5	8.953	31	29	30	25	5	—	—	6	5	77.530	62.156	5.518	56.638	15.374	2.149	13.225	7.869		
	1933	3	2.498	15	12	20	17	3	—	—	1	1	22.800	22.000	2.000	20.000	800	—	800			
Kopalnie gliny, gipsu, żwiru i piasku, i inne wyrob. przemysłu mineralnego	1934	11	71.626	226	358	88	86	—	2	—	26	24	336.075	258.403	24.141	234.262	77.672	7.134	70.538	25.645		
	1933	15	34.772	158	239	116	84	25	1	—	44	31	307.000	197.000	18.000	179.000	110.000	8.000	102.000			

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle metalowym patrz str. 109

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle elektrotechnicznym

Wytwórnice ogółem	1934	217.281	779	686	820	396	305	83	36	182	182	1.845.406	926.112	82.983	843.129	919.294	120.703	798.591	151.659
	1933	148.975	538	389	719	313	274	101	31	170	158	1.494.000	644.000	50.000	594.000	850.000	95.000	755.000	

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle chemicznym *)

Przemysł chemiczny	1934	75	2.299.861	7.923	7.909	7.911	6.667	1.157	74	13	1.288	1.273	27.950.485	19.912.806	2.335.701	17.577.105	8.037.679	1.119.734	6.917.945	2.698.862
w tem:	1933	71	2.138.621	7.414	7.382	7.606	6.408	1.130	59	9	1.155	1.116	26.007.000	18.172.000	2.001.000	16.171.000	7.835.000	1.039.000	6.796.000	
Gazownie	1934	7	55.519	182	176	180	169	10	1	—	95	95	944.374	454.827	43.387	411.440	489.547	69.082	420.465	67.630
	1933	7	64.594	178	185	187	176	10	1	—	94	88	966.000	469.000	42.000	427.000	497.000	63.000	434.000	
Koksownie	1934	9	651.544	2.041	2.025	1.973	1.937	31	5	—	164	164	7.387.100	6.139.166	853.767	5.285.399	1.247.934	188.085	1.059.849	918.913
	1933	9	718.647	2.293	2.283	2.352	2.304	43	5	—	203	203	8.302.000	6.760.000	806.000	5.954.000	1.542.000	235.000	1.307.000	
Fabr. materiałów wybuchowych	1934	3	215.580	889	854	949	469	478	2	—	115	115	2.443.654	1.655.060	160.008	1.495.052	788.594	119.308	669.286	241.481
	1933	3	201.162	871	865	877	413	464	—	—	113	113	2.270.000	1.517.000	161.000	1.355.000	753.000	120.000	633.000	
Fabr. nawozów sztucznych	1934	3	498.787	1.771	1.705	1.807	1.623	135	48	1	375	375	7.700.594	4.668.210	466.099	4.202.111	3.032.384	398.569	2.633.815	636.412
	1933	4	431.745	1.577	1.535	1.075	1.509	127	38	1	355	355	6.899.000	4.008.000	410.000	3.598.000	2.891.000	348.000	2.543.000	
Fabryki gazów technicznych	1934	6	28.917	104	121	115	110	4	1	—	39	39	470.857	258.332	30.752	227.580	212.525	28.011	184.514	48.520
	1933	5	15.504	63	64	58	58	—	—	—	31	30	339.000	153.000	14.000	139.000	186.000	23.000	163.000	
Fabryki farb, lakierów, emalii i t. p.	1934	3	13.877	51	55	48	42	6	—	—	36	34	164.385	64.023	5.327	58.696	100.362	7.904	92.458	12.476
	1933	3	11.501	41	41	41	33	8	—	—	33	31	158.000	50.300	4.000	46.000	108.000	8.000	100.000	
Fabr. papy dachowej	1934	8	16.059	70	90	40	36	3	1	—	22	17	127.270	82.769	6.732	76.037	44.501	5.759	38.742	10.375
	1933	6	11.806	45	55	23	22	1	—	—	13	8	98.000	65.000	5.000	60.000	33.000	4.000	29.000	
Fabr. przetworów tłuszczowych	1934	10	120.488	415	410	420	175	235	1	9	117	113	1.017.785	521.378	42.975	478.403	496.407	61.012	435.395	85.983
	1933	9	119.790	416	410	422	185	228	6	3	113	110	1.045.000	496.000	42.000	454.000	549.000	67.000	482.000	
w tem: fabr. mydła	1934	5	67.327	230	228	229	70	154	1	4	74	72	571.072	249.569	18.768	230.801	321.503	40.272	281.231	47.290
	1933	4	69.178	236	232	240	83	153	3	1	69	67	567.000	249.000	21.000	228.000	318.000	39.000	279.000	
Fabr. wyrobów farmaceutycznych	1934	3	5.530	19	19	17	5	10	—	2	10	9	139.346	38.350	2.301	36.049	100.996	9.166	91.830	7.921
	1933	2	73.322	24	25	24	9	13	—	2	1	1	51.000	45.000	3.000	42.000	6.000	1.000	5.000	
Fabr. wyrobów kosmetycznych	1934	2	4.261	14	14	14	1	13	—	—	15	15	83.101	8.682	651	8.031	74.419	7.530	66.889	7.688
	1933	3	4.978	17	15	20	2	18	—	—	20	17	93.000	11.000	—	11.000	82.000	6.000	76.000	

*) Wypłaty w 1933 roku podane są w okrągłych tysiącach złotych (cyfry zaokrąglone).

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle włókienniczym

Ogółem przemysł włókienniczy . . .	1934	10	97.257	347	328	363	112	238	9	4	26	20	489.776	419.757	34.873	384.884	70.019	10.310	59.709	35.862
	1933	10	96.546	346	327	371	102	229	—	40	18	16	456.000	386.000	30.000	356.000	70.000	9.000	61.000	

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle odzieżowym

Przemysł odzieżowy ogółem	1934	45	92.471	—	304	307	102	180	3	22	29	14	347.895	303.595	21.241	282.354	44.000	3.831	40.469	—
	1933	46	67.981	251	192	241	88	112	13	28	25	13	287.000	260.000	12.000	248.000	27.000	2.000	25.000	21.000
w tem:																				
Krawiectwo	1934	23	42.201	—	131	145	90	55	—	—	17	9	193.338	174.878	12.699	162.179	18.460	1.555	16.905	—
	1933	26	36.985	134	133	126	77	38	10	1	14	8	179.000	165.000	8.000	157.000	14.000	1.000	13.000	14.000
Bielizniarstwo . . .	1934	11	28.620	—	97	100	4	84	2	10	2	1	95.480	78.880	4.850	74.030	16.600	1.311	15.289	
	1933	9	10.634	40	38	52	3	44	1	4	2	—	36.000	36.000	1.000	35.000	—	—	—	2.000
Kapelusznictwo . .	1934	8	16.407	—	59	46	2	31	1	12	7	4	45.517	33.277	2.881	33.396	9.200	965	8.275	
	1933	9	15.765	59	5	40	—	24	—	16	6	5	57.000	44.000	2.000	42.000	13.000	1.000	12.000	4.000

*) W tem praktykanci i uczniowie.

Zatrudnienie i wypłaty w młynach

Młyny I—VII kat. .	1934	51	78.543	280	255	260	208	51	1	—	97	78	642.324	388.782	26.050	362.732	253.542	24.601	228.941	64.103
	1933	45	75.124		233		211	51	2	—	86				17.384			24.400		
w tem I—V kat. .	1934	19	67.808	235	234	235	185	50	—	—	93	79	611.567	360.235	24.722	335.512	251.332	24.601	226.731	61.109

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle drzewnym (w tartakach)

Tartaki	1934	29	113.689	446	502	362	304	50	8	—	56	46	695.238	515.682	48.709	466.973	179.556	21.164	158.392	80.322
	1933	27	—		499		347	27	—	—		42			47.957			21.120		

Miesięczne obroty na giełdzie zbożowo-towarowej w Katowicach

94

M i e s i ą c	Ilość transakcyj		Suma obrotu w tonnach		Suma obrotu w złotych	
	1933	1934	1933	1934	1933	1934
Styczeń	1.214	1.573	13.424.100	16.731.400	3.095.126,50	3.730.021,75
Luty	1.446	1.256	13.874.000	14.390.500	3.858.066,95	3.034.652,85
Marzec	1.457	1.438	10.523.150	15.020.800	3.007.941,—	2.950.951,75
Kwiecień	1.677	1.042	9.435.446	12.770.900	2.843.725,80	2.301.041,75
Maj	1.812	1.318	10.967.454	14.188.100	3.099.682,48	2.845.323,65
Czerwiec	2.495	1.269	16.850.490	13.979.300	4.938.061,15	2.914.322,50
Lipiec	2.120	1.410	10.998.832	12.273.500	3.210.368,89	3.035.770,50
Sierpień	2.645	1.452	15.487.011	14.317.500	3.636.975,10	3.121.659,—
Wrzesień	2.795	1.216	28.344.186	13.098.500	5.406.454,80	2.455.848,—
Październik	2.880	1.492	54.853.960	45.718.000	6.364.652,90	4.025.907,—
Listopad	2.782	1.474	34.690.630	14.969.000	5.582.923,70	2.901.445,—
Grudzień	2.268	1.141	17.088.600	14.915.500	3.359.023,28	3.209.510,—
R a z e m:	25.591	16.081	236.537.859	202.380.000	48.403.001,50	36.526.453,75

Wskaźniki cen hurtowych za rok 1934 (1928 r. = 100)

G r u p y	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wskaźnik ogólny	57,8	57,6	57,3	56,8	56,0	55,8	55,9	55,8	55,0	54,4	53,6	53,5
Paliwo mineralne	93,4	93,2	92,7	92,7	92,7	92,7	91,6	91,0	91,0	91,0	83,6	83,6
Żelazo	84,3	84,3	84,3	84,3	84,2	84,2	84,2	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8
Inne metale	48,6	47,6	47,5	45,5	45,6	45,0	44,1	43,7	43,2	43,4	43,4	43,1
Drewno obrobione	41,5	42,1	42,9	42,6	41,8	41,2	40,9	40,8	40,8	40,6	40,4	40,1
Tkaniny	59,2	60,3	60,1	60,1	60,1	59,8	59,4	58,9	58,5	58,3	58,0	58,0
Żywność i używki	53,5	53,2	53,2	52,4	51,5	51,6	52,6	52,9	51,8	50,9	50,0	49,4
Artykuły przemysłowe	61,9	61,8	61,3	60,9	60,3	59,8	59,1	58,5	58,0	57,9	57,0	57,3
Surowce i półfabrykaty przemysłowe	60,6	60,2	59,8	59,3	58,5	57,7	56,9	56,4	55,7	55,6	54,3	54,9
Materiały budowlane	52,6	52,6	52,8	53,1	53,0	51,3	50,8	49,3	48,7	48,5	48,3	50,2
Artykuły nabywane przez rolnika .	72,3	72,7	72,5	72,0	71,7	71,4	70,6	69,8	69,0	68,8	68,3	68,5
Artykuły rolne krajowe	48,6	48,2	48,2	47,4	46,3	46,4	47,5	47,9	46,5	45,5	44,6	44,0

Wskaźniki kosztów żywności w większych miastach na Śląsku w roku 1934 (1928 = 100)

96

	M i a s t a		
	Katowice	Bielsko	Chorzów
Styczeń	55,9	55,8	55,8
Luty	55,2	55,6	51,0
Marzec	55,7	55,7	50,7
Kwiecień	53,6	54,3	49,4
Maj	51,2	53,1	50,1
Czerwiec	50,3	53,6	49,9
Lipiec	50,6	53,4	50,0
Sierpień	51,1	53,1	50,2
Wrzesień	50,2	52,5	48,7
Październik	51,1	52,7	48,7
Listopad	51,5	51,5	49,2
Grudzień	50,9	51,4	48,3

Ceny cynku, ołowiu i t. d. za rok 1934 na rynku polskim (w złotych)

Miesiąc	Cynk surowy	Cynk ruinow.	Blacha cynkowa	Ołów hutn. miękki raf.	Blacha ołowiana	Rury ołowiane	Rury z ołowiu twardego	Drut ołowiany	Śrut ołowiany	Minia ołowiana	Glejta ołowiana w łuskach	Srebro
	z a 1000 k g											za 1 kg
Styczeń . . .	607,50	629,—	850,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	985,—	900,30	73,55
Luty . . .	607,50	629,—	850,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	985,—	900,30	72,31
Marzec . . .	607,50	629,—	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	985,—	900,30	73,35
Kwiecień . . .	520,60	542,30	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	900,—	—	985,—	900,30	72,15
Maj . . .	531,50	533,10	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	—	985,—	900,30	69,86
Czerwiec . . .	531,50	533,10	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	—	985,—	900,30	71,60
Lipiec . . .	531,50	553,10	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	—	985,—	900,30	73,47
Sierpień . . .	531,50	553,10	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	—	985,—	900,30	76,16
Wrzesień . . .	531,50	553,10	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	—	985,—	900,30	76,71
Październik . . .	531,50	553,10	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	—	985,—	900,30	82,14
Listopad . . .	531,50	553,10	800,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	—	985,—	900,30	85,97
Grudzień . . .	531,50	553,10	800,—	520,60	889,—	889,—	977,—	889,—	—	985,—	900,30	85,64

Ceny materiałów budowlanych, styczeń—czerwiec r. 1934 (w złotych)

98

	Nazwa towaru	Jednostka	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec
1	Cegła zwyczaj. palona .	1000 szt.	28,00—34,00	28,00—34,00	28,00—34,00	28,00—34,00	26,00—32,00	26,00—32,00
2	„ sufit. 25×33×15	„	230,00—250,00	230,00—250,00	230,00—250,00	230,00—250,00	230,00—25,00	230,00—250,00
3	„ pustakowa . .	„	34,00—38,00	34,00—38,00	34,00—38,00	34,00—38,00	34,00—38,00	34,00—36,00
4	Żwir rzeczny . . .	1 tonna	6,00—7,75	6,00—7,75	6,00—7,75	6,00—7,75	6,00—7,00	6,00—7,00
5	Piasek rzeczny . . .	„	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00	7,00—8,00
6	Piasek kopalny . . .	1 m³	4,00—4,50	4,00—4,50	4,00—4,50	4,00—4,50	4,50—5,50	4,00—5,00
7	Wapno pal. zal. od jak.	100 kg	2,00—2,40	2,00—2,40	2,00—2,40	2,00—2,40	2,00—2,40	2,00—2,40
8	Cement w workach . .	100 kg	4,00—5,50	4,00—4,50	3,80—4,50	3,80—4,50	4,00—	3,50—4,00
9	Gwoździe do trzcinow.	1 kg	0,90—1,00	0,90—1,00	0,90—1,00	0,90—1,00	0,90—1,00	0,90—
10	Drut do trzcin. ż. 1 mm.	1 kg	0,80—	0,80—0,95	0,80—0,95	0,80—0,95	0,80—	0,80—
11	Żelazo do bet. skł. c. z.	1 tonna	365,00—	365,00—	365,00—	365,00—	354,00—	354,00—
12	Żelazo profil. do nr. 24	„	375,00—	375,00—	375,00—	375,00—	364,00—	364,00—
13	Walcówka w wiązki. I kl.	„	—	—	—	—	—	—
14	Blacha cynkowa . . .	1 kg	0,98—	0,98—	0,98—	0,98—	0,95—	0,95—
15	Papa nr. 200	7 m²	2,80—3,30	2,80—3,30	2,80—3,30	2,80—3,30	2,80—3,30	2,80—3,30
16	Papa nr. 80	„	4,80—5,50	4,80—5,50	4,80—4,50	4,80—5,50	4,80—5,50	4,80—5,50
17	Dachówka karp. I kl. .	1000 szt.	100,00—120,00	100,00—120,00	100,00—120,00	100,00—120,00	95,00—110,00	95,00—100,00
18	Gwoździe papowe . . .	1 kg	1,20—	1,20—	1,20—	1,20—	1,20—	0,95—1,00
19	Smola gazowa prepar.	100 kg	20,00—22,00	20,00—22,00	19,00—22,00	19,00—22,00	19,00—22,00	19,00—22,00
20	Asfalt krajowy	100 kg	18,00—21,00	18,00—21,00	18,00—21,00	18,00—21,00	18,00—21,00	19,00—
21	Karbolineum	100 kg	35,00—	33,00—35,00	33,00—35,00	33,00—35,00	33,00—35,00	33,00—35,00
22	Dachówka cem. 22 szt.	1000 szt.	165,00—	165,00—	165,00—	165,00—	135,00—	—
23	Belki sosn. do 6 m dług.	1 m³	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00
24	Deski sosn. 40—50 mm	„	58,00—52,00	58,00—62,00	58,00—62,00	58,00—62,00	58,00—62,00	58,00—62,00
25	Kantówka sosn. wiąz.	„	55,00—62,00	55,00—62,00	55,00—62,00	55,00—62,00	55,00—60,00	55,00—62,00
26	Deski podłog. s. h. . .	„	80,00—90,00	80,00—90,00	80,00—90,00	80,00—90,00	80,00—90,00	80,00—90,00
27	Legary 10×10	„	55,00—60,00	55,00—60,00	55,00—60,00	55,00—60,00	55,00—60,00	55,00—60,00
28	Łaty 4—6	„	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00
29	Szałówka	„	42,00—45,00	42,00—45,00	42,00—45,00	42,00—45,00	42,00—45,00	42,00—45,00
30	Deszcz. dęb. park. I kl.	1 m²	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00

Ceny materiałów budowlanych, lipiec—grudzień r. 1934 (w złotych)

Lp.	Nazwa towaru	Jednostka	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
1	Cegła zwycz. palona .	1000 szt.	26,00—32,00	26,00—32,00	26,00—32,00	26,00—32,00	26,00—32,00	26,00—32,00
2	„ sufit. 25×33×15	„	225,00—250,00	225,00—250,00	225,00—250,00	225,00—250,00	225,00—250,00	225,00—250,00
3	„ pustakowa . . .	„	32,00—38,00	32,00—38,00	32,00—38,00	32,00—38,00	32,00—38,00	32,00—38,00
4	Żwir rzeczny . . .	1 tona	6,00—7,00	6,00—7,00	6,00—7,00	6,00—7,00	6,00—7,00	6,00—7,00
5	Piasek rzeczny . . .	„	7,00—8,00	7,00—8,00	7,00—8,00	7,00—8,00	7,00—8,00	7,00—8,00
6	Piasek kopalny . . .	1 m³	4,00—5,00	3,50—5,00	3,50—5,00	3,50—5,00	3,50—5,00	3,50—5,00
7	Wapno pal. zal. od jak.	100 kg	1,90—2,20	1,90—2,20	1,90—2,20	1,90—2,20	1,90—2,20	1,90—2,20
8	Cement w workach . .	100 kg	3,20—3,50	2,80—3,20	2,80—3,20	2,80—3,20	2,80—3,20	3,20—3,40
9	Gwoździe do trzcinow.	1 kg	0,90—	0,90—	0,90—	0,90—	0,90—	0,90—
10	Drut do trzc. ż. 1 mm.	1 kg	0,80—	0,75—	0,75—	0,70—	0,70—	0,70—
11	Żelazo do bet. skł. c. z.	1 tona	354,00—	310,00—	310,00—	310,00—	310,00—	310,00—
12	Żelazo profil. do nr. 24	„	364,00—	320,00—	320,00—	320,00—	320,00—	320,00—
13	Walcówka w wiązki. I kl.	„	—	—	—	—	—	—
14	Blacha cynkowa . . .	1 kg	0,95—	0,90—	0,90—	0,90—	0,90—	0,90—
15	Papa nr. 200	7 m²	2,75—3,00	2,75—3,00	2,30—2,50	2,50—3,00	2,50—3,00	2,50—3,00
16	Papa nr. 80	„	4,80—5,50	4,80—5,50	3,90—4,30	4,50—5,00	4,50—5,00	5,00—6,00
17	Dachówka karp. I kl. .	1000 szt.	100,00—	100,00—	100,00—	100,00—	10,000—	100,00—
18	Gwoździe papowe . . .	1 kg	0,90—	0,90—	0,90—	0,90—1,05	0,90—1,05	0,90—1,05
19	Smola gazowa prepar.	100 kg	18,50—20,00	17,50—19,00	17,50—19,00	17,50—19,00	17,50—19,00	17,50—19,00
20	Asfalt krajowy	100 kg	14,00—	12,00—	12,00—	—	14,00—	14,00—
21	Karbolineum	100 kg	33,00—35,00	25,00—30,00	25,00—30,00	35,00—	27,50—30,00	27,50—30,00
22	Dachówka cem. 22 szt.	1000 szt.	135,00—	135,00—	135,00—	135,00—	135,00—	135,00—
23	Belki sosn. do 6 m dług.	1 m³	40,00—65,00	60,00—65,00	58,00—65,00	58,00—65,00	58,00—65,00	58,00—65,00
24	Deski sosn. 40—50 mm	„	58,00—62,00	58,00—62,00	58,00—62,00	58,00—62,00	58,00—62,00	58,00—62,00
25	Kantówka sosn. wiąz.	„	55,00—62,00	55,00—62,00	55,00—62,00	55,00—60,00	55,00—60,00	55,00—60,00
26	Deski podłog. s. h. . .	„	80,00—90,00	80,00—90,00	80,00—90,00	80,00—90,00	80,00—90,00	80,00—90,00
27	Legary 10×10	„	55,00—60,00	45,00—60,00	55,00—60,00	55,00—60,00	55,00—60,00	55,00—60,00
28	Łaty 4—6	„	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00	60,00—65,00
29	Szałówka	„	42,00—45,00	40,00—44,00	40,00—44,00	40,00—44,00	40,00—44,00	40,00—44,00
30	Deszcz. dęb. park. I kl.	1 m²	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00	6,50—8,00	6,00—7,00	6,00—7,00

Średnie ceny hurtowe nabiału w Kat. w/g not. Izby Handlowej
w r. 1934 (w złotych)

M i e s i a c	Masło deser. I. gat. za 1 kg	Masło deser. II. gat. za 1 kg	Masło wiejskie za 1 kg	Masło kuchenne za 1 kg	Mleko pełne surowe z 1 litr
Styczeń	2,69	2,45	2,36	2,30	0,19
Luty	3,04	2,66	2,15	2,46	0,19
Marzec	3,40	3,23	2,85	3,05	0,19
Kwiecień	3,22	3,00	—	2,82	0,16
Maj	3,01	2,67	2,36	2,67	0,16
Czerwiec	2,33	2,12	1,90	—	0,16
Lipiec	2,85	2,12	1,85	—	0,15
Sierpień	2,27	2,06	—	1,90	0,16
Wrzesień	2,17	2,00	—	1,80	0,16
Październik	2,69	2,52	1,85	2,20	0,16
Listopad	2,55	2,35	—	2,15	0,16
Grudzień	2,90	2,70	—	2,48	0,17

**Ceny miejscowe ziemiopłodów i paszy płacone producentom za
q na Śląsku (w złotych)**

Miesiąc	Pszenica	Żyto	Jęczmień na kaszę	Owies	Gryka	Groch	Ziemniaki		Siano		Słoma
							jadalne	fabryczne	konieczny	łąkowe	
Styczeń . . .	21.49	15.37	14.97	13.31	.	22.71	5.71	4.17	8.64	6.50	3.93
Luty	21.15	15.26	15.34	13.36	.	22.83	5.73	4.64	8.56	6.47	3.92
Marzec . . .	21.32	15.32	15.28	13.76	.	23.10	5.87	4.33	8.37	6.19	3.93
Kwiecień . .	20.99	15.05	15.59	13.96	.	23.00	5.46	4.31	8.19	6.23	3.85
Maj	19.34	14.18	14.27	13.49	.	22.54	5.05	4.17	8.45	6.30	3.61
Czerwiec . .	20.04	15.04	15.23	15.77	.	23.00	5.27	3.92	8.52	6.33	3.28
Lipiec	19.43	14.06	14.92	15.95	.	23.67	5.69	.	8.25	6.39	3.09
Sierpień . . .	20.86	16.33	16.29	15.35	.	24.33	5.43	4.13	8.74	6.65	3.64
Wrzesień . . .	20.85	16.78	16.44	15.28	.	25.33	5.09	3.95	9.45	7.11	3.97
Październik .	20.52	16.54	16.48	15.75	.	28.75	4.87	4.04	9.15	6.77	3.92
Listopad . . .	19.58	15.54	16.11	15.26	.	.	4.52	3.69	9.21	6.66	3.85
Grudzień . .	19.26	15.41	16.24	15.13	.	.	4.70	3.72	9.32	7.05	4.19

Ceny miejscowe żywego inwentarza i nabiału płacone producentom na Śląsku (w złotych)

M i e s i ą c	Koń roboczy za sztukę	Krowa dojna za sztukę	Owca rzeźna za sztukę	Wieprz żywej wagi za 1 kg	Mleko za 1 litr	Jaja za 10 sztuk
Styczeń	223	221	15	1,03	0,22	1,13
Luty	238	227	22	0,99	0,21	0,88
Marzec	242	228	21	0,95	0,21	0,68
Kwiecień	253	233	14	0,92	0,21	0,59
Maj	244	224	18	0,84	0,20	0,56
Czerwiec	265	240	—	0,83	0,19	0,59
Lipiec	256	228	—	0,78	0,19	0,59
Sierpień	264	234	16	0,81	0,19	0,65
Wrzesień	256	229	19	0,81	0,20	0,71
Październik	247	220	19	0,77	0,19	0,84
Listopad	235	206	17	0,74	0,18	0,98
Grudzień	238	214	17	0,73	0,20	1,06

Żegluga powietrzna za rok 1934

	Liczba lotów		Przebyta droga w 1000 km	Ogółem pasa- żerów	Przewóz towarów	Przewieziono tam			Przewieziono spowrotem		
	plano- wanych	wyko- nanych				pasa- żerów	towarów ładunko- wych i bagaży	poczty i gazet	pasaża żerów	towarów ładunko- wych i bagaży	poczty i gazet

Ogółem

1933 r. . . .	862	849	173,9	1.179	35.318	569	10.539	2.014	610	20.519	2.246
1934 r. . . .	640	614	160,5	1.406	16.526	674	4.780	75	732	6.872	4.799

Loty według rozkładu

Warszawa—Katowice

1933 r. . . .	450	442	126,2	817	16.571	366	4.286	1.347	451	9.424	1.514
1934 r. . . .	590	546	153,5	1.370	15.376	657	4.476	70	713	6.032	4.798
I kwartał . .	78	64	18,0	84	1.048	37	548	5	47	469	26
II „ . . .	146	145	40,8	402	4.353	188	1.059	24	214	1.870	1.400
III „ . . .	186	184	51,7	499	5.936	238	1.917	23	261	2.108	1.888
IV „ . . .	190	153	43,0	385	4.039	194	952	18	191	1.585	1.484

Kraków—Katowice

1933 r. . . .	310	306	24,3	293	11.532	150	5.448	372	133	5.438	274
1934 r. . . .	50	49	3,9	26	731	10	87	5	16	639	—

Loty dodatkowe

Warszawa—Katowice

1933 r. . . .	—	5	1,4	3	134	2	20	97	1	15	2
1934 r. . . .	—	8	2,2	7	397	4	195	—	3	201	1

Kraków—Katowice

1933 r. . . .	—	4	0,3	5	25	5	25	—	—	—	—
1934 r. . . .	—	11	0,9	3	22	3	22	—	—	—	—

Samochody i pojazdy mechaniczne na Śląsku

104

	Stan na 1. I. 1934		Stan na 1. I. 1935	
	Śląsk	Polska	Śląsk	Polska
Ogółem	4.019	35.291	3.797	34.173
Na 10.000 mieszk.	30,0	10,7	28,1	10,3
Samochodów razem	2.571	26.133	2.437	24.821
Samoch. niezarobkujące pryw. i urz.	1.576	13.576	1.606	13.756
Dorożki	156	4.941	135	4.578
Autobusy	89	2.160	87	1.542
Samoch. ciężar. i sanit.	750	5.466	609	4.945
Motocykle	1.344	8.322	1.256	8.305
Inne poj. mechan.	104	836	104	1.047

Nadesłane Izbie Handlowej w Katowicach świadectwa przem. na r. 1934 z Kas Skarbowych G. Śl.

Katowice	Chorzów	Świętochł.	Tarn. Góry	Siemianow.	Pszczyna	Rybnik	Wodzisław	Lubliniec	Mysłowice
A 4.418	A 2.321	A 2.037	A 861	A 950	A 1.820	A 1.733	A 741	A 569	A 926
B 2.097	B 1.077	B 784	B 748	B 455	B 992	B 1.057	B 528	B 366	B 487
D 101	D 14	D 1	D 7	D 1	D 4	D 3	D 1	D 3	D 6
KR 126	KR 60	KR 12	KR 15	KR 20	KR 55	KR 22	KR 13	KR 17	KR 23
6.742	3.472	2.834	1.631	1.426	2.871	2.815	1.283	955	1.442

Ze wszystkich Kas Skarbowych nadesłano Izbie Świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw:

handlowych . . .	18.159	(16.853) *)
przemysłowych . . .	8.760	(8.377)
komisowych . . .	143	(162)
kart rej.	379	(743)

Razem: 27.441 (26.135)

Świadectwa przemysłowe według kategorii:

A I	51 (61)	B I	44 (45)	D II b	53 (49)
A II	1.862 (2.317)	B II	11 (14)	D III	26 (33)
A III	8.679 (7.366)	B III	21 (28)	D IV	64 (80)
A IV	7.138 (6.657)	B IV	127 (132)		
A V a	40 (89)	B V	228 (260)		
A V b	389 (402)	B VI	230 (201)		
		B VII	402 (497)		
		B VIII	7.697 (7.200)		
Razem:	18.159 (16.853)			Razem:	143 (162)
		Razem:	8.760 (8.377)		

*) Dane w nawiasach — rok 1933.

Świadcstwa przemysłowe wykupione przez ważniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe w r. 1934

Rodzaj przemysłu	Kat. B I.	Kat. B II.	Kat. B III.	Kat. B IV.	Kat. B V.	Kat. B. VI.	Kat. B VII.	Razem
Huty żelaza . .	7 (7)	— (1)	1 (1)	—	—	—	—	8 (9)
Huty cynku . .	2 (2)	4 (4)	—	1(—)	1(—)	—	—	8 (6)
Kopalnie węgla .	30(32)	— (1)	3 (3)	1 (1)	4 (1)	2 (4)	—	40(42)
Kopalnie rud . .	—	1 (1)	—	—	1 (2)	— (2)	—	2 (5)
Przemysł metal. i żelaz. przetw.	2 (2)	—	1 (2)	17(18)	26(29)	34(30)	40(61)	120(142)
Przemysł elektr.	—	—	5(—)	10 (6)	6(13)	5(—)	8(13)	34(32)
W tem fabryki żarówek . . .	—	—	—	1 (1)	3 (4)	—	—	4 (5)
Koksownie . . .	—	1 (1)	1 (1)	2 (2)	—	—	—	4 (4)
Brykietownie . .	—	—	—	1 (1)	—	—	—	1 (1)
Młyny	—	—	1 (1)	7 (9)	8 (8)	10(12)	19(13)	45(43)
Browary	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1(—)	— (1)	2 (1)	—	6 (5)
Papiernie i prze- mysł przetw. papiern. . . .	—	—	2 (3)	3 (3)	3 (3)	5 (1)	4 (3)	17(13)
Tartaki	—	—	—	4(—)	5 (2)	10 (1)	7(—)	26 (3)
Fabr. mydła . .	—	—	1(—)	4 (4)	— (1)	1(—)	— (3)	6 (8)
Przem. chemiczny	1 (1)	3 (3)	3 (5)	11(10)	17(16)	11(10)	15 (9)	61(54)

Liczby w nawiasach odnoszą się do roku 1933.

Izba Rozrachunkowa w Katowicach

M i e s i ą c	Liczba dowodów w tysiącach	Sumy w milionach zł.	% wzajemnie skompensowanych dowodów
I	5,3	43,5	45,5
II	3,9	32,4	55,3
III	4,4	37,8	47,2
IV	4,7	40,1	49,3
V	4,3	32,5	51,1
VI	5,0	33,5	45,0
VII	4,7	42,2	50,2
VIII	4,5	41,2	50,3
IX	4,9	47,4	53,3
X	5,8	49,4	54,5
XI	5,8	50,9	52,0
XII	4,9	40,7	57,5

**Firmy zgłoszone w starostwach i magistratach górnośląskich
od dnia 15. VII. r. 1933 do 31. XII. r. 1934**

zgłoszeń procederu	3.318
odgłoszeń procederu	1.152
Razem:	4.470

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle metalowym

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Liczba robotniko- miesięcy	Liczba robotniko- dni	ROBOTNICZY NAJEMNI						Właściciele Robotnicy	Praktykanci	PERSONEL				WYPŁATY I ŚWIADCZENIA SOCJALNE								
					Czerwiec	G r u d z i e Ń				R a z e m			administra- cyjny i han- dlowy	techniczny		R a z e m	S u m a dopląt ze strony przedsiębiorstwa		O g ó ł e m należność złotych		S u m a potrąceń z za- robków		W y p ł a c o n o złotych		
						Dorośli		Młodociani									personel	robo- tnicy	perso- nelowi	robo- tnikom	perso- nelowi	robo- tnikom	perso- nelowi	robo- tnikom	
						męż- czyźni	ko- biety	męż- czyźni	ko- biety																
														właści- ciele i członk. ich ro- dzin	praco- wnicy na- jemni										właści- ciele i członk. ich ro- dzin
Przemysł metalowy ogółem	1934	131	304.352	6.964.326	25.887	23.065	1.638	609	26	25.338	12	595	73	1.264	22	1.276	2.635	1.263.778	7.972.894	15.379.114	70.140.678	2.380.420	8.678.378	12.998.694	61.462.300
	1933	148	—	6.025.270	23.174	21.028	1.306	836	19	23.189	—	—	—	—	—	—	2.403	—	—	—	—	—	—	—	
Huty żelaza	1934	9	184.239	4.291.806	15.839	14.656	530	176	8	15.370	—	11	1	679	—	778	1.458	777.232	5.872.642	9.445.848	49.466.018	1.495.752	6.406.642	7.950.096	43.059.376
	1933	7	—	3.743.114	13.928	13.498	494	46	—	14.038	—	—	—	—	—	—	1.347	—	—	—	—	—	—	—	
Odlewnie żelaza	1934	3	2.372	50.194	177	158	3	74	—	235	—	—	4	7	—	7	18	4.108	14.742	46.839	195.453	5.352	16.582	41.487	178.871
	1933	3	—	104.497	520	407	7	78	—	492	—	—	—	—	—	—	36	—	—	—	30.000	73.000	—	—	
Huty i odlewnie innych metali	1934	10	44.972	1.114.321	3.784	3.399	327	9	—	3.735	—	—	—	162	—	182	344	192.769	967.585	2.447.136	9.945.231	391.118	1.176.109	2.056.018	8.769.122
	1933	10	—	1.020.748	3.405	3.199	383	4	—	3.586	—	—	—	—	—	—	336	—	—	—	—	—	—	—	
w tem: huty i walcownie cynku	1934	7	43.090	1.068.935	3.658	3.225	319	9	—	3.553	—	—	—	150	—	173	323	184.401	924.827	2.336.517	9.527.070	375.102	1.128.913	1.961.415	8.398.157
Fabryki części maszyn, aparatów i t. p.	1934	11	3.204	74.270	297	206	—	11	—	217	—	92	6	24	4	15	49	12.120	36.867	193.490	391.825	23.060	34.755	170.430	357.070
	1933	13	—	78.164	241	174	—	71	—	245	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	17.000	28.000	—	—	
w tem: fabryki armatury	1934	3	2.015	46.538	185	118	—	2	—	120	—	71	—	10	1	10	8	6.810	25.201	123.861	246.450	15.734	22.540	108.127	223.910
	1933	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fabryki wyrobów masowych	1934	21	29.292	671.794	2.420	1.749	732	159	13	2.653	1	16	12	144	2	68	23	89.946	390.637	1.124.583	4.468.286	166.746	374.451	957.837	4.093.835
	1933	16	—	370.995	1.301	1.122	382	80	16	1.600	—	—	—	—	—	—	172	—	—	—	144.000	195.000	—	—	
w tem: fabr. drutu, gwoździ, śrub, nitów, haceli	1934	3	2.493	60.469	204	138	39	31	4	212	—	—	1	13	—	4	18	7.757	38.905	164.222	424.800	25.934	37.215	138.288	387.585
	1933	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
cynkownie i fabr. naczyń blasz.	1934	3	19.901	451.548	1.602	1.173	604	47	—	1.824	—	1	—	60	—	29	89	40.693	253.631	498.310	2.993.008	72.364	240.738	425.946	2.752.270
	1933	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fabryki mebli metalowych	1934	4	835	20.075	81	41	1	20	—	62	—	33	3	—	1	2	6	559	4.556	7.690	57.319	683	4.390	7.007	52.929
	1933	3	—	19.677	65	33	1	39	—	73	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	3	—	—	
Wytwórnice rzemieślnicze	1934	11	940	20.047	87	38	—	7	—	45	1	40	7	2	3	2	14	868	4.832	11.539	63.361	1.366	5.190	10.173	58.171
	1933	18	—	29.963	129	44	—	59	—	103	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	20.000	8.000	—	—	
Fabryki narzędzi i wyrobów no- żowniczych	1934	6	905	20.750	79	43	10	4	—	57	2	13	4	8	1	3	16	2.767	7.549	31.020	81.864	3.184	6.899	27.836	74.965
	1933	4	—	8.538	36	14	—	20	—	34	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	1.000	3.000	—	—	
w tem: fabr. i nacinalnie pilnik.	1934	2	138	2.344	14	6	—	—	—	6	1	—	1	—	—	1	2	261	1.417	2.170	14.313	130	1.039	2.040	13.274
Fabryki konstrukcyj i urządzeń	1934	20	33.461	606.592	2.713	2.556	26	103	1	2.686	1	289	3	193	4	209	409	170.391	644.778	1.943.414	5.101.374	282.767	626.203	1.660.647	4.475.171
	1933	23	—	518.095	2.953	2.259	30	282	—	2.571	—	—	—	—	—	—	359	—	—	—	307.000	524.000	—	—	
w tem: fabr. urządzeń kolejow. fabryki urządzeń dla górnictwa, kopalnictwa i hutnictwa	1934	3	2.018	40.874	172	124	1	28	—	153	—	12	1	19	1	8	29	5.416	12.840	88.047	182.169	11.227	16.352	76.820	165.817
	1933	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fabr. maszyn i aparat. rolniczych	1934	7	14.768	311.530	1.213	1.150	14	65	1	1.230	1	211	—	93	1	106	200	81.504	236.162	978.612	2.532.640	143.989	244.965	834.623	2.287.675
	1933	2	449	9.987	37	19	—	—	—	19	—	20	—	93	2	10	2	—	2.199	—	21.214	—	1.689	—	19.525
Fabryki maszyn i aparatów dla innych przemysłów	1934	3	234	5.676	23	18	—	—	—	18	—	—	1	10	—	1	12	1.925	1.865	11.971	20.539	869	2.087	11.102	18.452
	1933	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fabryki środków przewozowych	1934	6	691	15.206	84	36	2	1	—	39	—	24	9	1	1	—	11	221	5.862	2.040	71.633	243	5.275	1.797	66.358
	1933	3	—	5.387	24	12	—	9	—	21	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3.000	—	—	
w tem: fabryki karoseryj sa- mochodowych i wozów konnych fabr. rowerów (i części z rur)	1934	3	305	6.594	32	14	—	1	—	15	—	8	5	1	—	—	6	221	3.132	2.040	33.713	243	2.531	1.797	31.182
	1933	3	386	8.612	52	22	2	—	—	24	—	16	4	—	1	—	5	—	2.730	—	37.920	—	2.744	—	35.176
Fabryki przyrządów pomiarowych i precyzyjnych	1934	3	283	6.112	37	19	1	7	—	27	—	13	4	1	2	3	10	2.940	2.204	15.221	30.353	710	3.331	14.511	27.022
	1933	2	214	4.458	32	16	—	—	—	16	—	13	3	1	—	3	7	2.940	2.005	15.221	27.503	710	2.900	14.511	24.603
w tem: fabryki wag	1934	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Zakłady reparacyjne	1934	20	2.314	53.661	219	113	6	38	4	161	7	44	17	28	2	8	55	7.091	14.440	87.604	196.834	7.227	12.119	80.377	184.715
	1933	34	—	79.331	362	107	1	164	—	247	—	—	—	—	—	—	32	—	—	—	3.000	18.000	—	—	

Spis rzeczy

	str.
Uwagi wstępne	5
Wskaźniki kosztów utrzymania w Katowicach w 1934 roku 9. Wkłady w kasach oszczędn. Śląska 10. Obroty czekowe P. K. O. w r. 1934 Katowice 10. Protesty weksli na Śląsku 11.	
Przemysł węglowy	11
Miesięczne cyfry wydobywania węgla na Śląsku według danych P. K. W. 14. Zatrudnienie, wydajność i zarobki w górnictwie na śląsku 15. Zbyt węgla kamiennego z Górnego Śląska wewnątrz kraju w/g grup odbiorców 16. Zbyt węgla na rynku wewnątrz- nym w/g województw 17. Eksport węgla kamiennego z Górne- go Śląska w/g krajów 18.	
Przemysł brykietowy	23
Przemysł koksowy	25
Zbyt koksu w kraju w r. 1934 i 1933 w/g rodzaju odbiorców 25. Zbyt koksu w kraju w/g województw 26. Eksport koksu za granice celne Rzeczypospolitej 27.	
Produkty węglopochodne	29
Przemysł hutniczo-żelazny	31
Przerób rud żelaznych na Górnym Śląsku w 1934 roku 33. Wytwórczość hut żelaznych wojew. śląskiego w 1934 roku 35. Zużycie i zbyt wyrobów żelaznych w hutach żelaznych wojew. śląskiego w 1934 roku 36. Zbyt żelaza w Polsce z uwzględnie- niem przeznaczenia do poszczególnych rejonów 37. Udział po- szczególnych kategorii odbiorców w ogólnej ilości zleceń przy- dzielonych hutom 38. Podział zamówień pomiędzy odbiorców terenu Górnego Śląska 38. Eksport żelaza górnośląskiego w 1934 roku 40. Przeciętne zarobki i zatrudnienie w hutach że- laznych na Śląsku 42.	
Przemysł cynku i ołowiu	43
Ceny cynku według notowań giełdy londyńskiej w 1934 roku 44. Produkcja prażalni rud cynkowych i hut cynkowych 45. Ceny ołowiu według notowań giełdy londyńskiej w 1934 roku 48. Produkcja hut ołowiu w 1934 i 1933 roku 48. Załoga i dniówki robotnicze w 1934 r. w hutach cynku i ołowiu 49.	
Przemysły przetwórcze	50
Sytuacja w handlu	61
Tabele statystyczne	69—109
Produkcja, sprzedaż i zapasy:	
Przemysł mineralny 70. Przemysł chemiczny 71. Przemysł me- talowy 75. Przemysł elektrotechniczny 84. Przemysł papierni- czy 85. Przemysł spożywczy 87. Przemysł zboża na G. Śląsku 87. Przemysł drzewny (tartaki) 88. Przemysł skórzaný 88.	

Eksplotacja tramwajów śląskich	89
Taryfa strefowa 89.	

Zatrudnienie i wypłaty:

w przemyśle mineralnym 90; w przemyśle metalowym 109; w przemyśle elektrotechnicznym 91; w przemyśle chemicznym 91; w przemyśle papierniczym i poligraficznym 92; w fabrykach wódek gatunkowych i likierów 92; w garbarniach i fabrykach obuwia 92; w przemyśle włókienniczym 93; w przemyśle odzieżowym 93; w młynach 93; w przemyśle drzewnym (w tartakach) 93; w przemyśle metalowym 109.

Miesięczne obroty na giełdzie zbożowo-towarowej w Katowicach	94
Wskaźniki cen hurtowych za r. 1934	95
Wskaźniki kosztów żywności w większych miastach na Śląsku w r. 1934	96
Ceny cynku, ołowiu i t. d. za r. 1934 na rynku polskim	97
Ceny materiałów budowlanych, styczeń—czerwiec r. 1934	98
Ceny materiałów budowlanych, lipiec—grudzień r. 1934	99
Średnie ceny hurtowe nabiału w Katowicach	100
Ceny miejscowe ziemiopłodów i paszy na Śląsku	101
Ceny miejscowe żywego inwentarza i nabiału na Śląsku	102
Żegluga powietrzna za rok 1934	103
Samochody i pojazdy mechaniczne na Śląsku	104
Świadectwa przemysłowe na r. 1934	105
Świadectwa przemysłowe wykupione przez ważniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe w r. 1934	106
Izba Rozrachunkowa w Katowicach	107
Firmy zgłoszone w starostwach i magistratach górnośląskich	108

